

132
9

BRIDGMAN'S
ALPHABET

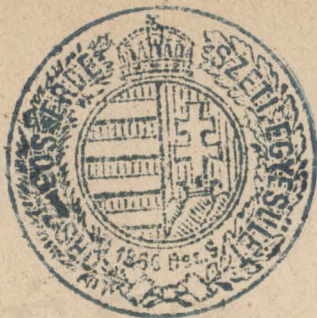
D

3

Ő NAGYMÉLTÓSÁGA
Kerkapoly Károly
M. k. Pénzügyminister Urhoz.

—•••—
DIVALD ADOLF,
M. KIR. OSZTÁLYTANÁCSOS
JELENTÉSE
ERDÉLY
KINCSTÁRI ERDŐSÉGEIRŐL.

V/4.
I.

Ő NAGYMÉLTÓSÁGA

KERKAPOLY KÁROLY

M. KIR. PÉNZÜGYMINISTER URHOZ.

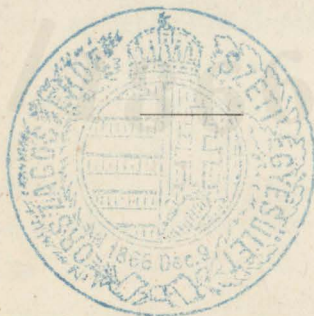
DIVALD ADOLF,

M. KIR. OSZTÁLYTANÁCSOS

JELENTÉSE

ERDÉLY

KINCSTÁRI ERDŐSÉGEIRŐL.

BUDÁN, 1871.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

KEGYELMES UR!

Erdély kincstári erdőségeit beutazván, az ottani viszonyokat vázolni és azokra alapított, Nagyméltóságod által elfogadott és részben már életbe is léptetett javaslataimat elősorolni a következőkben bátorokodom.

Birtokállomány.

Hogy a kolozsvári igazgatóság jövő működésének terét kimutathassam, azon birtokrészeket sorolom fel, melyekkel az

- 1) a jogi és birtokviszonyok változása folytán növekedni fog, és melyeket
- 2) más kerületekből a kolozsvárba osztani vagy megvenni gazdasági szempontból célszerű; valamint azokat és,
- 3) melyeket más igazgatósághoz beosztani, vagy
- 4) eladni lenne tanácsos; miután a kolozsvári igazgatóság és illetőleg a kincstár által haszonnal nem kezelhetők.

Növekedni fog a terület: 1871. január 1-től fogva a görgényi uradalommal és remélhetőleg nem sokára a szász nemzet kezén lévő fiscalitással; kívánatos pedig, hogy a borgói uradalom is mielőbb a zár alól fölmentetvén, a kincstárnak átadassék.

Célszerű továbbá a Biharmegyében fekvő és a Fekete Kőrösbe hajló dobresti uradalom erdőségeit is a kolozsvári igazgatóság alá rendelni. Ez erdők ugyanis jelenleg a debreczeni pénzügyigazgatóság által kezeltetvén, parlagon hevernek; még pedig nem legyőzhetetlenül

hátrányos körülmények következtében, hanem, mert az intézők közt nincsen szakértő s így oly férfiu, a ki képes megállapítani vagy alkalmazni az eszközöket, melyekkel ez erdők jövedelmezőkké tehetőek. Különben a Királyerdő, mióta a nagyvárad-kolozsvári vasut megnyílt, Kolozsvárhoz néhány órányira és közelebb van mint Debreczenhez.

Végül a szászvárosi és szászsebesi kerülettel határos gróf Horváth-Toldi- és Barcsayféle 9258 hold erdő megvételét is ajánlani bátorkodom, miután az holdanként 10 frtjával kínáltatik, miglen ez erdők vágható fakészlete egymagában is sokkal többet ér.

De a kincstár ez erdők megvétele után a szászsebesi és kudzsiri patakokon egyedüli erdőbirtokos is leend, a mi tetemes előnyvel járna; mert ha ugyanazon vizen ketten usztatnak, az usztatás idejében mind a kettő megszorítást szenved, és a patakszabályozásra és berendezésre fordított építkezési költség részletének, rongálás eseteiben pedig a kártérítésnek meghatározása örökös czivódás forrásaul szolgál. Végül az erdőtestbe beékelt idegen birtok számtalan és igen bajosan ellenőrizhető erdőkárosításra szolgáltat alkalmat.

Ellenben a kolozsvári és részben a szatmári igazgatóságtól elvenni és a nagybányai igazgatóság alá kellene rendelni, a deési kerületben fekvő mindazon kincstári birtokot, mely Kővárvidéken és az ahoz közel eső községekben terül el.

Ily birtoka van a kincstárnak Kővárvidéken: Kis-Nyires, Nagy-Buny, Váralja, Pirosa, Fehérszék, Gyükeres, Kis-Körtvélyes, Fonátz, Ó-Bozinka, Kápolnok, Monostor, Remete, Zsugásztra, Kis-Fentős, Vaád, Lemény és Restoly, Erdélyben pedig: Boérfalva, Disznópatak, Ungurfalva, Hollómező, Nagy-Borszó, Soósmező, Kis-Debreczen, Oláh- és Magyarláros határaitban, összesen 5192 hold erdő és 2912 hold mezőgazdasági terület.

Eladni igen czélszerű

1) a deési kerület többi fekvőségeit, kivéve még a deésaknai, somkuti és kolosi 819 holdnyi erdőséget mindaddig a mig a deésaknai és kolosi sóbányák fönállanak; tehát 470 hold erdőt és 2976 hold mezőgazdasági területet;

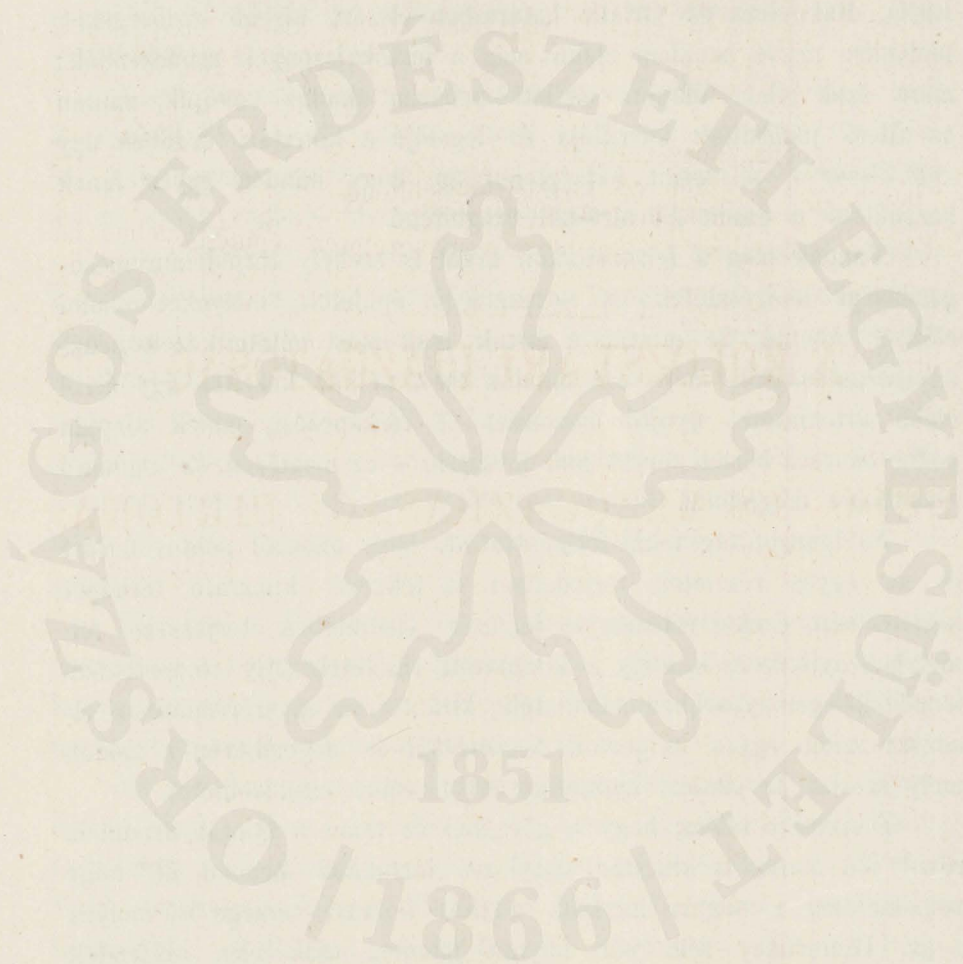
2) a pócstelkei uradalmat, 355 hold erdőt, 227 hold rét- és szántóföldet és 11 épületet;

3) a fogarasi erdőhivatal néhány apróbb és a többi erdőtest-től távol fekvő részleteit; nevezetesen a Szunyogszeg, Tohán, Vaád, Lisza, Rakovicza és Orláth határaitban elszórt kisebb erdőségeket, melyekre nézve azonban elébb még a birtokviszonyok rendezendők; mert ezek jelen állapota mellett nehezen akadna vevőjük, miután az illető jogosultak kaszálója és legelője a kincstári erdőben úgy van elszórva, miszerint kétségtelen az, hogy minden egyes fának használata a másik fél birtokát öregbitené.

Vannak még a felsoroltakon kívül is csekély terjedelmű mezőgazdasági földrészletek és nevezetesen épületek, melyeket eladni előnyös lehetne; de miután e birtok csak most vétetett át a pénzügyigazgatóságtól, mely azt minden terv nélkül kezelte, úgy arról elébb áttekintetet nyújtó összeírást és térképezést, ennek alapján pedig okszerű bérleti tervet kell készíteni s ez meglévén, az eladható részleteket megjelölni.

Az igazgatóság tehát felszólíttatott, hogy azokról pontos leírást és az egyes részletek terjedelmét és fekvését kimutató térképet készíttetvén, ezeket véleményes jelentés kíséretében terjeszse föl, melyben nyilatkozzék, hogy a kimutatott részletek mily csoportokban lennének legelőnyösebben eladhatók; kitüntetvén egyszersmind az eladásra szánt egyes csoportok becsértékét és megemlítvén a módot, mely szerint az eladást legcélszerűbben vélné eszközölhetni.

Tekintetbe vévén, hogy a görgényi és talán a borgói uradalom rövid idő múlva a kincstár tényleges birtokába menend át, hogy remélhetőleg a moguri havasok 41000 holdnyi térsége is, melyen a gr. Eszterházy-féle pör folytán jelenleg csak igen alárendelt használat létesíthető, felszabaduland; hogy a kincstár nem sokára a szász nemzet kezeiben lévő fiscalis birtokot is visszaváltandja, és hogy a dobresti uradalom a kolozsvári igazgatósághoz, a deési kerület egy része pedig Nagybányához fog csatoltatni; végül az eladásra ajánlott birtokot ideiglenesen még beosztván, de a megvételre ajánlott erdőrészteteket egyelőre figyelembe nem vévén, ez egész területről és az ahhoz tartozó épületekről következő táblázatos kimutatást készítettem.

**A KOLOZSVÁRI IGAZGATÓSÁG
ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI BIRTOKA.**

1851

/1866/

Az erdőhivatal	A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
V.-Hunyad	Dobra	Roskány, Stantsesd, Ohába, Lasszó, Tisza, Redulesd, Mihalyesd, Betrina, N.-Muncsel, Dobra,	12860	400	13260	79	239	22	.	.	340	13600
	Déva	Déva, Sz.-Ohalma, Szt.-András, Kajanel, Fornadia, Bezsán, Vulcsesd, Karpén, Kismuncsel, Bukurest, Bulzest, Bucsesd, Grohol, Ribiisore, Ujbárest, V.-Brad,	9700	.	9700	937	445	311	50	49	1792	11492
	Áttétel .		22560	400	22960	1016	684	333	50	49	2132	25092

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági											Megjegyzés.				
tisztí	altisztí	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár		boltok	papírgyár	fürdőház	üveggyár
		vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fűrés														
lak-	házak																			
1	1	1	3	1	4	1	1	.	.	.	
1	21	14	3	1	23	.	.	1	1	11	.	.	.		
2	1	1	24	15	7	2	23	.	.	1	1	11	1	.		

Az erdőhivatal A pagony		Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 □ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
V. - H u n y a d	R u n k	Átvitel .	22560	400	22960	1016	684	333	50	49	2132	25092
		Aranyos Cserbel Szotsed Runk Pojenitza Tonu Feresd	7060	.	7060	122	1942	471	.	56	2591	9651
	G y a l á r	V.-Hunyad Kerges Hosdót Szt.-Királyi Noklos Telek Gyalár Király-Bánya Toplicz Goles Pojana-Vojni Ruda és Valár Csernissoare Bunyilla Plopp Alun Lelesz Cserisor	7380	.	7380	1101	967	545	24	124	2761	10141
	Petrozsény	Hátszeg Csopea Petrilla F.-Szilvay és Galatz	8900	500	9400	58	26	52	.	.	136	9536
		Összeg .	45900	900	46800	2297	3619	1401	74	229	7620	54420

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági											Megjegyzés				
tisztai	altisztai	üzleti épületek				lakházak	kocsimák	malmok	cstörök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár	boltok		papírgyárak	fürdőház	üvegyár	
		vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár															fűrés
lak-	házak																			
2	1	1	24	15	7	2	23	.	.	1	1	11	1	.	.	
.	2	17	16 malom után csak viz-
10	2	5	6	29	1	25	.	.	1	és két külön pincze
.	1	1	1	2	1	és egy külön pincze
12	6	1	29	22	54	5	49	.	.	2	1	11	1	.	.	

Az erdőhivatal A pagony		Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
S z á s s e b e s	Gredistye	Gredistye	17000	1256	18256	.	582	931	.	52	1565	19821
	Sebeshely	Sebeshely	10000	.	10000	.	196	760	.	4	960	10960
	Kudsir	Kudsir	21000	8057	29057	.	302	653	.	97	1052	30109
	Gothul	Kudsir	11000	2400	13400	13400
	Bisztra	Zsinna	20000	8000	28000	28000
	S u g á g	Zsinna, Orlát, Rakowitza, Marosporto, M. a. Váradja, M. f. Váradja, Tövis	12000	.	12000	84	4	.	.	.	88	12088
		Összesen .	91000	19713	110713	84	1084	2344	.	153	3665	114378

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági										Megjegyzés.				
tisztí	altisztí	üzleti épületek				lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszyár		boltok	papírgyár	fürdőház	üveggyár
		vízfőgő	bukógát	gereblye	faraktár														
.	1	.	.	1	1	.	.	.	1	
1	1	.	.	1	1	
1	2	.	.	1	1	
.	
.	1	2	.	.	.	1	
.	4	.	11	.	3	.	2	5	1	.	5	
2	8	2	11	2	6	1	2	6	3	.	5	

Az erdőhivatal megnevezése	A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	hayas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
T o p á n f a l v a	Valemare	Bisztra Topánfalva Csertes	16500	.	16500	20	18	1899	.	1	1938	18438
	Albak	Albak Szeketura	15000	.	15000	.	.	169	.	.	169	15169
	Skeri- soare	Szkerisoare Nyagra	25000	2571	27571	27571
	Vidra	F.-Vidra A.-Vidra Ponor Szohodoll	16000	1597	17597	2	5	1	.	.	8	17605
	Abrudfalva	Abrudfalva Kerpenis Ruisum Muska	13200	.	13200	1	162	1674	.	3	1840	15040
	Vulkó	Zalathna Trimpoele V.-Doszuluj	12000	.	12000	87	276	1026	.	66	1455	13455
	Petrozsán	Petrozsán Galatz Fenes Praesaka	13000	.	13000	67	180	801	.	50	1098	14098
	Krakkó	Krakkó Tibor, Kisfalud Boros bocsárd Királypatak	1089	.	1089	443	157	27	46	4	677	1766
	Offenbánya	Offenbánya Brezesd Munisel Szártos, Csoara, Torda, Marosujvár,	5400	.	5400	274	533	76	1	6	890	6290
	Összesen .		117189	4168	121357	894	1331	5673	47	130	8075	129432

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági										Megjegyzés.					
tisztü	altisztü	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	esütrök	pajták és istállók	magfárak	mészárszékek	sörház		szeszyár	boltok	papirgyár	fürdőház	tűvegyár
		vizfőgő	bukógát	gereblye	farakár	fűrész														
lak-	házak																			
5	1	.	.	.	1	1	.	1	
.	
.	1	
.	1	
2	3	1	.	.	1	.	2	
3	1	.	.	1	2	.	.	.	6	.	4	.	1	
.	1	1	1	.	5	.	.	1	
1	1	10	1	1	1	1	7	
1	1	.	.	1	1	.	2	5	1	.	.	.	1	
12	10	.	.	2	4	2	12	8	10	1	18	.	2	1	
Osztatlan legelő 2858 hold																				

Az erdőhivatal A pagony		Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
G ö r g é n y	Mocsár	Görgény-Sz.- Imre	15768	
	Isztycsa	Görgény-Sz.- Imre	27000	
	Lapusnya	Görgény	27565	
	Nyárádtő	Görgény	9232	
	Összesen .		79565	.	79565	803	2685	3010	.	256	6754	86319

Erdőgazdasági				Mezőgazdasági													Megjegyzés.					
tisztí	altisztí	üzleti épületek			lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár	boltok	papírgyár	fürdőház		üveggyár	porcellángyár	zuzda	vámoshid	
		lak- házak	vízfogó	bukógát																		gereblye
.
.
.
.
.
.
.
.
.
3	9	.	.	.	14	3	10	6	2	5	1	1	.	1	1	1	.	1	1	1	2	

Az erdőhivatal A pagony		Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
K O L O Z S V Á R	Reketű	Mogur	20000	1800	21800	195	195	21995
	Hüleg Szamos	Mogur	21000	1891	22891	.	27	.	.	.	27	22918
	Dobresd	Dobresd	15157	.	15157	254	679	58	.	.	991	16148
		Deés, Kolozs Deésakna, Kérő-Kötke, Kissomkut, Szombattelke, Sz.-Márton Mikola, Vasas-Sz.-Iván, Bálvány-Váralja Báton,	1289	.	1289	1088	753	89	3	1	1934	3223
		Összesen .	57446	3691	61137	1342	1459	147	3	196	3147	64284

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági											Megjegyzés.			
tisztí	altisztí	üzleti épületek				lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszyár	boltok		papírgyár	fürdőház	üvegyár
		vízifőgő	bukógát	gereblye	faraktár														
lak-	házak																		
.
.	1
1
.	3	4	1
1	1	.	.	.	3	4	1

Faizási és legeltetési szolgálommal megterhelve

és egy hamuzsir huta

Az erdőhivatal		Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
meg- nevezése	A pagony		erdő	hayas	összesen	szatóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
B o r g ó	Monor	Monor, Oláh-Budak, Ragla, Gledin, Kis-Sajó	7000	.	7000	7000
	Borgó zsoszény	Borgó rusz „ zsoszény, „ milzsotény, „ szuszeny, „ Prund, „ Tiha „ Maroseny, „ Bisztuca	44000	.	44000	.	8	.	.	.	8	44008
	Gyalu nyegrü	a fentebbi faluk	40000	.	40000	40000
	Összesen .		91000	.	91000	.	8	.	.	.	8	91008

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági										Megjegyzés.					
lak- házak	tisztí		üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház		szeszgyár	boltok	papírgyár	fürdőház	üveggyár
	altisztí	vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fürés															
.	1	6	.	4
.	11	1	1
.	1	17	1	5

Az erdőhivatal A pagony		Községek, melyek határai- ban a pagouy elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
F o g a r a s	Persány	Szunyogszeg, Ó-Tohann, Ó-Sinka, Vaad, Komána,	22609	1000	23609	8	17	.	.	.	25	23634
	Marginen	Vaad, Jaas, Vajda-Retse, Kopacsel, Bethlen, N-Vajdafalva, Hurész,	10347	40	10387	184	107	291	.	.	582	10969
	Porumbák	A.-Szombat, Besimbak, Korb, Utsa, Dragus, Vist, Skorej, Lissza,	6087	1134	7221	650	549	146	.	22	1367	8588
		Potstelke.	355	.	355	121	60	32	12	2	227	582
	Összesen .		39398	2174	41572	963	733	469	12	24	2201	43773

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági											Megjegyzés.				
tisztí	altisztí	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszyár		boltok	papirgyár	fürdőház	üvegyár
		vízfogó	bukogát	gereblye	faraktár	tűrés														
lak-	házak																			
.	1	1	
.	1	4	2	4	4	9	1		
.	2	8	5	6	4	28	1		
.	4	1	.	1	5		
.	1	3	16	9	10	9	42	2		

Községek, melyek határaitban a pagony elterül	Terület 1600 ☐ ölnyi holdakban									
	erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
	Ö s s z e									
Vajda-Hunyad,	45900	900	46800	2297	3619	1401	74	229	7620	54420
Szász-Sebes,	91000	19713	110713	84	1084	2344	.	153	3665	114378
Topánfalva	117189	4168	121357	894	1331	5673	47	130	8075	129432
Görgény	79565	.	79565	803	2685	3010	.	256	6754	86319
Kolozsvár	57446	3691	61137	1342	1459	147	3	196	3147	64284
Borgó	91000	.	91000	.	8	.	.	.	8	91008
Fogaras	39398	2174	41572	963	733	469	12	24	2201	43773
Összesen .	521498	30646	552144	6383	10919	13044	136	988	31470	583614

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági													Megjegyzés.				
tisztí	altisztí	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszyár	boltok	papírgyár	fürdőház		üveggyár	porcellángyár	zúzmű	vamos-híd
		vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fűrés																	
lak-	házak																						
v o n a t																							
12	6	1	29	22	54	5	49	.	.	2	1	11	1	
2	8	2	11	2	6	1	2	6	3	.	5	
12	10	.	.	2	4	2	12	8	10	1	18	.	2	1	
3	9	14	3	10	6	2	5	1	1	.	1	1	1	.	1	1	1	2	
1	1	3	4	1	
.	1	17	1	5	
.	1	3	16	9	10	9	42	2	
30	35	2	11	4	10	22	82	60	88	17	119	3	4	3	2	12	2	.	1	1	1	2	

E kimutatásból látható, miszerint a kolozsvári igazgatóság alá tartoznak :

521.498	hold	erdő,	
30.646	„	havas,	552.144 hold,
<hr/>			
6.383	„	szántóföld,	
10.919	„	rét és kert,	
13.044	„	legelő,	
136	„	szőlő,	
988	„	terméketlen	31.477 hold.
<hr/>			

Az összes földbirtok tehát . . . 583.614 holdat tesz, s e térségből az erdő és havas 94.6, a mezőgazdasági földek pedig 5.4%-ot foglalnak el.

E birtokhoz még a következő fekvőségek és építmények tartoznak,

erdőgazdaságiak :

30	tiszti	}	lakház
35	altiszti		
2	vizfogó,		
11	bukógát,		
4	gereblye,		
10	faraktár,		
22	fűrész ;		

mezőgazdaságiak :

82	lakház,
60	korcsma,
88	malom,
17	csűr,
119	pajta és istálló,
3	magtár,
4	mészárszék,
3	sörház,
2	szeszgyár,

- 12 bolt,
- 2 papirgyár,
- 1 üveggyár,
- 1 edénygyár,
- 1 zuzda,
- 2 vámhid.

Az erdők kimutatott terjedelmére nézve azonban jóállást vállalni senki sem képes; miután az illető adatok régi térképekről vétettek, melyek hitelessége már az akkori felmérés módjánál fogva sem teljes, de a melyeken e fölött az időközben előfordult változások sincsenek kimutatva. — Néhol az eltérés talán csekély, másutt, a hol a birtok megközelíthetőbb, s a foglalás ennél fogva könnyebb volt, igen jelentékeny is lehet.

A valódi térséget kipuhatolni csak pontos felmérések útján lehet, mely czélból Erdélybe már a múlt évben 14 telekzeti mérnök küldetett, kik jelenleg a topánfalvi kerületben működnek. E felmérések czélja különben nemcsak a birtok kiterjedését megtudni, de egyszer mind az erdőrendezésnek és az erdei szolgálmányok megváltásának is alapot szolgáltatni; minélfogva azok mielőbbi befejezése minden tekintetben igen kívánatos. Ennek azonban többen mü akadályai vannak, melyeket felsorolni a következőkben bátorkodom.

Az első hiba az által követtetett el, hogy a mérnökök valamennyien mint urbéri mérnökök lettek a törvényszéknek bemutatva. Ennélfogva ugyanis azok hol egyike, hol másika minden lépten-nyomon az illető elötárgyalásoknál megjelenni, megkezdett munkáját félbeszakítani s a drága idő nagy részét utazgatásokkal tölteni kénytelen.

Czélszerűbbnek ismertetett tehát, a mérnökök csak egyikét, Kieszwetter felügyelőt, a ki az egész fölmérés vezetésével van megbizva, mint a kincstár urbéri mérnökét, a többieket pedig mint alárendelt segédjeit a törvényszéknek bemutatni. Ezentul csak ő leend az illető tárgyalásoknál elfoglalva, s a többiek megszakítás nélkül munkájuk után láthatnak.

Hátrányos továbbá azon körülmény, miszerint az illető mérnökök nincsenek segédekkel ellátva, s így a segédmérnök alárendeltebb

munkálatait is ők kénytelenek végezni. A munka ennél fogva nemcsak lassabban halad, de sokkal nagyobb költséggel is jár, miután a mérnökök évi illetményei 1000—1200, a segédmérnököké ellenben csak 600—700 frtot tesznek. Elrendeltetett tehát, hogy a kiküldött mérnökök személyzete legalább 6, vagy ha lehet, minden mérnök számára egy segéddel megszaporitassék.

De ha az erdőterület nagysága biztosan ki nem mutatható, ugy ez még inkább áll a gazdasági birtokra és épületekre nézve. E birtok ugyanis legujabb ideig az erdélyi pénzügyi hatóságok által oly nyilvántartás mellett kezeltetett, miszerint számos részletről azt sem tudják, hogy az hol létezik.

Hogy e birtoktárgy nagyságára, az egyes részletek számára és fekvésére nézve mielőbb áttekintetet nyerhessünk, czélszerűnek ismertetett a mezőgazdasági földeket erdőhivatalonként külön fölmérteni, s e czélből tavasszal a 7 erdőhivatalba egy-egy telekzeti mérnököt kiküldeni azon meghagyással, miszerint e földrészleteket erdőhivatalonként és pagonyonként a provisorium concretális fölmérési utasítása szerint 1"=40 öles mértékben felvegyék és térképezék.

E czélből az igazgatóság felszólított, hogy minden erdőhivatalban és pagonyban azon tisztet és altisztet szemelje ki, kik a kincstár mezőgazdasági földjeinek fekvését és határait pontosan ismerik, és általuk a határszomszédokkal egyetértésben, vagy szükség esetében a politikai hatóság közreműködése mellett az egyes részletek határvonalának minden szögletét jelöltesse meg; mely célra határköveket készíttessen s azokat K. B. (kincstári birtok) betűkkel láttassa el. Mindezekre nézve az igazgatóságnak meghagyatott, miszerint késedelem nélkül és ugy intézkedjék, hogy a jövő év május havában az illető mérnökök munkájukba foghassanak, s azt megszakítás nélkül folytathassák.

Az erdők természeti viszonyai.

A fönt kimutatott erdők területéből:

334.009 hold v. 64°/_o a Maros,

133.289 „ „ 26°/_o a Szamos,

39.043 „ „ 7°/_o az Olt és

15.157 „ „ 3°/_o a Fekete-Körös mellékvölgyeiben és

azok elágazásaiban fekszik.

Uralkodó fánemek a bükk, a luczfenyő és a tölgy. Szórványosan még a jegenyefenyő, kőris, szil és más alárendeltebb fánemek fordulnak elő.

Ez erdők kisebb nagyobb, egész 5—6000 láb magas hegységek többé kevésbé meredek lejtőit foglalják el: csillámpala, trachit, homokkő és mészkő fölött fekvő televénydús és eléggé mély talajon; minélfogva a növekvési viszonyok általában véve kielégítőek; a völgyek aljában igen jók, a hegyek tetejében és meredekebb lejtőkön silányabbak.

Sikságon ez erdők csak néhány csekély terjedelmű részlete fekszik.

Jogi viszonyok.

E viszonyok Erdélyre nézve legtalálóbban jellemezhetőek, ha azt mondom, hogy olyak ott egyáltalában nem léteznek.

A merre nézünk csupa jogtalanság; a birtokviszonyok legnagyobbára rendezetlenek; mindenfelé a tulajdon erőszakos vagy alattomos megtámadása, és sehol semmi oltalom.

Az erdőkárosítások ezer esete közül ha néhányat tárgyalnak és a kártevőt kártérítésre ítélik is, ugy a végrehajtás rendesen évekig marad el, és a makacszkodók ellen épen nem foganatosittatik.

A törvény által minden egyes esetre szabott bírságban a tettes soha sem marasztalják el s így természetes, hogy ez előnyösnek tartja

a tulajdont minél gyakrabban megtámadni; mert 10 esetben legfőlebb egyszer ítéltetik arra, hogy az elsajátított tárgy árszabály szerinti értékét megtérítse, holott vevőként azt mind a tizszer kellene megfizetnie és azontul a rendes vágásból elvinnie; míglen a lopás azon helyen történik, mely az illetők lakhelyéhez legközelebb esik.

Ily viszonyok folytán odáig jutottunk már, hogy az erdőszemélyzet komoly életveszély nélkül kötelességei teljesítését az erdővédelem tekintetében meg sem kísértheti; odáig jutottunk, hogy évenként sok ezerre menő károsítások történnek büntetlenül, és hogy magát az erdőtalajt is száz holdra terjedő részletekben foglalják el.

De az erdőbirtokos tulajdonát nemcsak benn az erdőben pusztítják; nemcsak ott lopnak szabadon; nemcsak saját erdeje használatában akadályozzák őt: hanem ha sikerült neki önerdeje termésének egy részével kiszabadulni, akkor még utközben is megtámadják és fényes nappal büntetlenül kifosztják. Világos példát erre a Maroson járó tutajok sorsa szolgáltat.

Görgény és Piski között a Maroson 13 malom áll. A malomtulajdonosok jogosítvák minden tutajtábla után, mely a gáton átmegegy, 2¹/₂ o. é. krajczár vámot venni. Ezt ők oda magyarázzák, hogy a 4 táblából összeállított tutajnak csak egyes táblákban szabad a gáton átmennie, s a ki egész tutajt egyszerre akar átvezetni, attól a 4 tábla után járó vámon kívül még két és néha több szál deszkát követelnek, s azt szükség esetében, ha jó szerivel nem adatik, a tutajos eldöngéte mellett erőszakosan veszik el.

A gáttulajdonosok vagy bérlők továbbá jászolgátakat készítenek s oly keményen erősítenek meg, hogy azokat a lemenő tutajos elütni nem képes; e gátok megnyitásaért ismét deszkavámost kell fizetni.

A hajósmalmok birtokosai csekély vizállás mellett épen a tutajutra tolják malmaikat, s a szükségszerűleg beléjük ütődő tutajok vezetőitől roppant kártérítést követelnek, s azt rajtuk deszkában vagy más faáruban azonnal meg is veszik.

Ha valamely tutaj árviz, vagy más szerencsétlenség folytán elsodortatva kormányos nélkül a zátonyon vagy parton megakad, a közel községek lakosai azt fényes nappal megrabolják, a faárukat

róla leszedik, a faluba hordják; s a birtokost, ha vagyonát a költségek megtérítése árán visszaköveteli, a faluból kiverik.

Gyakran a parton kikötött tutajt is szabadon bocsájtják, lejobb fekvő ponton ismét kifogják, megrabolják és üresen a vizen leeresztik.

A tutajost végül a komprévészek is zsarolják. Ha ugyanis lejövő tutajt megpillantanak, a kötelet a vízszinére eresztik s a beléakadt tutajost kényszerítik, hogy terüje egy részét nekik átengedje. Ha esetlegesen elkésnek s a kötelet már nem lehet a vízszinére szorítani, azt himbálni kezdik s e módon a tutajost és terüt a tutajról lesöpörvén, csolnakon neki mennek a prédának, a tutajost pedig, ha menekülni saját erejéből nem tud, a vízbe fulni engedik.

Ha ily állapotok mellett, és ott, hol a kincstári birtokviszonyok, nevezetesen pedig az erdei szolgálmányok ügyei még 79 község határában rendezetlenek;

hol a bérhátralékok összege aránylag csekély mezőgazdasági birtok mellett majdnem 60.000 frtot tesz;

hol az 1860 óta bejelentett erdőkárosítások után járó követelés százezerekre rug;

hogy ott a birtokrendezés és a törvények szigorú végrehajtása a legparancsolóbb szükségek közé tartozik, azt kétségbe vonni nem lehet.

Nevezetesen az erdei szolgálmányok mielőbbi megváltása kívánatos; mert az erdőtalajt foglalások, az erdőbirtokot károsítások ellen megvédeni, számos ottani helységnek egyes házakban az erdők közötti elszórtsága mellett, sikerdúsan csak akkor lehetend, ha ez erdőbe a kincstár megbizottjain kívül belépnie senkinek sem leend szabad.

Az igazgatóság ennél fogva felszólított, hogy ez ügyet a mérnöki munkálatok siettetése által és minden más megfelelő módon, nevezetesen pedig barátságos egyezkedések útján mielőbb befejezni iparkodjék; hogy a községi illetmény kihatása után a kincstár birtokát megfelelő határjelekkel körülvenni s e határokat az illető erdőhivatal, erdész és erdővéd által a maga kerületében minél gyakrabban teljesen bejártni, az eredményt bejelenteni és netaláni hiányokat azonnal helyrehozatni legszigorubb kötelességének ismerje.

Mindez a fölmérések hitelesítése után nem is fog oly nehézségekbe ütközni és nem is lesz oly eredménytelen mint jelenleg, midőn a földműves határolást nem tűr, a fölmérésnek ellenszegül és irtásokat eszközölvén a határdombokat áthelyezi és ha bevádoltatik a nem hitelesített térkép ellenében 20 tanut is állit, a ki esküvel erősíti, hogy a határdomb még nagyapja emlékezete óta áll ott, a hol most.

Ugy a birtokrendezésre valamint az erdővédelemre nézve a jogügyi igazgatóság felosztatása és kerületi ügyészek szervezése által megtörtént az, mit csak a kincstár pörösügyes ellenfelei fájlalnak mint oly intézkedést, mely a sikert legalább egyrészt biztosítani alkalmas.

De ha az ügyészek szervezése által a baj egy részén segítve van, úgy hátra van még a hatóságok és törvényszékek működésének éber figyelemmel kísérése.

E részt az igazgatóság az erdőkárosításokat illetőleg föl lett szólítva, hogy az 1860—1868-ig, továbbá az 1869. és az 1870-ben elkövetett károsítások ügyeinek állását kimutassa, s hogy ily kimutatást ezentul minden további fölszólítás nélkül negyedévenként terjesszen föl; miszerint a ministerium a hanyag vagy roszakaratu tisztviselőket kötelességeik teljesítésére szorítani s illetőleg megbüntettetni képes legyen. Magában értetik, hogy nagyobb horderejű esetek netaláni törvényellenes tárgyalása, vagy azokra nézve a tárgyalás elhanyagolása esetről esetre följelentendő.

Nagyon kívánatos továbbá, hogy az erdőtörvény, melyre nézve a javaslat már öt év előtt készült el; mely azóta legalább 5 bizottmány által tárgyalatott és a melynek szövege a mult évben egy Gorove minister ur Ö Nagyméltósága elnöklete alatt ülésező, erdőbirtokosokból, szakértőkből, továbbá a bel- és igazságügyministerium képviselőiből összeállított bizottmány által véglegesen megállapittatott: mielőbb az országgyűlés elé kerüljön.

Ép oly kívánatos és sürgősen szükséges egy általános vizjogi törvény mielőbbi megalkotása, melyre nézve a javaslat szintén készen van.

Miután azonban e törvényjavaslatok valószínűen még nem egyhamar fognak napirendre kerülni: nemcsak a kincstári, de az összes

erdélyi erdők érdekében van a hatóságokat oda utasítani, miszerint a törvényhozás ebbeli intézkedéseig az ott csak úgy mint az osztrák polgári törvénykönyv főnálló, mert a törvényhozás által hatályon kívül nem helyezett erdőtörvényhez a legszigorubban tartásuk magukat; mert oly állapot, melynél fogva valamely törvény az egyes tisztviselő önkénye és a szerint a mint az a pártfogoltak érdekeinek meg- vagy megnem felel, hol érvényesnek, hol érvénytelennek nyilvánítatik: az anarchiával egyértelmű és a jogfogalmakat teljesen megzavarja.

Nem kevésbé szükséges, az erdélyi hatóságokat oda utasítani, hogy a zsandároknak mint közbiztonsági közegeknek nemcsak jogukká, hanem szigoru kötelességükké is tegyék, hogy az erdőszemélyzet közvetlen fölszólítására annak segítségével legyenek és hogy nevezetesen őrzárataik közben lopott faneműek szállitmányaival találkozáván, azokat letartóztassák és az illető erdőhivatalnak további eljárás végett átszolgáltassák; a mi annál biztosabban kivihető, miután bármi faneműek vevője az ottani összes erdőbirtokosok részéről elismervénnyel láttatik el, melylyel a vételt igazolni képes és köteles.

Az erdőszemélyzet ily segélyezésére a pénzügyőrök is utasítottak, kik az erdőgazdaságnak e részt alkalmilag nevezetes szolgálatakat tehetnek.

Végül a Maroson járó tutajok ellen üzött erőszakoskodások azonnali beszüntetése végett oly rendelet kiadására lenne szükség, melyben kimondatnék, hogy a vízjogi törvény megalkotásáig is

1) a malomtulajdonosoknak az 1811-ki törvény értelmében minden a gáton átmenő tutajtábla után rendes vizállás mellett csak $2\frac{1}{2}$, csekély vizállás mellett pedig csak 5 o. é. krajczárnyi vámot szabad követelniök, akár a táblák egyenként, akár fél vagy egész tutajjá kötve érkezzenek;

2) hogy a Maroson lévő minden gátra nézve a szükséges magasság szakértők által állapíttassék meg, és minden gát elejébe egy ahoz mért ellenőrczölöp üttessék, melynél magasabbra a gátat emelni ne legyen szabad;

3) hogy jászolgátak úgy készíttessenek, miszerint a tutajos azokat menetközben elütni képes legyen;

4) hogy a komprévészek a kötelet oly magasra feszíteni legyenek kötelesek, miszerint alatta a tutaj minden fönnakadás nélkül leusz-hasson, a nélkül, hogy ezért a révészek bárminemű vámot vagy fizetést követelni jogosítva legyenek;

5) hogy a hajósmalmok álláshelye szakértők által kijelöltessék oly jeggyel, melyet a tutajos távolról is meglátni képes s melynél beljebb malmot állítani szabad ne legyen;

6) hogy mindenki, a ki utközben a tutaj fogadott vezetőitől deszkát vagy más faanyagot vásárol, a lopás büntényében részesnek tekintessék;

7) hogy jövőre a Maroson állítandó hidak építésénél a hidlábak egymástól legalább 10 ölnyi távolságra állittassanak.

Ezek ellen vétők a kár megtérítésére szorítottván, esetről esetre még 5—50 frtnyi pénzbírsággal vagy megfelelő fogsággal lennének sújtandók.

E rendelet szigorú megtartásának ellenőrzése végett folyópart- és tutajozási rendőrség lenne felállítandó, melynek személyzetét megfelelő távolságokban köztudomásra hozandó állomásokon kellene elhelyezni.

A terület beosztása.

Erdélyben a kincstári erdők kezelési szempontból 7 erdőhivatalra voltak beosztva, melyek nevei: Vajdahunyad, Szászváros, Szászsebes, Zalathna, Topánfalva, Fogaras és Deés, E beosztás czélszerűnek nem nevezhető, mert hivatalok fölös számmal voltak, és azokon belől a pagonyok is nem mindenütt hegygerinczek, mint a gazdaságra nézve legezészerűbb határok által valának elkülönítve.

Első gondom volt tehát a területet úgy beosztani, hogy az erdőhivatalok és pagonyok száma ne legyen nagyobb, mint a hogy ezt az okszerű gazdaság lehetősége föltétlenül követeli; miért is ott, a hol ez az erdők fekvésénél fogva lehetséges volt, két-két erdőhivaltalt egygyé vontam össze, s a pagonyok számát is kisebbre szorítottam.

Igy lett például a szászvárosi és szászsebesi erdőhivatalokból a szászsebesi, a zalathnai és topánfalvaiból a topánfalvai, miglen a deési a kolozsváriba olvadt.

E beosztás részletezését illetőleg a fentebbi birtoktáblázatra bátorkodom hivatkozni, melyben az erdőhivatalok és pagonyok térsége egyenként van kimutatva, és a melyből kitűnik, hogy a hol eddig 311.910 hold 7 erdőhivatalra volt fölosztva, ott most 521.490 holdra nézve szintén csak 7 erdőhivatal ajánltatik, melyek közül:

a vajdahunyadi	45.900
a szászsebesi	91.000
a topánfalvai	117.189
a görgényi	79.565
a kolozsvári	57.446
a borgói	91.000 és
a fogarasi	39.398 holdat

foglal magában.

Az erdőhivatalok helyi fekvése, azoknak határai és pagonyokra való felosztása a mellékelt térképen van kimutatva.

A közös igazgatóság szakok szerinti fölosztása.

Nagyméltóságodnak a viszonyok beható tanulmányozása alkalmával legegyszerűbben is szemébe tűnt az aránytalanul csekély jövedelem, melyet az ugynevezett bányai igazgatóságok alá helyezett roppant erdők, csekélyebb terjedelmű mezőgazdasági földek és részben igen szép jövőre hivatott fém- só- és vasbányák, kohók és iparművek szolgáltatottak.

És ha nem is lehet kétségbe vonni, hogy a fának értéke csak az újabb időben növekedett figyelmet érdemlő mértékben, hogy minden ipar és az egész kereskedelem hosszú időn át pangott, és hogy számos egyéb mostoha körülmény is működött közre annak megakadályozására, miszerint az államjavarok bő forrásai megnyithatók és a tőkeértékhez helyes arányban kiaknázzhatóak legyenek; úgy abból, hogy az új korszakban is nevezetesen a bányakerületek mutattak legcsekélyebb haladást, sőt hogy azok némelyeiben a legújabb idő hanyatlást tüntetett ki; szükségszerűleg kelle következtetni, hogy az ország összes gazdaságát nyűgben tartott általános viszonyokon kívül

e kerületekben még különleges okoknak is kell működniök, melyek eléggé erősek a közállapotok rendkívüli javulásának különben mindenütt feltűnően észlelhető eredményeit majdnem teljesen ellensúlyozni.

Ez okokat felkutatni annál fontosabbnak tűnt föl, miután a bányai igazgatóságok területe a magyar pénzügyministerium vezetése alatti egész állambirtoknak több mint felét képezi; kerekszámokban 1,500.000 hold erdőt és 97.000 hold mezőgazdasági birtokot foglal magában.

Ezeknek pedig és az e területen létező számos arany- ezüst- réz- ólom- és dárdánybányák, zuzdák és kohók, valamint a majdnem kiaknázatlan só- kőszén- és vastelepeknek okszerű művelése- és kezelésével az államjövödelmek tetemes emelése mellett egész országrészeket lehet virágzókká, szegénységben és tudatlanságban tespedő milliónyi népet iparossá, vagyonossá és műveltté tenni.

És hogy annak, miszerint e kerületek valóban tömérdek kincsei mindeddig kiaknázatlan maradtak, leglényegeseb oka a kezelés rég időkből átszármazott hiányos és egyoldalú szervezetében rejlik, a következőkből tűnik ki.

Az igazgatók ugyanis, kiknek föladata a reájuk bizott birtok céljait előmozdítani s azt lehető legjövödelmezőbbé tenni, e hivatásuknak megfelelni nem képesek; mert nemcsak a kerületekben létező bányák, kohók, só- és vastelepek, de azontul átlagossan véve egyenként még közel félmillió holdnyi erdő és mezőgazdasági tér kezelésével vannak megbizva.

De az erdő- és a mezőgazdaság a vagyonkezelésnek a bányai ipartól oly lényegesen eltérő ágát képezi, hogy a mai nap igényeihez mért teljes sikert azok mindenikének csak oly férfiak biztosíthatnak, kik külön e célra neveltetvén, a szükséges tudományokat az iskolában, a nélkülözhetlen tapasztalást a szolgálati élet mezején szerezték meg. Kétségtelen az, hogy az erdőészet és a bányászat külön-külön hivatás életföladatát képezi és hogy e két szak mindenike annyira előre haladott már, miszerint mint a kettőben kiténő képzettségre szert tenni csak a legkivételesebben kiváló emberek képesek.

Miután tehát az igazgató, ki eddig rendesen szakképzett bányász volt, az erdő- és mezőgazdaságban sem alapos elméleti képzettséggel,

sem gyakorlati jártassággal nem birt; és miután az által, hogy a gazdaság és ipar oly sokféle, egyenként is nagy terjedelmű ágainak kezelését kelle vezetnie, annyira el volt foglalva és íróasztalához kötve, hogy az ügymenetre a viszonyok közvetlen ismerete alapján nem folyhatott be: szükség volt őt minden szakranézve külön tanácsossal s ezek mindenikét ismét külön fogalmazói személyzettel ellátni.

E rendszer azonban, melynél fogva az igazgató az összes viszonyokat legnagyobbbrészt csak az ügyiratok gyakran nem eléggé élethű tárgyalásaiból ismeré: a kezelést nemcsak igen költségessé, de fölötte nehézkesé, és a mi legsajnosabb, az egész birtokra nézve meddővé, annak igen lényeges értéke egyik főágára, az erdőgazdaságra nézve pedig ténylegesen károossá alakítá; mert az igazgató a hivataloskodásnak e rendszer mellett szükségszerűen hosszadalmas módjánál fogva és a folyvást szaporodó írásbeli teendők sokasága mellett azon szak ügyeit sem mozdíthatá sikerrel elé, sőt nem is kísérheté beható figyelemmel, a melyben az rendesen kitünő műveltséggel birt; és mert azon előszeretetből, mellyel az igazgatók az általuk teljesen átértett szak iránt viseltettek, természetes vágyuk keletkezett e szak eredményeit a nem eléggé méltányolt, mert előttük ismeretlenebb többi ágak rovására is fényeseknek tüntetni fel, vagy azok veszteségét ily módon eltakarni.

Erdélyben például az igazgatás megjelölt rendszere mellett erdőművelésre misem fordított; mert ez készpénz-kiadásokat igényelt és a kezelési költségeket szaporította volna, az eredmény pedig csak távolabb jövőben következett volna be s így a bányászatnak a fát jelenleg valamivel drágábban kellett volna fizetnie, mint a hogy ez kívánatosnak látszott az ezen ágnál néha előfordult veszteségek leplezésére.

A bányaművekhez legközelebb fekvő erdők, honnét a fa legolcsóbban volt kiálítható, túlvágattak; miglen távolibb részekben a fa elkorhadott és roppant területek növekvés nélkül, tehát parlagon heverték. Beruházások épen nem eszközöltettek; miután ezek szintén a jelenkor faárait terhelték és csak a jövőben gyümölcsöztek volna. Mindezeknél fogva pedig Erdélyben oda fejlődtek a viszonyok, hogy a kincstár tömérdek erdőségek és rendkívül nagy faarak

mellett, de közlekedési eszközök és más e célra szükséges intézmények teljes hiányában a piacra állítani majdnem semmit sem képes, és hogy ezek miatt azon félmillió holdnyi tér, mely a maga idejében okszerűen eszközölt beruházások mellett a kihasznált részben diszes fiatal erdőket mutathatna fel, egészben véve pedig évenként leglább másfél millió forint tiszta jövedelmet szolgáltatathatna: kihasznált vágásokból és túlért állabokból állván, csekély adó mellett és a személyzet igen szerény fizetése daczára évenként 36.000 ft tiszta veszteséget okoz.

Bizonyosnak látszik, hogy az egész birtokra nézve az eddigi eredménytelenség fönmaradna és hogy a bányaipar a fönntebbiekhez hasonló nagyságu hátrányoknak tétetnék ki, ha a kezelés összes ágainak igazgatása ezentul nem bányászra, hanem erdő- vagy mezőgazdára ruháztatnék.

Mindezeknél fogva Ő Felsége jóváhagyásával mindazon kerületekben, hol bányászat és erdészeti egyaránt nagy terjedelemmel, életképességgel és így fontossággal is bír: az eddigi gremiális szerkezetű bányai igazgatóságok helyett olcsóbb és megfelelőbb igazgatóságok szerveztettek, s ezek mindenikének élére az illető szakban alaposan művelt s így öntudatosan intézkedni képes igazgató állított; a ki nem lévén reá nézve idegen teendővel is elhalmazva, képes az ügyek állásáról a hely színén minél gyakrabban meggyőződni; így pedig üdvösebb tevékenységet kifejteni s erre azon hatalommal, mely a nemcsak rang- de tudomány- és tapasztalásban is előjárók személyes érintkezéséből ered, alárendeltjeit is buzditani.

Olcsóbbak lettek ez igazgatóságok nemcsak az által, hogy a birtokkezelés főágai különválasztatván, az igazgatók közvetlen segédszemélyzete csekélyebb számra szállított le, hanem egészben véve nevezetesen még azért; mert néhány kerületben épen a szakok megosztásánál fogva lehetett a kevésbé és csak egy főirányban elfoglalt igazgatók hatáskörét szomszéd igazgatóságok hasonló birtoktárgyaira is kiterjeszteni s így némely esetben most különálló egész igazgatóságok költségeit az ügyek minden hátránya nélkül megtakarítani.

A föntebbi célok elérhetése végett minden eddigi bányakerületben a bányaipar összes ágaira nézve, szükséges segédszemély-

zettel ellátott felelős bányagazgató, az erdő- és mezőgazdasági ügyekre nézve épen olyan, de az utóbb nevezett két birtokágat illetőleg közös jószágigazgató állíttatott; közös nemcsak az erdő- és mezőgazdaság természetes rokonságánál fogva, hanem azért is, mert a szóban forgó kerületek különben is bérbeadott mezőgazdasági birtoka aránylag csekély terjedelemmel bir, a földművelés illető kincstári területének alig 6%-ját képezi és legnagyobbbrészt ugyis az erdészeti személyzet által kezeltetik.

Mindezek alapján a selmeczi főbányagrófi hivatal egy Selmezen maradó bányagazgatóságra és egy Besztercebányán székelő jószágigazgatóságra osztatott föl, mely utóbbihoz az egyuttal beszüntetett hradeki jószágigazgatóság kerülete is csatoltatott.

A nagybányai bányagazgatóság is egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatott, mindkét igazgató székhelyeül Nagybánya tűzvetvén ki.

A diósgyőri bányagazgatóság szintén egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatván, ez alkalommal a soóvári igazgatóság beszüntetett, és az ottani bányaugyek Diósgyőrhöz, az erdő- és mezőgazdasági ügyek pedig az új jószágigazgatósághoz, melynek székhelye Soóvár leend, osztattak be.

Végül a kolozsvári bányagazgatóság Gyulafehérvárra tétetett át, a föntelősorolt erdő- és mezőgazdasági birtokra kiterjedő jószágigazgatóság székhelye pedig Kolozsvár maradt.

Hogy ez intézkedés czélszerű, annak igazolása egész megnyugvással a közel jövőre bizható; de hogy e mellett a megnevezett kerületek igazgatása tetemesen olcsóbb is lett, azt a következő számok mutatják.

A kolozsvári közös igazgatóság került	50.028	frtba
a gyulafehérvári bányagazgatóság kerülend	19.785	frtba
a kolozsvári jószágigazgatóság pedig	19.905	frtba
Összesen	39.690	frtba
tehát az eddiginél kevesebbe	10.338	frttal.
A selmeczi közös főbányagrófi hivatal került	50.282	frtba
a hradeki jószágigazgatóság került	6.575	"
Összesen	56.857	frtba.

Ezután kerülend a selmeczi főbányagrófi hivatal	25.755	frtba
a beszterczebányai jószágigazgatóság	17.750	„
	Összesen	43.505
tehát kevesebbe mint eddig	13.352	frttal.
A diósgyőri közös igazgatóság költsége volt	22.715	frt
a soóvári igazgatóságé	4.675	frt
	Összesen	27.390
A diósgyőri bányaigazgatóság fog kerülni	12.965	frtba
a soóvári jószágigazgatóság	8.555	frtba
	Összesen	21.520
tehát kevesebbe	5.870	frttal.
A nagybányai közös igazgatóság került	44.092	frtba
a nagybányai bányaigazgatóság kerülend .	20.095	frtba
a „ jószágigazgatóság „	8.555	frtba
	Összesen	28.650
tehát az eddiginél kevesebbe	15.442	frttal.

Az évi megtakarítás, mely a közös bányaigazgatóságoknak beszüntetése és külön szakigazgatóságok föllállítása által eléretett, a föntebbiek szerint tehát 45.002 frtot tesz.

Az alárendelt hivatalok eddigi szervezése.

Az igazgatóságnak alárendelt hivatalok szervezése a következő volt:

A deési erdőhivatal tiszti személyzete összesen egy kezelő főerdészből, a fogarasi erdőhivatalé pedig egy kezelő főerdészből és egy számvivőből állott, míglen a többiek személyzetét egy erdőmester és egy számvivő pénztárnok képezé, kiknek ellenőre ismét az erdőmester volt.

A vajdahunyadi erdőhivatal 5, a szászvárosi 3, a szászsebesi 2, a topánfalvai 5 és a zalathnai 3 pagonyra volt fölosztva, melyek mindenikének élén egy erdész állott; az erdőtiszti személyzet összes száma tehát 31 vala.

Altiszt volt:

a vajdahunyadi erdőhivatalban	66
a szászvárosi	26
a szászsebesi	27
a zalathnai	52
a topánfalvai	55
a fogarasi	24
és a deési	22
Összesen	272

Került pedig:

a tiszti személyzet	42.154	frt	07	krba
az altiszti	44.557	frt	24	krba
Összesen	86.711	frt	31	krba évenként.

E költségek mellett az egyesek fizetése olyan, hogy tehetséges ember nem igen érezhetett vágyat az erdészeti pályára lépni, a ki pedig már egyszer rajta van, nyomorral küzd és ha családos ember, éjjel nappal aggódva kell gondolkoznia gyermekei sorsa fölött, kiket neveltetni nem képes, s a kiknek ha meghal, gyakran annyit sem hagyhat, a miből eltemetni lehessen.

Az erdészek évi fizetése ugyanis 525—630, az erdőmestereké 840—945, a főerdészeké 735 forint.

Az altisztek évi bére 21-féle; van ugyanis

1	16	frt	80	kr	évi	bérrel
1	30	"	94	"	"	"
2	48	"	30	"	"	"
14	54	"	60	"	"	"
1	63	"	70	"	"	"
3	81	"	90	"	"	"
5	100	"	10	"	"	"
27	118	"	30	"	"	"
30	118	"	60	"	"	"
3	126	"	—	"	"	"
2	127	"	—	"	"	"
59	127	"	40	"	"	"
1	144	"	—	"	"	"

52	145	frt	60	kr	évi	bérrel
20	146	"	—	"	"	"
4	151	"	—	"	"	"
8	151	"	20	"	"	"
1	174	"	72	"	"	"
25	210	"	—	"	"	"
2	300	"	—	"	"	"
11	315	"	—	"	"	"

Ez osztályozásban rendszert találni nem tudtam; ugylátszik, hogy minden egyes erdővéddel alkalmazása előtt külön-külön alkura léptek.

Annyi azonban kitünik, miszerint 272 erdővéd közül csak 38-nak van 210—315, 13-nak 151—175 és 221-nek 16—146 forintja; a legnagyobb számnak tehát annya sem, a minél többet ez idő szerint a legsilányabb napszámos is könnyü szerrel kereshet. És ez emberekre volt bizva sok millió értéket képviselő kincs megőrzése; sőt ezek képezék az erdélyi erdőgazdaság alaposzlopait; a mint ezt kimutatni később leend szerencsém.

Hogy az egyesek járandóságai az erdőkezelés és védelem holdankénti költségeinek tulságos szaporítása nélkül is megfelelőbbek legyenek, a tisztviselők és altisztek csak oly száma állapított meg, melynél fogva rendszeres kezelés az egyesek megeröltetett szorgalma mellett fönnakadás nélkül folytatható. Egy erdőhivatal tehát, mely eddig átlagosan 44.558 holdra terjedett, az elfogadott beosztás mellett 74.500 holdat foglal magában.

Az erdőhivatal személyzetét pedig képezendik: egy erdőmester, egy számvivő és pénztárnok, meg egy pénztári ellenőr. Azon erdőhivataloknál, melyekben a külső és belső szolgálat a terület nagysága, belterjes használat, vagy az erdőrészek elszórtsága miatt egy ember által teljesen el nem látható: az erdőmester mellé még egy főerdész állítottott, a ki az előbbi teendőiben annak utasításai szellemében osztozni tartozik; azokra nézve személyesen és egyedül lévén felelős, melyeket nem az erdőmester utasításai szerint vagy épen azok ellenére követett el. Magában értetvén, hogy a főerdész

kötelessége oly esetekben, a hol nézete szerint az erdőmester utasítása a kincstár hátrányára van, erre az erdőmestert figyelmeztetni és ha a szóban forgó ügy eléggé fontos, kételyeit az igazgatósággal rögtön közölni.

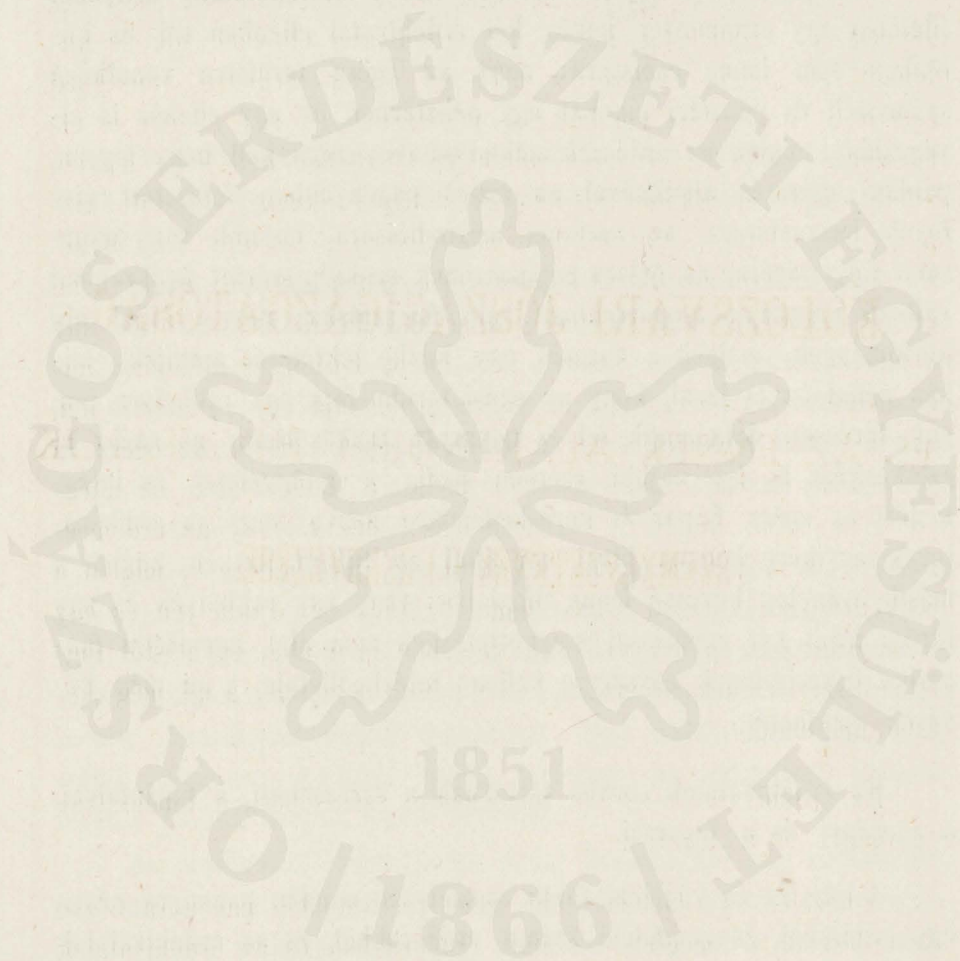
Főerdész tehát oly területekre nézve szerveztetett, melyeket illetőleg egy erdőmester kevés, két erdőhivatal ellenben sok és különben sem lenne czélszerű; mert az egész területre vonatkozó számviteli és pénztári munkát egy pénztárnok és egy ellenőr is elvégezheti, miglen az erdészek működése összevágó kell hogy legyen, például usztatás alkalmával az egyes pagonyokban felosztott vízfogók használatára, az usztatás megindítására, lassubb vagy gyorsabb folytatására, az összes munkaerőnek szükség szerint gyakrabban változó nagyságu csoportokban való felosztására nézve. Mind oly körülmények, melyek a vezetés egy kézbe fektetését ajánlják; mihez néhol az is járul, hogy az egész terület fája egy rakhelyre jön, egy fűrészben dolgoztatik fel és ugyanott eszközöltetik az egész fa értékesítése is. Ez utóbbi esetben pedig a felügyeletet és intézkedést az egész faipar és kereskedelemre nézve vagy az erdőmesterek egyikére kellene bizoni, mi által ez túlterhelhetnék, miglen a másik aránylag kevésbé lenne elfoglalva: vagy egy rakhelyen és egy fűrész iránt két egymással összeköttetésben nem álló, egymástól független tisztviselőnek egyszerre kellene intézkedhetnie, a mi még kevésbé ajánlható.

Ez erdőhivatalok sorába tartoznak a szászsebesi, a topánfalvai, a görgényi és a fogarasi.

A kezelés és védelem többi személyzete minden pagonyra nézve egy erdészből, és megfelelő számu erdőőrökből, és az erdőhivatalok mindenikére nézve még néhány gyakornokból áll. Ezekre azért van szükség, hogy az erdőhivatalnak a számadások összeállítása és az erdészeknek a legnagyobb munka idejében, például az usztatás és erdőművelés alkalmával, továbbá a vágások fakészletének becslése és a vágástér fölmérése mellett segítségükre legyenek; végül távollevő vagy beteg erdészek megfelelő helyettesíthetése végett és azért, miszerint azok

a kezelés minden ágaiban alkalmaztatván, jeles erdészekké képez-
tessenek.

A kolozsvári igazgatóság összes erdőszemélyzetének szervezése
az egyeseknek adott illetményekkel együtt a következő táblázatban
van összeállítva.

A

KOLOZSVÁRI JÓSZÁGIGAZGATÓSÁG
ÉS AZ ENNEK ALÁRENDELTE HIVATALOK
SZEMÉLYZETÉNEK ÚJ SZERVEZÉSE.

1851

/1866/

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 firttal	kat. hold.	pénz- érték 5 firttal
A kolozsvári jószágigazgatóság tiszti állománya.							
1	Igazgató	VI.	2500	25	125	.	.
2	Gazdászati titkár	VIII.	1400	20	100	.	.
3	Erdészeti „	VIII.	1200	20	100	.	.
4	„ fogalmazó	IX.	900	15	75	.	.
5	1-ső számtiszt	IX.	1000	15	75	.	.
6	2-ik „	IX.	900	15	75	.	.
7	3-ik „	X.	800	12	60	.	.
8	1-ső irodatiszt	X.	800	12	60	.	.
9	2-ik „	XI.	700	10	50	.	.
10	Erdőrendező és építészeti mérnök	VIII.	1400	20	100	.	.
11	Öt erdőgyakornok á 360 frt	XII.	1800
Igazgatósági és erdőhivatali pénztár.							
12	Pénztárnok	IX.	1000	15	75	.	.
13	Pénztári ellenőr	X.	800	12	60	.	.
	Összeg		15200	191	955	.	.

s á g o k				
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis- tartási	Összesen
á t a l á n y				forint
f o r i n t				
150	300	1000	800	4875
.	.	.	.	1500
.	.	.	.	1300
.	.	.	.	975
.	.	.	.	1075
.	.	.	.	975
.	.	.	.	860
.	.	.	.	860
.	.	.	.	750
.	.	900	600	3000
.	.	.	.	1800
.	.	.	.	1075
.	.	.	.	860
150	300	1900	1400	19905

Megjegyzés.

s á g o k					Összesen	Megjegyzés.
iro dai	szolga	utazási	ló- és kocsis- tartási	forint		
á t a l á n y f o r i n t						
.	.	.	.	4200		
.	.	.	.	4800		
.	.	.	.	700		
700	.	.	.	700		
.	1400	.	.	1400		
.	.	.	.	525		
.	.	350	600	950		
.	.	400	600	1000		
.	.	400	600	1000		
.	.	350	600	950		
.	.	350	600	950		
.	.	350	600	950		
.	.	.	.	2000		
.	.	.	.	1800		
.	.	.	.	300		
.	.	.	.	240		
.	.	300	600	900		
.	.	300	600	900		
.	.	250	600	850		
.	.	250	600	850		
.	.	.	.	2400	} A kolozsvári erdőhivatalnál csak számvivő.	
.	.	.	.	2800		
.	.	.	.	420		
.	.	.	.	350		
700	1400	3650	6600	32885		

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés frt	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal frt	kat. hold.	pénz- érték 5 frttal frt
	Átvitel	18.000	284	1.420	223	1.115
	Három pénztári ellenőr 600 frt fizetéssel	XI.	1.800
	" " " 500 " " " "	"	1.500
	Hat "pénztári" ellenőrnek egyenként 10 öl tüzifa	60	300	.	.
	Hat pénztári ellenőrnek egyenként 8 hold kaszáló	48	240
	Két raktártiszt 800 frt fizetéssel	X.	1.600
	Egy " " " 700 " " " "	"	700
	Három raktártisztnek egyenként 12 öl tüzifa	36	180	.	.
	Három raktártisztnek egyenként 10 hold kaszáló	30	150
	Három raktártisztnek egyenként 20 frt irodaátalány
	Tizenegy erdész 800 frt fizetéssel	X.	8.800
	" " 700 " " " "	"	7.700
	" " 600 " " " "	"	6.600
	Harminczhárom erdésznek egyenként 12 öl tüzifa	396	1.980	.	.
	Harminczhárom erdésznek egyenként 10 hold kaszáló	330	1.650
	Harminczhárom erdésznek egyenként 10 frt irodaátalány
	Az erdészek lótartási és utazási átalá- nyai, az állomásokhoz kötve még pedig:						
	350 frt lótartás és 200 frt utazási átalánnyal.						
	Kudzsir, Gothu, Bisztra, Szerisora, } Lapusnya, Rekető, Hidegszamos }
	350 frt lótartás és 150 frt utazási átalánnyal.						
	Dobra, Déva, Runk, Gyalár, Petro- zsény, Gredistye, Sebeshely, Sugák, Valiamare, Albak, Vidra, Abrud- falva, Vulkoj, Petrozsány, Krakkó, Offenbánya, Mocsár, Isztricsa, Nyá- rádtó, Dobrest, Monor, Gyalu negru, Borgózsoszeny, Persány, Margi- nén, Porumbák. }
	Áttét	46.700	776	3.880	631	3.155

s á g o k					Megjegyzés
irodai	szolga	utazási	ló- és kocsis- tartási	Összesen	
á t a l á n y				forint	
f o r i n t					
700	1.400	3.650	6.600	32.885	
.	.	.	.	1.800	
.	.	.	.	1.500	
.	.	.	.	300	
.	.	.	.	240	
.	.	.	.	1.600	
.	.	.	.	700	
.	.	.	.	180	
.	.	.	.	150	
60	.	.	.	60	
.	.	.	.	8.800	
.	.	.	.	7.700	
.	.	.	.	6.600	
.	.	.	.	1.980	
.	.	.	.	1.650	
330	.	.	.	330	
.	.	1.400	2.450	3.850	
.	.	3.900	9.100	13.000	
1.090	1.400	8.950	18.150	83.325	

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó-				
			kész- pénz- fizetés	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal	kat. hold.	pénz- érték 5 frttal
					frt		frt
	Átvétel . .	.	46700	776	3880	631	3155
	Öt erdőgyakornok 550 frt fizetéssel . .	XI.	2750
	Tíz " 450 " "	XII.	4500
	Tíz " 360 " "	XII.	3600
	Az erdőkezelési költségek összege .		57550	776	3880	631	3155
A kolozsvári jószágigazgató-							
ság altiszti személyzete.							
	10 erdővéd 400 frt évi bérrel	4000
	48 " 300 " " " "	14400
	82 " 250 " " " "	20500
	130 " 200 " " " "	26000
	270 erdővédnek egyenként 6 öl tűzifa .	.	.	1620	8100	.	.
	" " " 2 hold kaszáló	540	2700
	102 " " " 80 frt lótar-
	tási átalány
	Az erdővéd-költségek összege .		64900	1620	8100	540	2700
Összevonás.							
	A jószágigazgatósági költségek összege .	.	15200	191	955	.	.
	Az erdőkezelési " "	.	57550	776	3880	631	3155
	Az erdővéd " "	.	64900	1620	8100	540	2700
	Főösszeg . .		137650	2587	12935	1171	5855

s á g o k				
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis- tartási	Összesen
á t a l á n y				forint
f o r i n t				
1090	1400	8950	18150	83325
.	.	.	.	2750
.	.	.	.	4500
.	.	.	.	3600
1090	1400	8950	18150	94175
.	.	.	.	4000
.	.	.	.	14400
.	.	.	.	20500
.	.	.	.	26000
.	.	.	.	8100
.	.	.	.	2700
.	.	.	8160	8160
.	.	.	8160	83860
150	300	1900	1400	19905
1090	1400	8950	18150	94175
.	.	.	8160	83860
1240	1700	10850	27710	197940

Megjegyzés.

A fent kimutatott illetményeken kívül a tisztviselőket :

1. Lakás, vagy annak hiányában szálláspénzül évi fizetésük 15°/_o-ja illeti.

2. A tűzifa 6' széles, 6' magas és 3' mély ölekben, még pedig kemény hasábfában szolgáltatik ki. Ezen és a föntebbi tervezetben kimutatott földilletmény a nyugdíjba nem számítható be.

3. A földilletmény ott a hol az természetben ki nem szolgáltatható, holdanként 5 ftjával fog megváltatni.

4. A lótartási átalány csak azon esetre szolgáltatik ki, még pedig az erdőmesternek és ellenőrző főerdésznek, ha két, az erdésznek pedig ha egy lovat valósággal tart. Ujjonnan kinevezett, vagy lovaikat szerencsétlenség által vesztett tisztviselőknek lóbeszerzésre negyedévi határidő engedtetik, melynek e részt eredménytelen eltelte után a lótartási átalány beszünttetetik.

5. Az irodai átalányból, mely a hivatalok számára azok főnökeinek, különben az egyes tiszteknek szolgáltatik ki, az összes íróanyagok és eszközök, a könyvkötői munkák, továbbá a világitás, a hivatalhelyiségek tisztántartása és egyéb kisebb irodai szükségletek költségei fedezendőek.

6. A hivatalszolgára való átalány a hivatal főnökének szolgáltatik ki, s ez abból saját választása szerint fogadhat hivatalszolgát, a ki nem tekintetik állandó és nyugbérre jogosult kincstári szolgának, s a kit a hivatalfőnök, ha meg nem felel, mással cserélhet föl.

7. Az erdőmesterek, pénztárnokok, raktártisztek, erdészek és erdővédek különálló összes tiszti testületet képeznek, fizetésök nincs az állomáshoz kötve, úgy hogy ugyanazon állomáson rangsorozatuk szerint a magasabb osztályba lépnek elő, mely előléptetésnél azonban minden üresedésbe jött negyedik állomás, a rangsorozat tekintetbevétele nélkül, a legképesebb és legérdemesebb egyénnel töltetik be.

8. Minden erdő- és pénztártiszt, az erdőgyakornokok kivételével, köteles a szabályszerű tiszti óvadékot fizetésének $\frac{2}{3}$ -ával készpénzben letenni.

A fentebbi táblázatban foglalt tisztviselők az egyes hivatalokhoz következőkép osztatnak be :

A vajdahunyadi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 5 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 54 erdővéd.

A szász-sebesi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 1 raktártiszt,
- 6 erdész,
- 4 erdőgyakornok,
- 52 erdővéd.

A topánfalvi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 1 raktártiszt,
- 9 erdész,
- 5 erdőgyakornok,
- 78 erdővéd.

A görgényi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,

- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 4 erdész,
- 4 erdőgyakornok,
- 24 erdővéd.

A kolozsvári erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő,
- 1 raktártiszt,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 20 erdővéd.

A borgói erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 17 erdővéd,

A fogarasi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 25 erdővéd.

Az igazgatósági személyzet számára ajánlott évi összes illetmények 19.905 frtot és holdanként 3.8 krt tesznek.

Az erdőhivatalok egyes tisztjeinek fizetésül annyit bátorkodtam ajánlani, a mennyiből azok csekély igények mellett szerényen, de

mégis a társadalomban elfoglalt állásuk és műveltségi fokozatjukhoz mérve megélni képesek. Nézetem szerint ugyanis csak oly tisztviselőtől várható az, hogy hivatalának teljes buzgalommal szentelje minden erejét, a ki nem kénytelen folyvást nyomorral és pénzbeli zavarokkal küzdeni, melyek a kedélyt izgatottságban tartják és az elmetehetéseket megsibbasztják, a gyengébbeket pedig néha még a becsület útjáról is leterelik. De csak tisztességes fizetés mellett számíthatunk arra is, hogy az erdészeti szakot tehetséges ifjak választandják életpályájuknak; mert mai nap, midőn oly fiatal ember, ki az erdész-szel hasonterjedelmű tanulmányokat végez, azonnal 800—1000 frtnyi ellátásban részesül: kevesen fogják magukat erdészekké képezni oly kilátás mellett, hogy ritka esetben legyenek képesek, tudományos műveltséget föltételező és fárasztó munka közt töltött élet eredményeül 500—600 frt évi fizetésnél többet elérni.

Kétségekivül a jelen fizetések mellett is fognak minden időben elegendő pályázni a kiadható állomásokért, de közülök csak kevesen lesznek hivatva azokat úgy betölteni, a mint ez szükséges, hogy erdőgazdaságunk föladatának megfelelőhessen és lehető legrövidebb idő alatt tőkeértékének megfelelő, minél nagyobb tartós jövedelmet szolgáltatasson.

Már pedig ha kifogástalan becsületességgel párosult ész, értelmet és szakképzettséget nem fogunk elegendő mennyiségben gazdaságunkba ruházhatni, akkor a befektetett pénz is veszendőbe megy és minden törekvésünk egy jobb jövő felé meddőnek fog bizonyulni.

Ha egyébiránt a különbség a tisztviselők eddigi és ajánlott fizetései között lényeges is, úgy ez az illető költségek összegeire nézve jelentékenynek még sem nevezhető.

Eddig ugyanis 311.910 hold erdőkezelési költségei összesen 42.154 frt 07 kr-ra, és holdanként 13.5 kr-ra rugtak; míglen a hasonló költségek az ajánlott szervezés alapján 521,498 holdat, illetőleg 94.175 frtot és holdanként 18.1 krt teendnek.

Teteszes a különbség az eddigi és az ajánlott erdővédköltségek között is; de szintén csak az egyesek fizetéseire nézve, melyek a mostani mértékben csak a szabad lopás hallgatóságos eltűrése mellett felelhetek meg, vagy pedig: ha az erdővédek szolgáltatja csak azon

ritka esetekben vétetett igénybe, midőn az erdőtiszt valamely erdővéd területében jelen volt; azontul pedig az erdő Isten gondjaira bízott, az őr pedig más uton kereste kenyerét.

Mert, hogy akadjon egészséges, erős, bátor férfi, a ki éjjelnappal az idő minden viszontagságai közt a hegyi erdővéd roppant fáradságos és ruhakoptatás tekintetéből költséges, sok esetben életveszélylyel járó teendőit becsülettel és odaadással végezze összesen 16, 30, 50, 60, 80 forint évi bérért; azt elhinni a legjobb akarat mellett is majdnem lehetetlen; hogy pedig az erdővédek legnagyobb része ily bérral volt fizetve, azt részletesen kimutatni már volt szerencsém.

Az egyesek fizetését tehát úgy kelle megjavítani, miszerint erdővédekül oly emberek legyenek nyerhetők, a kik hivatásuknak minden irányban megfelelni alkalmasak, és a kiktől, bérük nagyságára való tekintettel, követelni is lehessen, hogy kötelességeiket teljesítsék. Az erdővédek sorsán oly mértékben kelle javítani, hogy ez osztályu jelesebb emberek ily állomás elnyerését szerencsének, annak elvesztését szerencsétlenségnek tartsák, és ne mint eddig, szivességből szolgáljanak, melyet közvetve igen drágán kelle megfizetni.

Ezeknél fogva az erdővédeknek egyenként 400, 300, 250 és 200 frt évi bér adatott. Hogy e mellett a holdankénti védköltségek tulnagyk ne legyenek, az erdővédek száma a mulhatlanul szükségesre szorított és az egyes bérosztályokat illetőleg

az elsőbe csak	10
a másodikba	48
a harmadikba	82
és a negyedikbe	130 tétetett.

Egy-egy erdővédnek kerülete ugyanis eddig átlagosan 1146 holdra terjedett, míglen az most 1930 holdat foglal magában. Természetes, hogy az erdővédek számának az erdőhivatalokra való felosztásánál nemcsak a terület nagyságára, hanem az erdők fekvésére, összefüggő vagy elszórt állapotára, az illető lakosság hajlamaira és arra volt tekintet, hogy károsítások könnyen vagy nehezebben követhetők-e el.

Az erdővédelem, mely eddig 311.910 holdra terjedett, összesen 44.557 frt 24 krba és holdanként 14·3 krba került, míglen e költség javaslatom alapján 521.498 holdra nézve összesen 83.860 ftot és holdanként 16·1 krt teend.

Összevéve az igazgatósági, erdőkezelési és védőköltségeket, kitűnik, miszerint ezek évenként 521.498 hold mellett 198.098 frt 60 krt és holdanként 37·9 krt tesznek, míglen e költségek eddig 311.910 holdra nézve 106.072 frt 91 krt és holdanként 34 krt tettek, vagyis 3·9 krajczárral kevesebbet, mint a mennyit az ajánlott szervezés elfogadása igénybe vett.

Oly csekély különbség, hogy e mellett javaslatom elfogadását ismételve ajánlani annál inkább bátorkodtam, miután az erdőgazdaság eredménye Erdélyben eddig átlagosan évenként 36000 frt veszteségben nyilvánult, míglen a tervezett összes intézkedések elfogadása esetében és azok végrehajtása után ez erdők után kerek számmal 1,200.000 frt évi tiszta jövedelem bizton remélhető; a mint ezt számokkal bizonyítani a következő fejezetekben fogom.

A hivataloskodás.

A hivataloskodás mostani módja mellett lehető volt ugyan, hogy szobában és papíron a rend fönntartassék; a jegyzőkönyvek pontosan vezettessenek; a számadások elkészüljenek; az időszaki jelentések beküldhetők legyenek; szóval: hogy a tisztek elég erős papírbástyákat emeljenek, nehogy őket állásukból a szabályrendeletek értelmében kimozdítani lehessen.

De e hivataloskodás nem engedé meg, hogy a gazdaság jövedelmi forrásai megnyithatók, a jövedelmeket léptenként fokozni alkalmás intézkedések életbeléptethetők legyenek; nem engedé meg, hogy a termés egészen és lehető legelőnyösebben értékesíttessék s hogy ennél fogva az írásbeli munkának és okvetlenül szükséges rendnek érdemes tárgya is legyen.

A működés ily módjának egyedüli eredménye tehát annak folytonos kiderítéséből állott, hogy sok pénz, szorgalom és erő volt for-

ditható annak bebizonyítására, miszerint az erdélyi erdőkben gazdaság nem létezett, azok kezelése kívánt eredményt nem szolgáltatott, s hogy a gazdaság tárgya mindinkább pusztulásnak indult a nélkül, hogy az valaha, ha csak egy krajczárt is jövedelmezett volna.

Az erdőmester ugyanis írásbeli teendőkkel annyira el volt foglalta, hogy az erdőt látogatnia ezek elhanyagolása nélkül teljes lehetetlen volt. Abból pedig, hogy az erdőmester a hely színén nem intézkedhetett, ismét az erdészre háromolt az írásbeli teendők legyőzhetetlen sokasága. Neki e miatt oly ügyekre nézve, melyekről az erdőmester a hely színén néha egy óra alatt teljes áttekintetést szerezhet, soha sem eléggé körülményes és részletes jelentéseket kelle készítenie, ezeket még letisztáznia és jegyzőkönyvbe vezetnie.

Ha e mellett tekintetbe vétetik, hogy kevés ember bir az előadás oly képességével, melynél fogva gyakran bonyolódott ügyeket úgy tudjon leírni, miszerint azokról annak is tiszta fogalma legyen, a ki a helyi viszonyokat nem ismeri; hogy kevés ember tudja magát mások nézpontjaiba és gondolkodásmódjába úgy beletalálni és beleélni, miszerint magát azokkal előttük ismeretlen tárgyakra nézve megértetni képes legyen: úgy könnyű lesz fölfogni, hogy az első jelentés csak ritkább esetekben volt kielégítő, hogy új meg új pótjelentésekre volt szükség, míg az intézkedő a tényállás minden részleteire nézve megnyugtatta és följogositva érezheté magát valami ügyet följebbvalóinak is indokolva ajánlani.

A soha el nem fogyó írásbeli munkák alatt görnyedve, tehát az erdész sem volt képes a gazdaság után látni s így ez majdnem egészen az erdővédre, a tudatlan és nem mindég tiszta kezű kerülrőre volt bízva, kinek az erdész s utána az erdőmester irnokait képezék. De ha a tömérdek írásbeli munka, mely az erdőszemélyzetet terhelé, az ügyeknek eddig is legnagyobb hátrányára volt, midőn a termés alig tizedrésze használtatott és ez is ott, a hol azt legközelebb érheték: úgy határozottan állithatni, hogy ily eljárás folytatása mellett a célba vett jobb állapot nem lesz elérhető; mert az egész termés előnyös használata és értékesítése, valamint az erdőművelés által föltételezett munka e mellett helyesen nem teljesíthető.

A meddő tulterheltségnek főbb okait a következőkben bátorodom felsorolni s egyszersmind az eszközöket is fölemlíteni, melyek a bajt orvosolni nézetem szerint alkalmasak.

Először is az erdőmester nemcsak egyszersmind pénztári ellenőr, de számtalan peres ügyben a hatóságok előtt a kincstári jogüggyek képviselője is volt. Minden ily ügyre nézve a helyi viszonyokkal merőben ismeretlen jogügyi igazgatóság számára ivekre terjedő magyarázatokat kelle írnia és a dolgok állását ezekből homályosan sejtő procuratura utasításai alapján a kincstár jogait az ellenfél körmönfont ügyvédjei ellenében védenie. E bajon az ügyészek fölállítása által némileg segítve van, de egészen eltávolítva az csak ugy leend, ha azok kötelességévé tétetik a viszonyokról, a mennyiben ezt az ügy természete szükségessé teszi, a helyszínén ismeretet szerezni és az erdőszemélyzet részéről szóbeli fölvilágosítást kérni; a midőn is fölmerülhetők kételyek egy és legföljebb két értekezés alkalmával lesznek eloszlatathatók; míglen erre most hetekig és hónapokig tartó terjedelmes levelezések sem elegendők.

Második forrása a sok írásbeli teendőnek az, hogy az erdőmesternek pénzbeli ügyekben hatásköre nincsen; minden 5 forintra nézve, melyet az bármire is fordítani óhajt, az igazgatóság engedélyét kell kikérnie s ezt minden esetben oly körülményes leírások és indokolások alapján, melyek idejének ismét nagy részét igénybe veszik. E bizalmatlanságot és a legkisebb részletekig menő gyámkodást indokoltnak nem látom, ha az állomások betöltése alkalmával csak a képesség, a képzettség és a jellem tisztasága vétetik tekintetbe. De azontul a jövőre vonatkozó intézkedéseknél azon föltevésből kell kiindulnunk, hogy az erdőigazgató minél gyakrabban fog a helyszínén megjelenni és ily alkalommal azon összegek hova fordításáról személyesen meggyőződni, melyeket az erdőhivatal saját hatáskörében utalványozott. Különben az ügy közvetlen érdeke is megkívánja, hogy az erdőhivatal, nevezetesen építkezésekre nézve megfelelő hatáskörrel láttassék el; mert gyakran és főleg az eddiginél élénkebb üzlet mellett a rögtöni helyreállítás kényszerű elmulasztásából eredhető kár sokkal nagyobb mint az, a mi abból kelet-

kezhetnék, ha csekélyebb összegek egyes esetekben talán nem egészen czélszerűen használtatnának föl.

Mindezeknél fogva az igazgatóság hatáskörének egy része az erdőhivatalokra ruházott s ezek fölhatalmazták, hogy költségvetésileg fedezett összegekből üzleti épületek föntartására és helyreállítására bejelentés nélkül 100 frtot, egyidejű bejelentés és a költségvetés utólagos fölterjesztése mellett 500 frtot, lakházak fenntartására és helyreállítására pedig 20, illetőleg 50 frtot utalványozhassanak.

E kívül még az erdőtermények értékesítésére vonatkozólag megengedettett, hogy az erdőhivatal a vágásokban vagy raktárakban lévő és az igazgató által részletes eladásra megjelölt tűzifakészletekből a venni kívánt mennyiséget utalványozhassa; továbbá, hogy a vágástervben e célra megjelölt rendes vágásokból a házi szükséglet fődözésére tövön kívánt épület- és műszerfát; végül a raktárakba szállított és részletes eladásra megjelölt épület- és műszerfából valamint a fűrészárukból is a házi szükséglet fődözésére kért mennyiségeket és kereskedelmi vagy iparcélokra is annyit utalványozhasson, a minnek értéke 1000 forintot túl nem halad.

Harmadik oka az erdőtisztek írásbeli munkával való tulterheltségének az, hogy erdőhivatal és erdészek minden egyes ügyben jelentések és rendeletek által közlekednek, a mi egyrészt szükséges következménye volt annak, hogy erdőmester és erdész a hely színén minél ritkábban találkozott, és a mi az ebből folyó megszokás folytán annyira vérükké vált, hogy az még ott is így történt, a hol erdőmester és erdész egy helységben lakott.

Ha majd az erdőmester föladatahoz mérve képes is leend sok időt künn a kerületben tölteni s a szükséges eljárást a helyszínén elrendelni; a végrehajtást ismét saját szemével látni s közben megjegzéseit szóval megtenni; akkor az irkálás ezen nemének szüksége is megszűnik; főleg miután elrendeltetett, hogy minden erdésznél jegyzőkönyv nyitassék, melybe mindazt, a miben a helyszínén megállapodás történt lehető legrövidebben az erdőmester, a végrehajtás módját és idejét pedig az erdész iktatandja.

E jegyzőkönyvek az igazgatót is azon helyzetbe teendik, a kerületben megjelenése alkalmával meggyőződni, hogy az erdőmester a helyszínén hányszor és mily módon intézkedett.

Erdőhasználat és erdőművelés.

A tartós évi fatermésnek eddig legföljebb egy tizede s ez is legnagyobb részben a kincstári vasművek és fémbányák meg kohók számára igen mérsékelt áron adatott el.

E körülmény egymaga is teljesen elegendő lenne az eddigi folytonos veszteség megfejtésére még akkor is, ha a gazdálkodás módja a mai kor minden igényeinek felelt volna meg; a mit azonban állítani a legjobb akarat mellett sem lehet.

A használat ugyanis csak azon fakészleteknek fordult, melyeket a fogyasztás helyére hozni beruházások nélkül lehetett. Hol a területi viszonyok megengedék, hogy ügyyel-bajjal járható utakat csekély költséggel helyreállítsanak: ott az erdők mértéken túl vannak kihasználva, például a vajdahunyadi uradalom területén.

Nagyobb vizek partjain álló erdők is csak ott és annyiban képezék a használat tárgyát: a hol és a mennyiben a patakok vadvizén azok szabályozása nélkül is lehetett usztatni, vagy rövid és megbárdolt törzsrészekből kezdetleges módon összetákolt tutajokkal járni.

Tekintetbe nem vették, hogy bizonyos összegek beruházása mellett sokkal több fát és ölenként sokkal csekélyebb költséggel lehetett volna a fogyasztás helyeire állítani s így ez erdőkből legalább annyit meríteni, a mennyi az elkerülhetlen költségek fődözésére szükséges volt.

Azon elv, mely a mult korszakban az államvagyon kezelése körül majdnem általánosan alkalmaztatott, s melynél fogva a sokáig megtarthatónak nem vélt birtokra költeni irtóztak, itt teljes érvényre jutott és a leghihetetlenebb gazdasági műveletekben talált kifejezést.

Igy például a szászsebesi kerület Bisztra nevű völgyének hátuljában, honnét a fa egy vízfogó fölállítására és megfelelő pataksza-

bályozás mellett könnyü szerrel és elég olcsón lehozható: kincstári talajon 19 idegen fűrész áll, melyek birtokosai szabadon válogatnak a körülfekvő fenyvesek fáiban, fizetvén a kincstárnak a fölhasznált rönkök első száza után 5 frtot, minden további száza után 7 frtot.

Ily értékesítést igazolhatlan vesztegetésnek kellene még akkor is nevezni, ha e használat tökéletesen ellenőrizhető lenne, a mi e távoleső vadonokban és a személyzet leirt minősége mellett szembe-ötlőleg a lehetetlenségek közé tartozik.

Az illető szerződések különben félévi fölmondáshoz vannak kötve s így az igazgatóság odautasított, hogy azokat rögtön mondja fel, és a félévi idő letelte után ez üzletet örökre szüntesse be.

További például a topánfalvai erdőkben szokásos dézsafa eladását bátorkodom emliteni, melynél fogva az erdőkben szanaszét lévő legerősebb törzsek adatnak el, 20—30-szor annyi fa lopására szolgáltatván alkalmat.

Köztudomásu ugyanis, hogy nevezetesen a szkerisorai hegylakók évenként legalább 150 öl fát dolgoznak fel dézsává; az pedig, a miért ily czim alatt fizetnek, évenként öt ölet tesz.

A mogurái havasokban is számos fűrész dolgozik oly kötelezettség mellett, hogy a birtokosok a deszkák számát, mielőtt azokat elvinnék, bejelentsék s az így bejelentett deszkák után fizessenek.

A mily kevésbé előnyös volt az értékesítés a jelenre nézve, oly hátrányos és igazolhatlan vala a használat a jövő irányában is.

Ez erdők uralkodó fanemeit ugyanis a bükk és a fenyő képezik. — Ott, hol a bükköt jövőre is mesterséges művelés nélkül fön-tartani szándék, az öreg erdőt csak fokozatosan szabad levágni.

Előszörre annyit, hogy a fák koronái a világosság és levegő szabadabb behatása mellett mielőbb gazdagabb makktermésre képesíttessenek; másodszorra a fák oly részét, hogy a kikelt csemeték növekvésükhöz elegendő napfényben és levegőben részesülhetvén, e mellett a fönmaradó fák árnya alatt az idő zord viszontagságai és a teljes napfény ellen megfelelő oltalmat leljenek; a törzsek utolsó

részét pedig akkor, midőn a csemeték minden külbefolyást elviselni már eléggé erősek.

Ez eljárás a vágások igen gondos vezetését igényli és ott, hol a fa vizen szállítatik s e célra ergetyűkre és csatornákra van szükség, annyiban hátrányos is, a mennyiben az első ily építkezések néha elkorhadnak, mielőtt a sor a második vágásra kerülne, míglen a másodizben készített ergetyűk és csatornák a végvágatot nem képesek bevárni. Így pedig három izben eszközölt vágások mellett ugyanazon fatömeg sokkal nagyobb költséggel hozható ki, mint a mennyire egyszerre eszközölt tarvágat mellett volna szükség.

Ámde a hátrányokat okszerűen csak úgy lehet kikerülni, ha tarvágatokat eszközölvén, az erre alkalmas talajt más, kevésbé érzékeny fanem számára foglaljuk el és azt ott mesterséges uton növeljük, vagy ha tarvágat után mesterséges oltalmat készítünk a kézből elvetendő bükkmakk csemetéi számára, a mi gyakorlatilag szintén kivihető.

Erdőművelésre költeni azonban Erdélyben mitsem akartak és nem is költöttek; a bükkfaerdőt a következmények tudatában letarolni szintén nem merték, de ama figyelmet igénylő, az ottani erdőőr fogalmait túlhaladó és költségesebb fokozatos vágást sem akarták alkalmazni s így választottak oly módot, melynek értéke ugyan nincsen de a mely úgy látszik, elegendő volt az erdészi lelkiismeret megnyugtatására.

Ők ugyanis a fatömeg $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ -ad részét állva hagyták, nem rendes fölosztásban, de egyenesen a favágó önkényének és így az ő kényelmének megfelelő csoportokban, s ezt azután többé nem is használták.

Keletkeztek pedig ezen eljárás alapján egyes korhadoszó és göcsös, alig földolgozható öreg bükkfákkal diszló tisztások; vagy a hol a vágás idejekor már elég erős serdény borította a terület, egyes kora állabok, melyeknek fiatalja az öregek koronája által elnyomva 60—80 éves korában is csak dorongfának való; míglen az öreg törzsek használhatókká lenni nagyjából már rég megszűntek.

A fenyvesekben rendszerint tarvátakat eszközöltek és a tér beerdősítését a jó sorsra bízták.

Ily eljárás mellett ez erdőket a végenyészettől egyedül az óvta meg, hogy nagyobb szerű beruházások nélkül azoknak csak csekély részük volt használható, illetőleg elpusztítható. — Egyedül a vizek fékezetlen vadságának, az utak sőt ösvények majdnem teljes hiányának köszönhetjük, hogy Erdélyben, hol — főleg a Maros területén — majdnem minden magán- és községi erdő rég elpusztult már, a kincstár még egy fél millió holdnál több oly erdőséget bir, melynek legnagyobb része jó karban van, és mely megfelelő eszközök okszerű fölhasználása mellett az iparnak tömérdek igen értékes anyagot, az államnak pedig tetemes közvetlen jövedelmet szolgáltatni alkalmas.

A gazdaság alapelvei.

a) A használat mennyisége.

Hogy az épen említett cél elérhető legyen és az erdélyi erdőgazdaság mielőbb tartósan lehető legnagyobb tiszta jövedelmet szolgáltatson, oda kell törekednünk, hogy az erdő egész évi termése lehető legolcsóbban piacra állítható és lehető legelőnyösebben értékesíthető legyen. — Tudnunk kell tehát mindennek előtt az évi termés mennyiségét és meg kell állapítanunk a rendet, melyben az egyes állabok vágás alá kerüljenek; mert csak akkor lehetend a kihasználásra szükséges eszközök minőségét és azok alkalmazása helyét és egymásutánját a lehető legolcsóbb termelés és szállítás szempontjából leghelyesebben meghatározni.

Ezek végett mindenekelőtt az erdők fölmérésére, azokban az egyes állaboknak fanem, kor, zárlat és egyéb lényeges különbségek szerinti különválasztására és egyenkénti részletes leírására, végül pedig az összes erdőnek termőhelyi viszonyok lényeges különbségei szerinti fölosztására és minden ily terület rész termőképességének megállapítására van szükség.

Mind oly előmunkálatok, melyek bármi nagyobb és nevezetesen hegyi erdők termésének és használatának meghatározására nézve nélkülözhetlenek.

A fölszámlált előmunkálatok alapján azonban a termés igen sokféleképp puhatolható ki. A tudomány e részt számos rendszert állított föl és természetes, hogy mindenik iskola a magáét állítja leghelyesebbnek.

Saját viszonyainkat tekintve, ezek közül azt bátorkodom ajánlani, mely legkevesebb költségbe kerül, gyakorlatilag teljesen kielégítő eredményeket szolgáltat és a jövő kort minden oly túlhasználat ellen biztosítja, mely nem szántszándékos, de tudományos föltevészek alaptalanságából keletkezhetnék.

Ez eljárás szerint a különböző termőképességű térségeket azok egyikére kell visszavezetni, például azéra, melynek termőképessége a legnagyobb. Ha tehát 300 holdunk volna, s ebből 100 holdnak évi és holdankénti termőképessége egy ölet, a többi 200 holdé pedig fél ölet tenne, e 300 hold 200 egy ölyni fatermésű holdnak felelne meg.

Az egy termőképességre visszaszámított térségnek továbbá az előre megállapított vágásrend szerint oly részét kell különválasztani, mely a termőképesség és a gazdaság céljai szerint megállapított forda vagy használati időszak nyomán tíz évre esik.

E térség fakészlete pontosan megbecsültetvén s ahhoz a tíz év alatt várható növekvés hozzáadatván, az első tíz évben e fatömegnek évenként egyenlő része használatnak föl.

A fenyveseknél e becslésnek nemcsak a fatömegre, de a tutajfák és rönkök számára és azok átlagos méreteire is ki kell terjednie; mert az üzem berendezése itt leginkább a fák számához és átlagos méreteihez van kötve.

A főntebbi eljárás tíz évről tíz évre ismértetvén, az erdők szabályos korosztályzata rendszeres erdőművelés mellett az első forda alatt helyreállítható és az utókor a számára föntartott aránylagos térség által tökéletesen biztosítva van, hogy az őt illető örökség birtokába jutand.

Ily módon az egyes tíz évi korszakok minden évében a használat nagysága már az első forda alatt egyforma leend, és mostai

állabjaink szabálytalansága mellett csak arról kell lemondanunk, hogy az első forda korszakaiban is, tehát 10—10 évenként egészen egyenlő tömegeket használhassunk. De e baj a többi sokkal bonyolódottabb és költségesebb rendszerek mellett sem egészen mellőzhető és gyakorlati hátrányait kikerülhetni, ha a vágásrend megállapításakor figyelem fordítatik arra, hogy a tíz évi korszakok mindenkébe jobb és rosszabb minőségű állabok aránylagosan osztassanak be.

Az igazgatóság tehát ez eljárás követésére utasított.

Miután azonban ily munka oly nagy erdőségekre nézve, minők birtókában a kincstár Erdélyben van, éveket vesz igénybe, míglen a használatról a föltte terhelt nemzedék egy perczig sem mondhat le; a föntebbi munkálatok befejezéseig is kellett még pedig oly módon intézkedni, hogy a jelen jogos igényei kielégíthetők legyenek, az utódokéi csorbát ne szenvedjenek.

Az erdélyi erdőket bejárván és e szempontból is megtekintvén, pagonyonként és ezekben egyes erdőrészekre nézve külön állapítottam meg az időszakot, melyben az illető erdők tekintettel a talaj termőerejére, és az állabok jelen állapotára egyszer végig használandók lennének.

E részt a következő nézetekből indultam ki:

A gazdaság célja a lehető legnagyobb tartós évi tiszta pénzjövdelem elérése lévén, oda kell törekednünk, miszerint az egyes állabok akkor kerüljenek fejsze alá, midőn azok holdanként és évenként legértékesebb tömeget szolgáltatnak; mely állapot a legnagyobb átlagnövekvés korában akkor áll be, ha e korban az egyes fák, méreteiknél fogva legkeresettebb áruczikket szolgáltatni képesek.

Miután a lúczfenyő és a bükk legnagyobb átlagnövekvése Erdélyben valószínűen a 80—100 éves korra esik; és miután e korban a bükk szép hasábfát, a lúczfenyő pedig legkeresettebb minőségű tutajfát szolgáltat oly méretű törzsekben, melyekből a leginkább kívánt 10—12''-kes deszka készíthető: használati időszakul általában véve 80 évet bátorkodom ajánlani.

A legnagyobb átlagnövekvés korszakának alsó határát pedig azért; mert az állabok nagyobb része már is tulvágható és mert az első 80 évben e mellett is majdnem csupa 120—200 éves fák

kerülendnek fejsze alá. Oly kor, melyben a lúczfenyő növekvése már nagyon is lefelé száll; számos törzs redvessé s így használhatlanná válik; míglen a tartósabb bükk méretei is olyakká fejlődnek, hogy ezeknél fogva a földolgozás bajosabb és költségesebb a nélkül, hogy a növekvés folytonos csökkenése mellett a fa értékben fokozódnék.

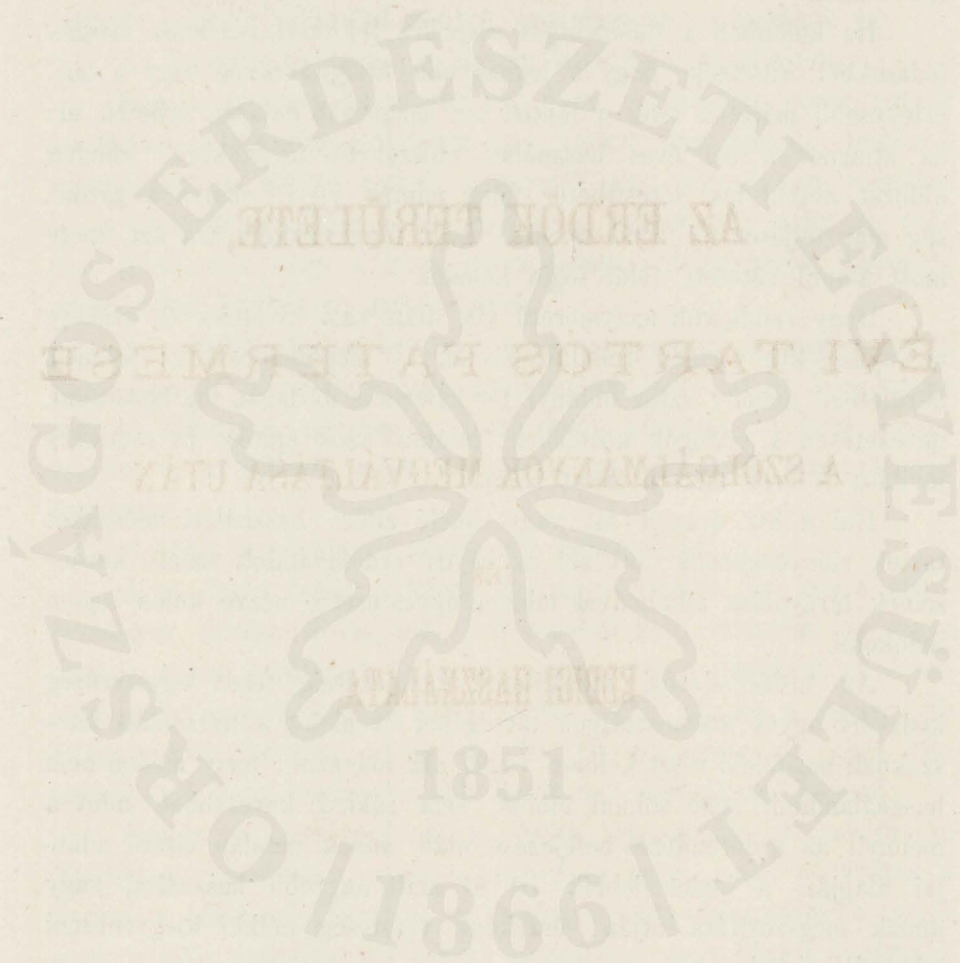
Ha különben a tudományos alapokra fektetett részletes vizsgálódásokból kitünnék, hogy a legnagyobb átlagnövekvés vagy a legértékesebb méretek csak a föntirt kor magasabb határán érhetőek el: az átmenet a 80 éves használati időszakról hosszabbra, minden áldozat nélkül lesz létesíthető; főleg miután 10 év múlva a gazdaság már teljesen föl leend szerelve, és a fának akkori ára azt, mely most alapul vétetett, fölül fogja haladni.

Hogy rendkívüli nagyméretű fák után való kivételes és csekély mennyiségekre terjedő tudakozódásnak is megfelelhessünk: minden kerületben néhány száz holdnyi tér kétszeres fordában fog kezeltetni, nevezetesen a vízfogók közelében; miután azok építése és esetleges javítása is erős méretű fákat igényel.

Hol a 80 évestől föl vagy lefelé eltérő használati időszakot tartok előnyösebbnek, ott azt az egyes erdőhivatalok üzleti kérdéseinek tárgyalása alkalmával minden egyes esetre nézve külön fogom indokolni.

Az erdőrendezési munkálatok befejezéseig tehát egyszerűség kedvéért egyes üzemosztályok térségéből évenként a használati korszaknak megfelelő részt kellene vágás alá helyezni; mely módon nem használandunk sem sokkal többet, sem sokkal kevesebbet, mint a mennyit az erdőrendezés befejezése után, annak netalán eltérő adatai alapján, a legközelebbik 10 év alatt nagyobb használat, vagy annak megszorítása útján, érzékeny veszteség nélkül kiegyenlíteni képesek leszünk.

A föntebbi elvek nyomán és egyelőre szembecslés alapján kiszámított évi termés nagyságát a következő táblázatban bátorodom bemutatni.

**AZ ERDŐK TERÜLETE,
ÉVI TARTÓS FATERMÉSE
A SZOLGÁLMÁNYOK MEGVÁLTÁSA UTÁN
ÉS
EDDIGI HASZNÁLATA.**

1851

/1866/

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálma- nyosoknak kihasítandó rész			A szolgálma- nyok megvál- tása		
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
	megnevezése	fenyves	bükk	töl- gyes	össze- sen	feny- ves	bükk	töl- gyes	össze- sen	fenyves	bükk
Vajda-Hunyad	Dobra	11360	1500	12860	.	595	.	595	.	10765
	Dobra										
	Déva	6900	2800	9700	6900
	Déva										
	Runk	7060	.	7060	.	1548	.	1548	.	5512
	V.-Hunyad										
Gyalár	3680	3700	7380	.	1828	.	1828	.	1852	
V.-Hunyad											
Petrozsény .	4300	3000	1600	8900	.	.	70	70	4300	3000	
Petrozsény											
Összesen .	4300	32000	9600	45900	.	3971	70	4041	4300	28029	

Megjegyzés. A dobrai pagonyban a használati idő 80 évre tétetett és holdarként az évi tartós termés a bükkerdőben 1, a tölgyerdőben 0.75 öltre becsültetett.

A dévai pagonyban a használati idő 80 évre tétetett és holdarként az évi tartós termés a bükkerdőben 0.75 a tölgyerdőben 0.625 öltre tétetett.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatások.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
1500	12265	.	10765	1125	11890	.	300	83	383	A dobrai pagonyban 119 ház à 5 hold, a runki pagonyban 387 ház à 4 hold, a gyalári pagonyban 457 ház à 4 hold. A szolgáltatmány tűzifára terjed. — Petroz ény csupan 700 darab épületfa a 5 kobláb.
2800	9700	.	5175	1750	6925	.	410	600	1010	
.	5512	.	1378	.	1378	.	5165	.	5165	
3700	5552	.	463	616	1079	.	1272	.	1272	
1530	8830	10320	3000	765	14085	.	.	616	616	
9530	41859	10320	20781	4256	35357	.	7147	1299	8446	

A runki és gyalári pagonyban a használati idő 120 évre tétetett, s az évi termés holdanként a bükköknél 0.25, a tölgyeknél pedig 0.17 öltre becsültetett.

A petrozsényi pagonyban a használati idő a fenyőkre nézve 25, a bükkökre nézve 80 és a tölgyekre nézve 40 évre, az évi termés pedig a fenyőknél 2.0, a bükköknél 1, a tölgyeknél pedig 0.5 öltre tétetett holdanként.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihatandó rész				A szolgálmányok megváltása	
	megnevezése	1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
		fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
Szászsebes	Gredistye . . Szászváros	1500	15500	.	17000	1500	15500
	Sebeshely . Sebeshely	900	9100	.	10000	900	9100
	Kudsir . . . Kudsir	3000	17100	900	21000	3000	17100
	Gothul . . . Szászsebes	10000	1000	.	11000	10000	1000
	Bisztra . . . Szászsebes	18500	1500	.	20000	200	.	.	200	18300	1500
	Sugág . . . Szászsebes	5500	6000	500	12000	200	.	.	200	5300	6000
	Összesen .	39400	50200	1400	91000	400	.	.	400	39000	50200

Megjegyzés. Ha a Barsay- és gr. Horváth-féle a kincstárnak följánlott 9258 hold erdő megvételnek, a gothuli pagony 4516, a kudsiri pagony pedig 4742 hold fenyvessel növekednék.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	17000	1500	15500	.	17000	.	2858	.	2858	A sugági és bisztrai pagonyban 400 ház a 1 hold, — a szolgáltatmány csakis épületi fára terjed.
.	10000	900	9100	.	10000	.	2209	.	2209	
900	21000	3000	17100	337	20437	.	3011	.	3011	
.	11000	10000	1000	.	11000	
.	19800	18300	1500	.	19800	187	.	.	187	
500	11800	5300	6000	125	11425	.	4362	.	4362	
1400	90600	39000	50200	462	89662	187	12440	.	12627	

A használati idő 80 évre, az évi termés a fenyők- és bükkökre nézve 1, a kudsiri pagony tölgyeire nézve 0.375, a dobrai pagony tölgyeire nézve pedig 0.25 öltre becsültetett holdanként.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész			A szolgálmányok megváltása		
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
		megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves
T o p á n f a l v a	Valea mare . Topánfalva	14500	2000	.	16500	4286	714	.	5000	10214	1286
	Albák . . . Topánfalva	15000	.	.	15000	4640	.	.	4640	10360	.
	Szkerisora . Topánfalva	17000	8000	.	25000	2884	2000	.	4884	14116	6000
	Vidra . . . Topánfalva	2000	14000	.	16000	.	4962	.	4962	2000	9038
	Abrudfalva . Abrudfalva	2000	11200	.	13200	.	7452	.	7452	2000	3748
	Vulko . . . Zalathna	.	11500	500	12000	.	2880	.	2880	.	8620
	Petrozsány . Zalathna	.	11500	1500	13000	.	3690	.	3690	.	7810
	Krakkó . . Krakkó	.	.	1089	1089
	Offenbánya . Offenbánya	.	5250	150	5400	.	1600	.	1600	.	3650
	Összesen .	50500	63450	3239	117189	11810	23298	.	35108	38690	40152

Megjegyzés. A krakkói és offenbányai pagonyt kivéve a használati idő 80 év. Az évi termés holdanként: a fenyvesekre nézve 1, Abrudbányán 0^{·5}, a bükkesekre nézve Valemarén 0^{·25}, Szkerisorán, Vidrán, Vulkoiban és Petrozsányban 1, Abrudbányán pedig 0^{·625}, a tölgyekre nézve Vulkoj

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	11500	10214	321	.	10535	661	.	.	661	
.	10360	10360	.	.	10360	1660	.	.	1660	
.	20116	14116	6000	.	20116	137	.	.	137	
.	11038	2000	9038	.	11038	.	628	.	628	
.	5748	1000	2342	.	3342	247	1600	.	1847	
500	9120	.	8620	250	8870	.	1749	.	1749	
1500	9310	.	7810	750	8560	.	1891	.	1891	
1089	1089	.	.	544	544	.	.	1138	1138	
150	3800	.	1825	50	1875	.	353	.	353	
3239	82081	37690	35956	1594	75240	2705	6221	1138	10064	

és Petrozsánban 0.⁵ öltre becsültetett. Krakkóban a használati idő 40 év és a termés holdanként 0.⁵ öl. Offenbányán a használati idő 120 év a termés a bükköknél 0.⁵ öl, a tölgyeknél 0.³³ öl holdanként.

Az albai pagonyban 1160 ház à 4 hold,
A valamarei " 1250 " " 4 "
A szkerisori " 1221 " " 4 "
A petrozsányi pagonyban 1230 ház à 3 hold,
Az offenbányai " 800 " " 2 "
csupán tüzi fajzás.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k									
		megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves
G ö r g é n y	Mocsár . Görgény	.	11768	4000	15768	11768
	Iszticsa . Görgény	6000	21000	.	27000	6000	21000
	Laposnya . Görgény	21565	6000	.	27565	21565	6000
	Nyárádtó . Nyárad-Szereda	3000	6232	.	9232	3000	6232
	Összesen .	30565	45000	4000	79565	30565	45000

Megjegyzés: A fenyvesek és bükkökre nézve a használati idő 80 év és a holdankénti termés 1 öl, a tölgyekre nézve használati idő 15 év és a holdankénti fakészlet 10 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatások.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
4000	15768	.	11768	2666	14434	
.	27000	6000	21000	.	27000	
.	27565	21565	6000	.	27565	
.	9232	3000	6232	.	9232	
4000	79565	30565	45000	2666	78231	

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész			A szolgálmányok megváltása		
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k									
		megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves
K O L O Z S V Á R	Reketo . . . Gyalu	20000	.	.	20000	300	.	.	300	19700	.
	Hidegszamos Koloszvár	21000	.	.	21000	342	.	.	342	20658	.
	Királyerdő . Mezőtelegd .	.	15157	.	15157	15157
	Deés	1289	1289
	Összesen .	41000	15157	1289	57446	642	.	.	642	40358	15157

Megjegyzés. A reketo-i és hidegszamosi pagonyban a használati idő 80 év, a termés holdanként 1 öl. A királyerdőben a használati idő 60 év, a fakészlet holdanként 100 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós termése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	19700	19700	.	.	19700	1000	.	.	1000	A reketoj pagonyban 50 ház à 6 hold, a hidegszamosi pagonyban pedig 57 ház à 6 hold.
.	20658	20658	.	.	20658	2233	.	.	2233	
.	15157	.	25261	.	25261	.	200	.	200	
1289	1289	.	.	966	966	
1289	56804	40358	25261	966	66585	3233	200	.	3433	

A deési pagonyban a használati idő 40 év, holdankénti termés
0₇₅ öl.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálma-nyosoknak kihasítandó rész			A szolgálma-nyok megvál-tása		
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
	megnevezése	fenyves	bükk	töl-gyes	össze-sen	feny-ves	bükk	töl-gyes	össze-sen	fenyves	bükk
B o r s ó	Monor	7000	.	7000	7000
	Monor										
	Gyalu-Nyegru	30000	10000	.	40000	30000	10000
	Borgó-Mit-roszény										
	Borgó-Zso-szény . . .	30000	14000	.	44000	7000	8624	.	15624	23000	5376
	Borgó-Zso-szény										
Összesen .	60000	31000	.	91000	7000	8624	.	15624	53000	22376	

Megjegyzés. A használati idő 80 év, a holdankénti évi termés 1 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgálmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	7000	.	7000	.	7000	A borgó-zsoszényi pagonyban 1736 ház a 9 hold. A szolgálmány épület- tized- s kereskedelmi fára terjed.
.	40000	30000	10000	.	40000	
.	28376	23000	5376	.	28376	
.	75376	53000	22376	.	75376	

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
		megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves
F o g a r a s	Persány	16786	5823	22609	16786
	Persány										
	Marginien . .	4166	5800	381	10347	.	156	.	156	4166	5644
	Fogarás										
	Porumbak . .	5234	743	110	6087	5234	743
	Porumbak										
Potstelke . .	.	355	.	355	.	24	.	24	.	331	
Összesen . .	9400	23684	6314	39398	.	180	.	180	9400	23504	

Megjegyzés. A fentebbi erdőterületbe a szász nemzetnél inscribált jószág is be van tudva 25.000 holddal, mely területből a persányi pagonyhoz 13.346 hold bükk és 3.993 hold tölgy, összesen 17.339 hold; a marginyeni pagonyhoz 2.666 hold fenyő, 381 hold tölgy, összesen 3.047 hold és a parumbáki pagonyhoz 4.811 hold bükkerdő iratott.

A használati időszak a persányi, marginyeni és porumbaki pagony-

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatások.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
5823	22609	.	5245	2911	8156	.	6	6	12	A marginyeni pagonyban 52 ház á 3 hold, Póttelken 64 székér galyfa.
381	10191	3124	4233	285	7642	.	2003	.	2003	
110	6087	3925	371	55	4351	
.	331	.	220	.	220	.	98	.	98	
6314	39218	7049	10069	3251	20369	.	2107	6	2113	

ban 80, a póttelki pagonyban 30 év, a holdankénti termés a persányi pagony bükkösére nézve 0₃₁, a tölgyesekre nézve 0₅ öl.

A marginyeni pagonyban a termés holdanként 0₇₅ öl, a porumbaki pagonyban a holdankénti termés a fenyvesekben 0₇₅, a bükkös- és tölgyesekben 0₅, a póttelki pagonyban 0₆₆ öl.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálma- nyosoknak kihatandó rész			A szolgálma- nyok megvál- tása		
		1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
	megnevezése	fenyves	bükk	töl- gyes	össze- sen	feny- ves	bükk	töl- gyes	össze- sen	fenyves	bükk
Ö s s z e -											
V.-Hunyadi er- dőhivatal . . .	4300	32000	9600	45900	.	3971	70	4041	4300	28029	
Sz.-Sebesi . . .	39400	50200	1400	91000	400	.	.	400	39000	50200	
Topánfalvi . . .	50500	63450	3239	117189	11810	23298	.	35108	38690	40152	
Görgényi . . .	30565	45000	4000	79565	30565	45000	
Kolozsvári . . .	41000	15157	1289	57446	642	.	.	642	40358	15157	
Borgói	60000	31000	.	91000	7000	8624	.	15624	53000	22376	
Fogarasi . . .	9400	23684	6314	39398	.	180	.	180	9400	23504	
Összegek összege	235165	260491	25842	521498	19852	36073	70	55995	215313	224418	

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat			
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n							
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen

v o n a t.

9530	41859	10320	20781	4256	35357	.	7147	1299	8446
1400	90600	39000	50200	462	89662	187	12440	.	12627
3239	82081	37690	35956	1594	75240	2705	6221	1138	10064
4000	79565	30565	45000	2666	78231
1289	56804	40358	25261	966	66585	3233	200	.	3433
.	75376	53000	22376	.	75376
6314	39218	7049	10069	3251	20369	.	2107	6	2113
25772	465503	217982	209643	13195	440820	6125	28115	2443	36633

E táblázatban erdőhivatal- és pagonyként van kimutatva az összes erdőtér, továbbá annak a szolgálmányok számára valószínűleg még kihasítandó része, a fennmaradó terület évi fatermése és az eddigi használat.

Egészben véve kitűnik, hogy a kincstár 521.498 holdnyi erdőterületéből 55.995 holdat valószínűleg a volt urbéresek számára kellend kihasítani; hogy a fennmaradó 465.503 holdnyi tér 440.820 ölet képes évenként szolgáltatni, s hogy e fatömegből eddig átlagosan évenként csak 36.683 öl használtatott.

b) A használat módja és az erdőművelés.

Meglévén ideiglenesen állapítva a használat mennyisége, annak módjára és a kiélt térségek újraerdősítésére nézve a következőket batorokodom ajánlani.

A luczfenyőt minden tekintetben legelőnyösebb tarvágatok utján használni. A tölgyszálerdőre nézve ott, hol a talaj mezőgazdasági használatra is alkalmas, szintén igen czélszerű a tarvágat, még előnyös az irtás, a talajnak 2—5 évi szántásvetése és az utolsó vetéssel összekötött beerdősítése.

A bükköt és tölgyet ott, a hol talaj, fekvés és klíma más fanemre nézve nem előnyös, a hol tehát ezek helyén például fenyvest alapítani nem tanácsos, és a hol az erdőkben állandó utak és egyéb szállítóeszközök léteznek: újraerdősítés szempontjából okvetlenül legbiztosabb és legolcsóbb a már leirt fokozatos vágások utján használni.

De hol ily tekintetek vagy körülmények nem forognak fönn, tehát Erdélyben a tarvágat alkalmazása e fanemekre nézve is egyedül czélszerű.

Nézetem szerint ugyanis a bükk- s tölgyerdők 10 évi vágásterén a legeltetés teljesen betiltandó; minek következtében az ottani állatok legtöbbjeiben több-kevesebb serdény okvetlenül fog keletkezni.

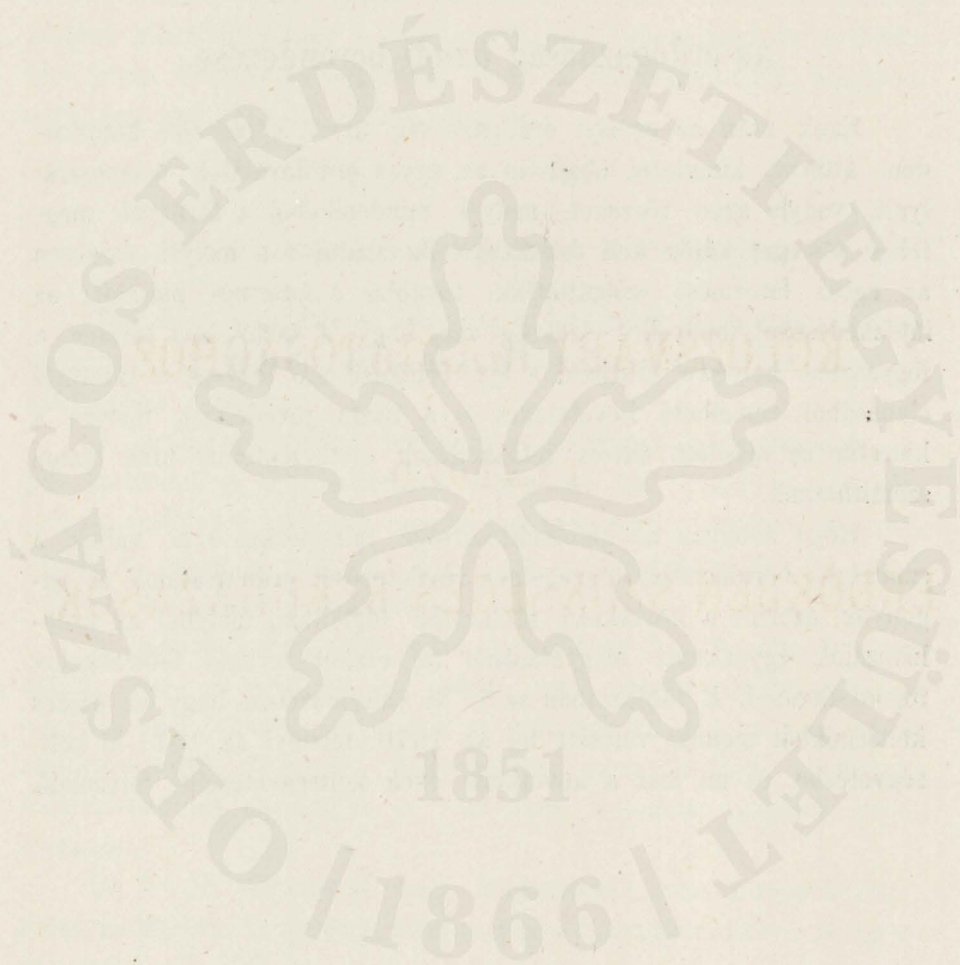
Tarvágat után ott, hol a vágás fekvésénél fogva a fenyőművelés is jó eredménnyel kecsegtet, az üres tér vagy a vágás egyes

hézagjai, fenyőmaggal bevetendők. Déli, délkeleti vagy délnyugati fekvés mellett pedig a vágás vagy annak nagyobb tisztásai pász-tánként erdei fenyővel bevetendők, és ha ezek elég nagyra nőttek, a sorok közötti tér a nevezett fanemek makkjaival beültetendő.

Az erdőgazdaság üzleti berendezése.

Ezek után az erdélyi erdőgazdaság üzleti kérdéseire bátor-
dom áttérni, kimutatni óhajtván az egyes erdőhivatalok üzemosztá-
lyait, vagyis azon részeket, melyek mindenikéből a fordának meg-
felelő tömeget külön kell évenként felhasználni s a melyek összesen
az egész fatermést szolgáltatják; továbbá e fatermés piaczeit; az
intézkedéseket, melyekre szükség van, hogy a tartós évi termés a
fogyasztás helyeire állítható s így értékesíthető legyen; a fatermés
eladásából remélhető bevételeket és a tiszta jövedelmet, melyre a
kincstár az ajánlott összes intézkedések életbeléptetése után bizton
számíthatand.

Hogy azonban az alábbiak szövege tulnehézkessé ne váljék, a
szükséges beruházások összegeinek részletezését erdőhivatalok és pa-
gonyok szerint a következő táblázatba foglaltam, melyből az erdő-
hivatalok egyenkénti tárgyalásánál az ezeket terhelő főösszegeket
fogom átvenni. E táblázatban az is ki van mutatva, hogy az összes
költségekből mennyi vétetett fel az 1870. mennyi az 1871-ki költ-
ségvetésbe, és mi lesz a következő évek költségvetéseibe fölveendő.

A

KOLOZSVÁRI IGAZGATÓSÁGHOZ

TARTOZÓ

ERDŐKBEN SZÜKSÉGES BERUHÁZÁSOK.

1851

/1866/

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
V a j d a - H u n y a d	Dobra	a Dobrának a Marosba szakadásánál	rakhely-vételár	6000
			berendezés	4000
			gereblye	4000
			szerszámajta	800
			patak-szabályozás	4000
			Összesen . .	18800
	Déva	A vultsesdi völgyben	uszacsatorna	3000
	Runk			
	Gyalár			
	Petrozsény	Tája völgy	vizfogó	25000
		patakszabályozás	6000	
		lőösvény	6000	
		fűrész	6000	
		Összesen . .	43000	
			Össze-	
	Dobra		18800	
	Déva		3000	
	Petrozsény		43000	
		Összeg . .	64800	

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
őrak a rakhelyen . erdőőri lak tisztvi- selők számára va- ló szobával, istálló- val szerszámajtá- val, élelemkama- rával és munkások számára hálóterem- mel	1000	.	6000 4000	1000 . 4000 800 4000	
	2000	
	3000	21800	10000	9800	2000	
		3000	.	3000	.	
erdészlak Petro- zsényban	5000	
erdőőri lak a viz- fogórál	2000	
	7000	50000	50000	.	.	
vonat.						
	3000	21800	10000	9800	2000	
	.	3000	.	3000	.	
	7000	50000	50000	.	.	
	10000	74800	60000	12800	2000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
S z á s z - S e b e s	Gredistye	Gredistyei fővölgy	vizfógó	20000
			patakszabályozás	6000
			lóösvény	3000
			rakhely-berendezés	4000
gereblye	8000			
csatorna a gredistyei patakból a sebeshelyibe földvétel	4000			
a csatorna 1200 öl	8000			
Összesen	53000			
S z á s z - S e b e s	Sebeshely	Sebespatak	vizfógó	16000
			patakszabályozás	3000
			lóösvény	4000
			Összesen	23000
S z á s z - S e b e s	Kudsir	Kudsiri fővölgy	vizfógó	20000
			patakszabályozás	6000
			lóösvény	4000
			rakhely-berendezés és gereblye	10000
a rakhely és indóház összekötte- tése pályával	10000			
Összesen	50000			
S z á s z - S e b e s	Gothul	Valea gilisaguluj Valea grostyori	lóösvény	3000
			lóösvény	2000
			Összesen	5000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőőri lak a vizfo- gónál mint Dobrán raktárórlak	2000 1000 . . .		6000 1000 4000 4000 8000	20000 2000 3000		
	3000	56000	23000	25000	8000	
erdőőri lak a vizfo- gónál mint Dobrán	2000					
	2000	25000			25000	
erdőőrilak a viz- fogónál nagyobb } mint Dobrán . . . } raktárőri lak . . . }	3000 2000					
	5000	55000			55000	
erdőőri lak mint Dobrán	2000			3000 2000 2000		
	2000	7000		7000		

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é-	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
S z á s z - S e b e s	Bisztra	Gyalu-paltinei	30 munkaház à 600 frt	18000
			vizifűrész	2000
		Valia-bisztri	vasut a szálának a parton el- szállítása végett	30000
			vasúti szekerek	3000
			Összesen	53000
	Sugág	M.-Váradia sebesi fővölgy Láz- ról fölfelé	rakhelybér	2000
			berendezés	10000
			utépítés	8000
	Összesen	20000		
	Marosportó	Marosportó	gőzfűrész	70000
Összesen			70000	
Gredistye Sebeshely Kudsir Bisztra Sugág Marosportó Gothul			Összevonás	53000
				23000
				50000
				53000
				20000
	70000			
	5000			
	Összeg	274000		

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezés e	költsége frtban		elősitvényben			
	.	.	.	18000	.	
	.	.	2000	.	.	
	.	.	.	30000	.	
	.	.	.	3000	.	
	.	53000	2000	51000	.	
	.	.	2000	.	.	
	.	.	.	10000	.	
	.	.	.	8000	.	
	.	20000	2000	18000	.	
	
	.	70000	.	.	70000	
	3000	56000	23000	25000	8000	
	2000	25000	.	.	25000	
	5000	55000	.	.	55000	
	.	53000	2000	51000	.	
	.	20000	2000	18000	.	
	.	70000	.	.	70000	
	2000	7000	.	7000	.	
	12000	286000	27000	101000	158000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			ü z l e t i é p i t k e z é s e k	
			megnevezése	költsége frtban
T o p á n f a l v a	Valea mare	Valea mare	vizfogó	20000
			patakszabályozás	8000
			lőösvény	4000
			gőzfűrész a topánfalvi rakhelyen	6000
			Összesen . .	38000
	Albak	Arada	vizfogó	20000
			patakszabályozás	6000
			lőösvény	3000
			fenyőmagpergető	6000
			Összesen . .	35000
	Szkerisoare	Girdaszake	vizfogó	20000
			patakszabályozás	10000
			lőösvény	6000
		Lepus	vizfogó	20000
			patakszabályozás	5000
		Nagy-Aranyos	folyószabályozás	6000
			Összesen . .	67000
	Vidra	riul mik	vizfogó	18000
			patakszabályozás	3000
			lőösvény	2000
			Összesen . .	23000
	Abrudfalva	Csernicza	patakszabályozás	2000
		Izbita	vizifűrész	1500
			Összesen . .	3500

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőórilak a viz- fogó mellett	2500		20000 8000 2500 4000			
	2500	40500	.	34500	6000	
erdőórilak a viz- fogó mellett	2000					
	2000	37000	.	.	37000	
erdőórilak	2000					
erdőórilak	2000					
	4000	71000	.	.	71000	
erdőórilak a viz- fogó mellett	2000			18000 3000 2000 2000		
	2000	25000		25000	.	
				2000 1500		
		3500	.	3500		

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
T o p á n f a l v a	Vulkoj	Rosiore	vizfóó	12000
			patakszabályozás	2000
			lóósvény	1000
			Összesen	15000
	Petrozsány	Fenesásze	vizfóó	20000
		patakszabályozás	6000	
		lóósvény	3000	
	Károlyfehévár	faraktár-berendezés	8500	
		csatornázás	3000	
		Összesen	40500	
	Krakkó	.	.	.
	Offenbánya	Offenbánya	rakhely és gereblye	6000
			Összesen	6000
	Torda	Torda	gereblye	20000
			rakhelyberendezés	10000
			góózfűrész	80000
			Összesen	110000
Ö s s z e -				
	Valemare			38000
	Albak			35000
	Szkerisoare			67000
	Vidra			23000
	Abrudfalva			3500
	Vulkoj			15000
	Petrozsány			40500
	Offenbánya			6000
	Torda			110000
			Összeg	338000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőőrillak a vízfogó mellett	1500	.	.	12000 2000 1500 1000	.	
	1500	16500	.	16500	.	
erdőőri lak	2000	
raktárőri lak	1500	.	.	8500 1500 3000	.	
	3500	44000	.	13000	31000	
.	
.	.	.	.	6000	.	
.	.	6000	.	6000	.	
tisztillak	5000	.	.	20000 10000	.	
raktárőrillak	1500	.	.	1500	.	
6 munkásház	5000	.	5000	5000	.	
	11500	121500	5000	36500	80000	
v o n á s.						
	2500	40500	.	34500	6000	
	2000	37000	.	.	37000	
	4000	71000	.	.	71000	
	2000	25000	.	25000	.	
	.	3500	.	3500	.	
	1500	16500	.	16500	.	
	3500	44000	.	13000	31000	
	.	6000	.	6000	.	
	11500	121500	5000	36500	80000	
	27000	365000	5000	135000	225000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			ü z l e t i é p i t k e z é s e k	
			megnevezése	költsége frtban
G ö r g é n y	Mocsár	Görgény	raktárberendezés	10000
			gereblye	15000
			gőzfűrész	70000
			Összesen . .	95000
	Isztitsa	Isztitsa	vizfogó	18000
		patakszabályozás	4000	
		lőősvény	3000	
		Összesen . .	25000	
Lapusnya	Fancsal	vizfogó	20000	
		folyószabályozás	6000	
		lőősvény	3000	
		Összesen . .	29000	
Nyárádtő	Nyárádtő	vizfogó	16000	
		folyószabályozás	8000	
		lőősvény	4000	
		Összesen . .	28000	
	Görgénytől Marosportóig 13 malomgát szabályozása		40000	
Ö s s z e -				
	Mocsár			95000
	Isztitsa			25000
	Lapusnya			29000
	Nyárádtő			28000
	Görgénytől	Marosportóig		40000
			Összeg . .	217000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Felve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
50 kettős ház-ál- landó szénégetők számára	60000	155000	.	10000 15000 60000	70000	
	60000			85000		
erdőőrilmek	2000	27000	.	18000 2000 4000 3000	.	
	2000			27000		
erdőőri ház	2000	31000	.	20000 2000 6000 3000	.	
	2000			31000		
erdőőrilmek	1500	29500	.	.	29500	
	1500					
		40000			40000	
v o n á s.						
	60000	155000	.	85000	70000	
	2000	27000	.	27000	.	
	2000	31000	.	31000	.	
	1500	29000	.	.	29500	
	.	40000	.	.	40000	
	65500	282500	.	143000	139500	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
K o l o z s v á r	Reketeu	Reketői völgy	vizfógo	20000
			patakszabályozás	8000
			lóösvény	4000
			Összesen . .	32000
	Hidegszamos	Hidegszamos	vizfógo Dámesen	20000
			patakszabályozás	6000
			folyószabályozás	5000
			lóösvény	6000
			Összesen . .	37000
	Dobrest	Dobresti Topa- vagy Vida-patak	vizfógo	20000
			patakszabályozás	8000
			gereblye	10000
			lóösvény	4000
			keskeny vágányu vasut gőzmoz- donyra Dobrestről a Vida- v. Topa-patakon át M.-Telegdig 3 mértföldre	240000
			raktár Mező-Telegden földvétele és kerítés	10000
			Összesen . .	292000
	Kolozsvár	Kolozsvár	Rakhely-vételár	10000
			gőzfűrés	80000
			Összesen . .	90000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Felve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
L a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőőri lak . . .	2000	.	.	20000 2000 8000 4000	.	
	2000	34000	.	34000	.	
erdőőri lak . . .	2000	
	2000	39000	.	.	39000	
raktárőri lak Telegden . . .	2000	
	2000	294000	.	.	294000	
raktártiszti épület . munkások lakházai raktárőri lak . . .	7000 6000 1500	.	.	10000 7000 1500	.	
	14500	104500	.	18500	86000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezés	költsége frtban

Ö s s z e -

K o l o z s v á r	Reketeu	32000
	Hidegszamos	37000
	Dobrest	292000
	Kolozsvár	90000
	Összeg	451000

Megjegyzés. Borgóra és Fogarasra nézve csak a birtok tényleges átvétele, illetőleg a szász nemzet birtokában lévő fiscalitás visszatétele után fognak a megfelelő javaslatok megtétetni.

g e s		Összes szükség- let frtban	E czélre felvétel az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezés	költsége frtban		elősitvényben			

v o n á s

. . .	2000	34000	.	34000	.
. . .	2000	39000	.	.	39000
. . .	2000	294000	.	.	294000
. . .	14500	104500	.	18500	86000
. . .	20500	471500	.	52500	419000

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége ftban
F ö ö s s z e -				
Vajda-Hunyad	64800
Szász-Sebes	274000
Topánfalva	338000
Görgény	217000
Kolozsvár	451000
Borgó
Fogaras
			Összesen . . .	1344800

Ö s s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétellett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			

v o n a t

. . .	10000	74800	60000	12800	2000
. . .	12000	286000	27000	101000	158000
. . .	27000	365000	5000	135000	225000
. . .	65500	282500	.	143000	139500
. . .	20500	471500	.	52500	419000
. . .	.	200000	.	.	200000
. . .	.	50000	.	.	50000
. . .	135000	1729800	92000	444300	1233500

Tőárak.

A bevételeket az uralkodó fanemek mindenikének termékeiből ölenként elérhető átlagos tőárak szerint vettem számba; mert ezeket egyes erdőhivatalok és pagonyokra nézve külön-külön biztosan kimutatni most még ugy sem lehetne.

Annak megítélhetése végett, hogy az alább megnevezendő tőárak eléggé mérsékeltek-e, miszerint azok elérhetésére bizton lehessen számítani: egyrészt a fatermelésre és szállításra, másrészt a főpiacok faáaira nézve a következő adatokat bátorodom bemutatni.

Termelési és szállítási költségek.

Erdélyben az ölfa termelési és szállítási árai az utolsó öt év átlagában ölenként a következők voltak:

favágás	1	frt	20	kr,
ergetyük készítése, faközelítés az ergetyükhöz és ergetyüzés	—	„	95.5	„
usztatás és összerakás	1	„	28.5	„
			<hr/>	
	3	frt	44	kr.

Az eddiginél tizszer nagyobb termelés folytán a favágási árak kétségkívül növekedni fognak, a csusztatás ellenben és az usztatás czélszerűbb berendezés mellett valószínűen olcsóbban lesz eszközölhető mint jelenleg.

Biztosság kedvéért azonban a fentebbi költségeket 45%-kal nagyobbra és kerek számban 5 ftra számítandom ölenként és a többletet a föntebbiekre való tekintettel aránylagosan felosztván, fölteszem: hogy a legközelebbik 10 év átlagában ölenként

a favágás	1	forint	70	kr,
az ergetyük készítése, a faközelítés az ergetyükhöz és az ergetyüzés	1	„	30	„
az usztatás pedig	2	ftba	kerülend.	

Piaczi árak.

Jelenleg Erdély azon részeinek főpiaczain, hol a kincstári erdők legeslegnagyobb része fekszik, 100 köbláb tűzifának árai a következők;

Déván (12 + 3) =	15	frt	—	kr,
Gyulafehérvárott (12 + 3) =	15	"	—	"
Maros-Ludason (20 + 5) =	25	"	—	"
Maros-Vásárhelyt (15 + 3 fr. 75) =	18	"	75	"
Szász-Régenben (9 + 2 fr. 25) =	11	"	25	"
Tordán (20 + 5) =	25	"	—	"
Kolozsvárott (15 + 3 fr. 75) =	18	"	75	"
Nagyváradon (16 + 4) =	20	"	—	"

Száz köblábnak árait azért vettem számításba, mert a föntebb közölt termelési árak is ily tömeget tartalmazó, az az 4' mély öltre vonatkoznak, és mert fölteszem, hogy a kincstár ezentul csak ily öleket készítend. Ezt szükségesnek és czélszerűnek vélem nemcsak a számítások és számvitelek egyszerűsítése végett, mely abból folyik, hogy a normal öl tömfaköbttartalma 100 köbláb, de azért is, mert a favágó 4' hosszú hasábot majdnem oly áron készít, mint 3 lábnyit és mert az ergetyüzés meg az usztatás költségei is e két nemü öltre nézve majnem egyformák: miglen a 4^I mély öl értéke $\frac{1}{4}$ -del nagyobb, mint a bécsi öl.

A kimutatott árakkal szemben talán eléggé mérsékelt a föltevés, miszerint nagy tömegekben a piacra hozott kincstári bükkfa normál öle jövőre átlagosan 8 ftjával lesz értékesíthető.

A fenyőfa árai Erdélyben mesésen nagyok s köblábjá az ily fának a főpiaczokon 40—60, sőt egyes helyeken 70 és több krba kerül.

A fenyőépületfa kiállítási költsége Erdélyt illetőleg mai nap még épen nem határozható meg biztosan, miután ott a szállításhoz szükséges intézkedések teljesen hiányzanak, és a mi e részt eddig történt, azt csak a vadvizek hatalmával daczó kisérletnek nevezhetni.

E kísérletek szerint, melyek nagyobbrészt napszámban eszközöltettek, egy köbláb fenyőfa termelése 2·5 tutajozása pedig 10—15 mértföldnyire 1·8 krba került; a kiállítás összes költsége tehát 4·3 krt tett.

Tekintettel a kiállítandó tömegek nagyságára és arra, hogy eleinte idegen, tehát drágább munkaerőt is kellend alkalmazni: a kiállítási árakat köblábanként több mint 100%-kal nagyobbra és kerekszámban 10 kr-ra, a piaczi árakat ellenben tekintettel arra, hogy a fa egy része külkereskedés tárgyát képezendi, csak 15 kr-ra tevém.

Ezeknél fogva a bevételek következő számítása alkalmával 100 köbláb átlagos tőárait

a bükk tűzifára nézve $8-5 = \dots \dots \dots 3$ frt,

a fenyőfára nézve $15-10 = \dots \dots \dots 5$ „

és a legnagyobb részt tővön eladható tölgy-

fára nézve igen mérsékelten szintén csak $\dots 5$ ftra tettem.

Mielőtt az egyes erdőhivatalok üzleti kérdéseinek részletes tárgyalására térnék át, mint általánost fölemlíteni bátorkodom még, miszerint sürgősen szükséges, hogy a belügyminisztériumtól minden folyóra és patakra nézve, melyen kincstári fát kellend szállítani, az usztatási és illetőleg tutajozási engedély mielőbb kikéressék; mert annak elnyerése előtt vízi építkezésekbe vagy patakszabályozások munkálataiba fogni nem szabad. Az igazgatóság tehát felszólított, hogy a megfelelő térképeket és folyamodványokat jövő év február végeig elkészítvén, ezeket a belügyminisztérium utján terjessze föl.

Az egyes erdőhivatalok üzleti kérdései.

Vajdahunyad

A vajdahunyadi erdőhivatal 4.300 hold fenyő-

32.000 „ bükk és

9.600 „ tölgyerdőre

összesen 45.900 holdra terjed.

E két pagonyban beruházásra nincs szükség és használatuk a legidősebb állabokban folytatandó.

A dévai és dobrai pagonyban a használati idő 80 évre tételt; a tölgyfa azok mindkettejében tövön adatnék el, a bükk ellenben házi kezelés mellett hasábfá minőségben állíthatnák piacra.

A dévai pagony használata a vultsesdi völgyben kezdetnék meg, hol e czélra fából uszacsatornát kellend készíteni. Piacza e fának Déva városa és a dévai vasutállomás leend.

A dobrai pagonynak piaczul részint Dobra mezővárosa, részint a marosillyei vasutállomás szolgálna, mely czélból ott raktárt, gereblyét és raktárórlakot kell állítani, a Dobra vizét pedig szabályozni, s a völgyben idővel állítandó vizfogó közelében erdőőri lakot építeni.

A petrozsényi pagony bükkösei és fenyvesei számára szintén a 80 évi forda állapítottatott meg. A használat az első 25 év alatt a Tája völgyben lévő fenyvesre terjedend, hogy az ott épülő vizfogó, továbbá a patakszabályozás, lóösvény, egy kis gőzfűrés, egy erdészi és egy erdővédi lak költségei törleszthetők s ez építkezések teljesen kiaknázhatók legyenek. A bükkösek ez idő alatt érintetlen maradnak. Piaczát e fenyőfa az épülő Petrozsényben és az ottani vasutállomáson találandja.

E pagony hátszegi és csopeai tölgyerdeje 40 évi sarjerdőüzemben kezelendő és az így termelhető legjobb minőségű bányá-épületfa a petrozsényi kőszénbányák számára vasuton oda szállítandó.

Hogy a vajdahunyadi kerület az erdők ily berendezése és használata mellett mily jövedelmet képes szolgáltatni, az a következőkből tűnik ki:

Évi bevételek:

10.320	öl	fenyőfa	5	frt	tőárral	51.600	frt
20.781	"	bükkfa	3	"	"	62.343	"
4.256	"	tölgyfa	5	"	"	21.280	"
Összesen .											135.223	frt.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	1.751	frt	95	kr
Kezelési és védőköltségek	28.155	"	—	"
Adó és egyéb közterhek	3.994	"	08	"
A 10 évre számított beruházási költségek 74.800 frtnyi összegének törlesztési részlete	7.480	"	—	"
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	3.740	"	—	"
569 hold erdőmivelése 5 forintjával	2.845	"	—	"
Összesen	47.966	frt	03	kr.

E kiadást a bevétellel összehasonlítva kitűnik, hogy a vajdahunyadi 45.900 holdra terjedő erdőhivatal tiszta jövedelme évenként összesen 87.256 frt 97 krt, és holdanként 1 frt 90 krt tehetend.

Szászsebes:

A szászsebesi erdőhivatal	39.400	hold	fenyvest,
	50.200	"	bükköst és
	1.400	"	tölgyest

Összesen 91.000 hold erdőt foglal magában.

Ez erdők évi tartós fatermése az e kerületben igen csekély szolgálmányok megváltása után

39.000	öl	fenyőfát,
50.200	"	bükkfát, és
462	"	tölgyfát,

összesen 89.662 ölet teend.

Az eddigi használat:

187	öl	fenyőfára, és
12.440	"	bükkfára,

összesen 12.627 öltre terjedett.

E fa egy része Szászvárosban és Szászsebesen adatott el; többi része a sebeshelyi és kudsiri vasgyárak szükségletének fődözésére fordított.

Az egész termés hasznosíthatása végett az erdőhivatal 6 pagonyra osztatott, s ezek mindenike egy üzemosztályt képez, melyben az alárendelt fanem az általános vágásrend követelményeinek megfelelő térségekben kerülend fejsze alá.

Ettől eltérőleg a tölgyfa akkor leendő eladandó, a midőn annak előnyös értékesítésére alkalom nyílik, mely esetben az illető évben annival kevesebb bükkerdő fog vágatni, a hány hold tölgyerdő adatott el.

Hogy a föntebbi fatömegek az eladás helyeire állíthatók, és ott részben feldolgozhatók legyenek, a már idézett kimutatás szerint vízfogókra, patakszabályozásokra, lőösvényekre, rakhelyekre és azok berendezésére, munkás- és őrházakra, csatornára, erdei vasutra, egy vízi és egy gőzfűrésze 286.000 frtnyi beruházási tőke igényeltetik, mely összegből 1870-re 27.000, 1871-re 101.000 forint vétetett föl a költségvetésbe, míglen 158.000 forint a következő évekre hagyatott.

Főtekintettel e fölosztás mellett arra voltam, hogy mindenekelőtt a fenyőfapagonyok rendeztessenek be; miután ez anyag, melyben az egész körülfekvő vidék tökéletes hiányt szenved, azonnal biztosan lesz értékesíthető; és miután a gredistyei fővölgynek szintén az első két évre tervezett berendezése mellett a tűzifa nagy része is ki leendő hozható; mert a kudsiri és a sebesi völgyben a fa néhány évig még szabályozás nélkül is usztatható. A marosportói gőzfűrész fölállítása is csak 1872-ben szükséges; miután oda fenyőfát nagyobb tömegekben állítani a mondott idő előtt ugy sem leszünk képesek.

A fatermékek piacait egyrészt a föntnevezett vasművek képezendik; a bükkfa többi részét ellenben a gredistyei és sebeshelyi pagonyból a szászvárosi vasutállomásnál, a kudsiri pagonyból a sibóti vasutállomás közelében, a sugági pagonyból pedig a Maroson fekvő Marosváradján állítandó raktárakba kellend szállítani. A fenyőfatermés ellenben mint tutaj- és rönköfa Marosportóra lesz szállítandó,

hol annak körülbelől $\frac{2}{3}$ -része fölfürészeltetvén, a tutajfa fönmaradó részével együtt áruba bocsáttatnék.

Teljes berendezés után a szászsebesi erdőhivatal következő jövedelmet képes szolgáltatni:

Évi bevételek:

39.000 öl fenyőfa 5 frt tóárral	195.000 frt.
50.200 „ bükkfa 3 „ „	150.600 „
462 „ tölgyfa 5 „ „	2.310 „
Összesen	<u>347.910 frt.</u>

Évi kiadások:

Igazgatási költség-részlet	3.473 frt 37 kr.
Kezelési és védköltség	33.640 „ — „
Adó és egyéb közterhek	7.118 „ 92 „
A tiz évre számított beruházási költség 286.000 frtnyi összegének törlesztési részlete	28.600 „ — „
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatja	14.300 „ — „
1.132 hold erdőművelése 5 frtjával	5.660 „ — „
Összesen	<u>92.792 frt 29 kr.</u>

Az évi bevételekből e kiadásokat levonva kitünik, miszerint ez erdőhivatal évenként összesen 347.910 frt — 92.792 frt 29 kr = 255.117 frt 71 krt, és holdanként 2 frt 80 kr tiszta jövedelmet szolgáltatand.

Topánfalva.

A topánfalvai erdőhivatal	50.500 hold fenyvesre,
	63.450 „ bükkösre, és
	3.239 „ tölgyesre,
összesen	<u>117.189 hold erdőre terjed.</u>

Évi tartós fatermése a szolgálmányok megváltása után teend :

37.690	öl fenyőfát,
35.956	„ bükkfát, és
1.594	„ tölgyfát,

—————
összesen 75.240 ölet.

Az eddigi használat ellenben :

2.705	öl fenyőfára,
6.221	„ bükkfára, és
1.138	„ tölgyfára,

—————
összesen 10.064 öltre terjedett.

Ebből a bükkfa legnagyobb része a zalathnai kohó szükségletének fődözésére fordított, míglen többi része Topánfalván, Abrudbányán és Gyulafehérvár számára adatott el.

Ez erdőhivatal, hogy egész termése hasznosítható legyen, 9 pagonyra osztatott. Ezek közül a szkerisorai és az abrudfalvai két-két, a többiek mindenike pedig egy üzemosztályt képez, hol az alárendelt fanem akkor használandó, a midőn az általános vágásrend alapján a sor reá kerül; kivéven a vulkoi és petrozsányi pagony tölgyeseit, melyek fája oly időben fog eladatni, a midőn értékesítésére előnyös alkalom nyílik; a megfelelő években annyi holddal kevesebb bükkös vágatván, a hány hold tölgyerdő használtatott föl.

A krakkói pagonyra nézve 40 évi használati idő állapított meg; miután az ottani erdők régóta 40 évi fordában kezeltetnek. Offenbányán ellenben, hol a használat a tartós termés határain tulment, miután az ottani kohó szükségletét legnagyobbára csak ez erdőből fedezték: a vágható erdők nincsenek elegendő tér által képviselve s így e pagonyra nézve 120 évi használati idő felel meg; hogy a tulvágás által okozott hiány lassanként kipótoltassék.

A krakkói, petrozsányi és vulkói pagony fája biztos piacra számíthat Gyulafehérvárott; míglen a többi pagonyok fatermése csekély részben Topánfalva, Abrudbánya és az offenbányai kohó szükségleteinek fődözésére szolgáland, és többi részt a tűzifára nézve Tordán és Kolozsvárt, az épületfát illetőleg pedig Tordán és a Mezőségben találand biztos vevőt.

Hogy az évi termést a fogyasztás helyeire, tehát Gyulafehérvárra és Tordára biztosan el lehessen szállítani és hogy a fenyőfa tetemes része deszkává alakíthatassék; vízfogók és patakszabályozásokra, lóösvények, vízi és gőzfürészekre, őrlakokra, gereblyékre, faraktárak berendezésére és csatornákra, s ezekre valamint egy magpergető fölállítására is 338.000 forintra van szükség. A magpergető körülbelül 6000 frtba kerülend, s hivatása leend a kincstár összes erdélyi erdőségei műveléséhez fenyőmagot szolgáltatni. Ily célra Albák a legalkalmasabb hely azért, mert ott a népesség az erdőben szétszórva lakik és kivételesen munkakereső is lévén, a tobozok gyűjtése nők és gyermekek által olcsó pénzen lesz eszközölhető.

A magpergető felállításának föelőnye abban álland, hogy ily módon a szükséges fenyőmaghoz sokkal olcsóbban lehet jutni, mintha azt kereskedelmi uton kellene beszerezni, s így a szándékba vett használat nagysága mellett és a letarolt térnek szükség szerint nyomban következő művelése esetében, évenként több ezer forintnyi összeg lesz megtakarítható.

Egy mázsa lúczfenyőmag ára ugyanis 60 frt, miglen az házilag a körmöczi kerületben 8 frt 29 kr, a breznyóiban 9 frt 12 kr-ával állittatik elé; Erdélyben, egy nagyobb szerű téli pergető építési költségeinek 10 évi törlesztése és a megfelelő tőke 10%-os kamatozása mellett ily mag mázsánként legfeljebb 15 forintjával lesz termelhető.

Miután pedig egy hold vetéshez átlagosan 15 font fenyőmagra van szükség, és 6000 hold vágástér mellett minden évben 3000 hold művelését föltéve, legalább $3000 \div 15 = 450$ mázsa igényeltetik: az összeg, melyet a mag házi termelése mellett megtakaríthatni évenként $50 \div 45 = 20.250$ frtra tehető.

Megemlítendő még, hogy a kereskedők, főleg távolabb fekvő vidékekre gyakran rossz és oly magot szolgáltatnak, mely csirkéességét nagyobbrészt már rég elveszítette és a melynek használata mellett még a művelési költségek nagyrésze is veszendőbe megy.

A topánfalvai erdőhivatalnak az ajánlott intézkedések alapján remélhető évi tiszta jövedelme következőleg számítható ki:

Évi bevételek:

37.690 öl fenyőfa 5 ftjával . . .	188.450 ft,
35.956 „ bükkfa 3 „ . . .	107.868 „
1.594 „ tölgyfa 5 „ . . .	7.970 „
	<hr/>
Összesen .	304.288 ft.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	4.472 ft 97 kr.
Kezelési és védköltségek	45.940 „ — „
Adó és egyéb közterhek	6.908 „ 16 „
A 10 évre számított beruházási költség 365.000 ftnyi összegének törlesztési részlete	36.500 „ — „
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	18.250 „ — „
997 hold erdő művelése 5 ftjával . . .	4.985 „ — „
	<hr/>
Összesen .	117.056 ft 13 kr.

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonva, 304.288 — 117.056 ft 13 kr = 187.231 ft 87 kr összes, és 1 ft 60 kr holdankénti tiszta jövedelem tűnik ki egy évre.

Görgény.

A görgényi erdőhivatal 79.565 holdnyi erdőségei két csoportra oszlanak, melyek egyike — 9.232 hold — a Nyárad vizébe hajlik, másika pedig a Görgénypatak területét foglalja el, és 70.333 holdra terjed.

Az eddigi használat azon elvből indult ki, az erdőből bármily csekély nyereség mellett és a jövőre való minden tekintet nélkül annyit kivenni, a mennyit beruházások teljes mellőzésével lehet.

Ennélfogva fát csakis ott vágta, a honnét az a patakok szabályozása, ergetyük vagy utak készítése nélkül kihozható volt.

Ez elv következetes alkalmazása egész a pusztításig és igen veszélyessé válható szolgálmányok életbeléptetéseig terjedett.

Példa erre első sorban az ottani üveggyár. Hogy az ahoz szükséges fát olcsón kaphassák, a gyártelepekkel szerződésre léptek, melynél fogva ezek az 1.500—2000 ölnyi évi szükségletet ölenként 40 krajczárért vágni és 60 krajczárért a gyárhoz szállítani voltak kötelesek. Ugyanazok egy mázsa a gyárba szállított hamuzsirért, melyet az egész erdőben szanaszét és tetszésök szerinti helyeken készíthettek, 5 ftot kaptak; ellenben jogukban állott saját faszükségletüket földözni, s azonfölül fát hetenként egyszer eladás végett Szászrégenbe vinni; a vágásokat pedig marhájukkal legeltetni.

Bükkfát azonkívül eladásra a fővölgy egész hosszában készítettek; de csak a lejtők alján. E fát a Görgény erre igen alkalmas vadvizén usztatták le egész a Maros közelében lévő raktárig.

Felső-Idécs és Görgény lakóinak legnagyobb része továbbá a bérlőnek szerződésszerűleg 20 frtot fizetett családonként és ezért hetenként két napon át hordhatott fát az erdőből, melyből a saját szükségletét fölülmuló részt el is adhatá.

Magában értetik, hogy e szerződés fönn nem tartható és hogy az üveggyárt bérbe adni jövőre csak oly föltétel mellett lehet, ha az kész fát vesz a kincstártól és minden erdőhasználatból teljesen kizáratik.

Hogy a tülevelüeket értékesíthessék, az elszórva található jegenyefenyőkből drányiczát: azaz 3—4' hosszú hornyolatlan zsindelyt készítettek. A készítés helye és módja a munkásra bízott és fizetésül az minden 300 drányiczáért, melyet Görgénybe állított, a maga számára 1000-et készíthetett. Miután ily áru csak a legszebb és a leghasadékosabb fából készíthető s arra a leejtett törzseknek néha csak egyikét drányiczahossza használható: nem nehéz a pusztítást elképzelni, mely e használat folytán elkövettetett.

Épületfát többnyire a Maros és Görgény közötti vízvázastékok fensikjain vágtak s azt onnét roppant költséggel s így igen csekély nyereség mellett szekér vagy szánuton vitték Oláh-Toplicza felé a Marosig.

Völgyekben csak a lejték alján található és a Görgény vadvizén letutajozható fát használták föl; tehát csekélyebb méretű törzseket s azokat is 2 oldalról nagyábolt állapotban.

Az eladási ár törzsenként a méretekre való minden tekintet nélkül 96 krt tett s ez szerint bátran állithatni, hogy köblábanként a tóár legfeljebb 2 krra ment.

A Görgényen usztatott tutajfa fele a tutajosé, másik fele pedig a bérlőé volt.

A fenyőfa nem használtatott rendes vágásokban, hanem szállalva; minélfogva a meg-megritkitott állabokban a szél is sok kárt okozott, részint az által, hogy egyes fákat ledöntött, másrészt pedig, mert számos törzs gyökérzetében megingatva elszáradott.

Egyes völgyekben továbbá egy pengéjű parasztfűrészek lettek magánosok által föllállítva, s az ott metszett deszkák minden 1000 darabja után a bérlő 20 frtot kapott.

A Nyárad-völgy tetejéből a fenyőfát részint Toplicza felé a Marosra, részint pedig Parajdra vitték az ottani gyufagyár számára.

A tölgyerdő néhány év előtt 80 vágásra osztatott be és azokból évenként egy, vagy néha több is használtatott föl, de e fölött egyes legszebb fákat az egész területről szállalva vettek ki.

A tölgyfa meglehetősen értékesített, mert például a táblák 11-két marosvásárhelyi fakereskedők vették meg állítólag 14.000 frton, és készítettek ott 11.000 darab sántalpat és 1.411 öl tüzi-fát, a mit Marosvásárhelyre szállítottak; a galy- és rözsefát meg a forgácsot szekérszámra a helyszínén adván el.

Az erdő végül még mint legelő is bérbe adatott, mely mindennütt szabad volt; sőt a bérlő érdeméül tekintetett, ha egyes tisztásokat azok szélein tett pusztítások utján nagyobbított.

Habár azonban a költségnélküli erdőhasználat mindennemű eszköze alkalmaztatott: az erdők évi termésének megfelelő tömeget még sem voltak képesek értékesíteni, s a fölhasznált mennyiség évenként legfeljebb

11.000 öl bükkfát,
800 „ tölgyfát, és

4.000 „ fenyőfát tehetett, míglen a tartós évi termés a nyáradi kerületben. 3.000 ölfenyő-és 6.232 ölbükkfát a görgényi patak területén pedig . 4.000 öltölgy-, 27.565 „ „ „ 38.768 „ „
 összesen . 4.000 öltölgy-, 30.565 ölfenyő-és 45.000 ölbükkfát teszen. A görgényi erdők legnagyobb része ennél fogva vágható és fakészlet tekintetében igen örvendetes állapotban van.

Az évi egész termés folytonos felhasználhatása végett a görgényi erdőhivatal 4 pagonyra, s ezek mindenike 2 üzemosztályra osztatott, mely utóbbiak közül a mocsári pagony tölgyerdejére nézve 15, az összes többi üzemosztályokat illetőleg pedig 80 évi fordaidő állapított meg.

A nyáradi pagony bükkfáját a Nyárádon kellend Nyárádszeredáig usztatni; ennek piacza Marosvásárhely lévén. A görgényi kerület bükk és az összes pagonyok fenyőfáját a Marosra kell hozni, s részint ott értékesíteni, részint pedig és nevezetesen a tűzifa 35.000 ölet szénné égetve Vajdahunyadra állítani, a tervezett nagyszerű vasgyárak szénszükségletének fődözésére.

A tölgyfát ellenben a vágásban kell eladni; még pedig vagy területenként előrement becslés alapján, vagy pedig úgy, hogy a vevő köteles legyen minden ott találtató fát részint műszer- és részint tűzifa gyanánt átvenni; az előbbit ölenként az átvett ölek mennyisége szerint megfizetni, a tűzifának föl nem használt részt pedig köbláb szerint a fekvő törzsrészeken eszközölt tényleges mérések alapján. Magában értetik, hogy a vágásból bármit is elszállítani az összes fa átadása és értékének megfizetése előtt nem lenne szabad.

Részemről e módozatok másodikát bátorkodom ajánlani; mert az álló törzsek becslése, főleg ha ennek nemcsak a tömegre, de választékokra is ki kell terjednie, oly szabálytalan erdőben, a hol minden egyes fa a többiektől különböző növással bir, és a hol az egyes választékok is igen különféle arányokban vannak az egyes törzsekben képviselve: a legnehezebb földatok közé tartozik, és ily becslés mellett 20%-nyi hiba számba sem vehető.

Ily eladás mellett tehát a roszakaratnak igen tág tere nyilik; nemcsak mert az eredménynek a becsléstől való lényeges eltérése

az utóbbi nehézségeivel mentegethető, hanem és főleg azért, mert ily eladásoknál a valódi eredményt megtudni igen bajos.

Az eladás második módja mellett helytelenség szintén fordulhat elő, de okszerű ellenőrzés mellett csak igen csekély mértékben; gyanu esetére pedig az ügyállásról meggyőződést szerezni minden perczen lehetvén: a kormány módjában van az alaptalanul gyanúsított tisztviselő becsületét helyreállítani, vagy azt ellenkező esetben érdemlett szigorral megbüntetni.

Az ottani tölgyerdők használatának idejét 15 évre tettem, mert az illető törzsek legnagyobb része régen tuléltnek mondható, s így többé épen nem növekszik, ennél fogva pedig az egész általuk elfoglalt tér parlagon hever, a rajta álló fatőke pedig tömegéből és értékéből évről-évre többet veszít.

Az öreg erdőt tehát 15 egyenlő részre kell osztani és évenként a meghatározott sorrendben következő vágást eladni, a jelenlegi fiatalosokat 15-ik évükben fölhasználni és az öreg erdők vágásait a fakészlet elhordása után makkal újra beültetni és az új tölgyest 15 évi fordában mint cserkéregerdőt kezelni.

A cserkéregtermelést a következőknél fogva bátorodom ajánlani:

Egy hold 15 éves tölgyeserdő 10 öl dorongfát, egy öl dorongfa pedig $\frac{3}{4}$ öl száraz kérget, tehát egy hold 7.5 ölet szolgáltat; és miután egy öl száraz kéreg súlya 8 mázsa, egy hold 60 mázsa száraz kérget ad.

Kérdés tehát, hogy az összes terület tartós termésének volna-e és mily áron keletje és hogy e szerint ily kezelés után mily eredményre számíthatni.

4.000 hold tölgyerdő 15 éves fordában 267 hold évi vágástért szolgáltat s ezen $267 \times 60 = 16.020$ mázsa cserkéreg termelhető. Szászrégen és Marosvásárhely mindinkább növekedő bőripart folytat és mai nap már 14.500 mázsa cserkéreg használ föl; az az majdnem annyit, a menniyt a kincstár termelni 15 év múlva képes leend.

A cserkéreg mázsáját e két város illető iparosai most átlagosan 1 frt 80 krjával fizetik; nagyobb városokban egy mázsa ára 2 frt 70 kr—3 frt 30 kr.

Az ottani mai árak szerint tehát egy hold $60 \times 1 \text{ ft } 80 = 108 \text{ ft}$ bevételt szolgáltatna.

Ebből a hámozás, szárítás, kihordás és összerakás költségeit mázsánként 60 kr-ával tehát $60 \times 60 = 36 \text{ ft} - \text{kr}$, levonva, maradna kéreg után holdanként $108 - 36 = 72 \text{ „} - \text{„}$, melyhez még a fa értéke 7 „ 50 kr, hozzászámítandó.

Egy öl fából ugyanis lehántás után mared $\frac{3}{4}$ öl, 10 öl után tehát 7.5 öl, melynek tőára ölenként legalább 1 frttal számítható.

Az összesen elérhető összeget 79 ft 50 krt a holdanként termelhető 10 öl fára felosztva, kitűnik, miszerint csekély termelés mellett egy öl fát tővén 7 frt 95 krral lehet már a mostani kéregárak mellett is értékesíteni, miglen a tölgyfa tőárát átlagosan 5 frttal vettem számításba.

Miután pedig 80 évi fordában egy hold vágható erdő legfeljebb 80 ölet szolgáltatna s így az egész vágástéren $\frac{4.000}{80} \times 80 = 4.000$ ölet, ebből 5 frt tőár mellett 20.000 frt bevétel lenne remélhető: cserkéreg termelés mellett pedig ez összeg legalább $266 \times 10 \times 7 \text{ frt } 95 = 21.147$ frtot tehetne.

Hogy a görgényi erdőhivatal évi fatermését a fõntnevezett helyekre szállítani és részben deszkává meg szénné alakítani lehessen, három vízfogóra, az illetõ patakok szabályozására, löösvényekre, egy gereblyére, raktárra, erdőõri és szénégetõ házakra, végül pedig egy gõzfûrészre van szükség, mely beruházások összes költsége 282.500 frtra számítható.

A tiszta jövedelmet, mit a görgényi erdőhivatal rendszeres kezelés és teljes használat mellett a tervezett intézkedések életbe léptetése után szolgáltatni képes leend, következõleg bátorokodom kimutatni.

Évi bevételek.

2.666 öl tölgyfa 5 frt tőárral	13.330 frt
45.000 „ bükkfa 3 „ „	135.000 „
30.565 „ fenyőfa 5 „ „	152.825 „
összesen	<u>301.155 frt.</u>

Évi kiadások.

Igazgatási költségrészlet	3.036	frt 91	kr.
Kezelési és védköltségek	20.850	„	
Adó és egyéb közterhek	6.413	„ 71	„
A 10 évre számított beruházási költségek 282.500 frtnyi összegének törlesztési részlete	28.250	„	
E tőke 10 ⁰ / _o -os kamatai	14.125	„	
1.210 hold művelése 5 firtjával	6.050	„	
Összesen	78.725	frt 62	kr.

Ezt a fentebbi bevételekkel összehasonlítva, kitűnik, hogy a görgényi erdőhivatal évi jövedelme összesen 301.155 — 78.725 ft 62 = 222.429 ft 38 kr, holdanként pedig 2 ft 80 kr-ra emelhető.

Miután a görgényi erdőhivatal bükkerdejének azon részéből, mely a Görgénybe hajlik, évenként 35.000 ölet a Maros melletti raktárban szénként kellend égetni, s mint ilyet, a Vajdahunyadon fölállítandó nagy vasművekhez szállítani, szükséges e szállítás módjaira és az egyes módozatok szerinti költségekre nézve összehasonlítást tenni.

A szentet ugyanis:

1. tutajon lehet vagy Marosportóig, vagy Piskiig, s e pontok mindenikéről vasuton Hunyadra szállítani;

2. vasuton Görgényről Hunyadig, ha a vasut Marosvásárhelyről Görgényig és illetőleg Szász-Régenig nyujtatnék ki.

A vizi szállítás költségeinek kimutatása előtt meg kell jegyez-nem, hogy Szász-Régentől Marosportóig a szászrégen-soborsini bérnek felét követelik; ellenben az egész bért, ha azok Marosportónál csak egy órajárásnyival tovább menni kénytelenek. E szerint tehát Görgénytől Piskiig a szászrégen-soborsini tutajbér, Görgénytől Marosportóig ellenben annak fele fizetendő.

A szászrégen-soborsini tutajbér az utolsó 3 év legkisebb és legnagyobb árai átlaga szerint egy egész szállítmány, vagy 48 tutajtábla, azaz 12 tutaj után a következő:

	legkisebb legnagyobb		legkisebb legnagyobb		átlag
	ár		összeg		
készpénzfizetés			288 ft . . .	360 ft kr	—
12 véka kétszeres	1 ft 40	1 ft 60	16 „ 80	19 „ 20	—
48 font szalonna	„ 36	„ 40	17 „ 28	19 „ 20	—
48 „ turó	„ 25	„ 31	12 „ —	14 „ 48	—
12 véka tengeriliszt — „ 95	1 „ 25		11 „ 40	15 „ —	—
2 „ paszuly	1 „ 25	2 „ 90	2 „ 50	5 „ 80	—
48 pint pálinka — „ 24	„ 30		11 „ 52	14 „ 40	—
só és vöröshagyma — „ —	„ —	„ —	3 „ 30	3 „ 30	—
25 fakanál	„ 1	„ 1 1/2	— „ 25	— „ 37	—
1 háromláb	„ —	„ —	— „ 40	— „ 55	—
1 rézkatlan	„ —	„ —	10 „ —	12 „ —	—
2 festett láda, élel- mi szerek elhe- helyezésére	3 „ —	4 „ 10	6 „ —	8 „ 20	—
2 fűrő	„ —	„ —	1 „ —	1 „ —	—
14 darab 6 1/2 öles 8 fontnyi kötél	2 „ 40	2 „ 95	33 „ 60	41 „ 30	—
összesen			<u>414 ft 05 + 514 ft 80 = 464 ft 42 kr.</u>		
			2		

E tutajozási ár azonban, ha a kincstár a szállítást a fönt kimutatott tömeggel szaporitandja, az Erdélyben fönnálló munkaerőhiány mellett tetemesen, és lehet, hogy 50%-kal is fog növekedni; a számítás biztonsága kedvéért tehát a fönt kimutatott átlagos költséget 50%-kal nagyobbra, s így $464 \text{ ft } 42 \times 0.50 = 693 \text{ ft } 63$ krajczár-ra teszem.

Miután egy tutajtablába átlagosan 13 darab 9 ölnyi szálfát kötnek, s ezek köbtartalma egyenként átlagosan 35 köblábra tehető, a föntebbi költségekből egy köblábra Görgénytől Piskiig $\frac{693.63}{35 \times 13 \times 48} = 3.2$ kr. Görgénytől Marosportóig 1.6 kr esik.

Hogy a szénnek tutajon való szállítása költségeit kimutathassam, föl kell elébb emlitenem a szállítandó szén mennyiségét és súlyát, továbbá az e mennyiség elszállítására szükséges tutajfák számát és azok összes köbtartalmát, egyidejűleg bebizonyítani iparkodván, hogy a szénnek tutajon való szállítása lehetséges is.

A vajdahunyadi vasgyárvállalatnak 35.000 normal öl fa, vagy az ennek megfelelő szénmennyiség biztosított. Miután pedig helyes kezelés mellett 100 köbláb fa 70 köbláb szenet szolgáltat, 10 köbláb szén egy mérőt tesz s ennek sulya átlagosan 100 font: az el-

szállítandó szén mennyisége 245.000 mérőt és ugyanannyi mázsa terhet tesz.

Miután továbbá a szénszállítás tutajon ugyanoly gondos elővigyázatot igényel, mint a só- vagy cserkéreg-szállítás, s miután ennélfogva szénből is csak a tutajsúly felerészét lehet számításba venni: kitünik, miszerint a föntebbi szénmennyiség elszállítására $245.000 \times 2 = 490.000$ mázsa fára, és e fa köblábját 38 fonttal számítva, 1,289.474 köbláb tutajfára van szükség.

Hogy pedig e fatömegben, mely $1,289.474 : 35 = 36.842$ szálát képvisel, a föntirt szénmennyiség deszkabódékban oly módon, mint a cserkéreg elszállítható, a következőkből tűnik ki.

36.842 szálfa $\frac{36842}{13} = 2.835$ tutajtablát ad; ily táblára tehát $245.000 : 2.835 = 86$ mázsa vagyis 860 köbláb szenet kell föl rakhatni.

Egy tábla hossza 9 öl, szélessége 2 öl lévén, ha négyet egy tutajjára kötünk, 18 öl hosszú és 4 öl széles tért nyerünk és teljesen elegendő, ha annak hosszából elől hátul 3—3 ölnyit a táblák összeérő végein fél-fél ölnyit, a szélességből pedig minden tábla szélessén két-két lábnyit hagyunk üresen.

Ekkép minden táblán $54 - 21 = 33'$ hosszú és $8'$ széles, tehát $264 \square$ lábnyi szenteret nyerünk, melyen, hogy 860 köbláb szenet elhelyezhessünk, ezt átlagosan $\frac{860}{264} = 3\frac{1}{4}$ láb magasra kell raknunk, a mi minden nehézség nélkül kivihető.

Kimutatván, hogy a szénnek tutajon való szállítása lehetséges; és felsorolván a költségszámításra szükséges adatokat, a szénszállítás költsége ki fog tűnni annak összevetéséből, hogy bizonyos fatömeg szállítási költségei mennyit tesznek, ha az szénrel rakatik meg, és mennyire rugnak, ha a fa egy része fűrészáruvá metszetik és a fönmaradó tutajfa azzal terhelve szállittatik el.

A föntebbiek szerint egy köbláb megterhelt fának tutajozási ára Görgénytől Piskiig 3.2 kr; a kimutatott fa- és szénmennyiség tutajosása tehát Görgénytől Piskiig összesen $1,289.474 \times 3.2 = 41.263$ frt 17 krba kerül.

Ha ellenben a szenet vasuton lehetne szállítani, akkor a tutajfa megterheltetéséről ugy kellene gondoskodni, hogy annak annyi

része Görgényben deszkává metszessék, a mennyiből a fűrészáru a fönmaradó fán elvihető.

Ez pedig az egész fatömegnek körülbelöl $\frac{2}{3}$ része; mert deszkát a tutaj közel ugyanannyi köblábat bir el, a mennyit az maga is tartalmaz; míglen a nyersfa átlagosan 50% tiszta fűrészárut szolgáltat. Ha tehát 150 köbláb tutajfánk van, abból 100-at kell fölmetszenünk, hogy a belőle nyerhető 50 köbláb deszkával a fönmaradó 50 köbláb tutajfának elegendő terhet szolgáltatassunk.

Világos ebből, miszerint a fönnt kitett költségből a fát csak annak $\frac{1}{3}$ -a, azaz 13.754 frt 39 kr; $\frac{2}{3}$ -a pedig azaz 27.508 frt 78 kr a szenet terhelné; hogy tehát a szén tutajozási ára Görgénytől Piskiig mérőnként $2,750.878 : 245.000 = 11.2$ krajczárt tenne.

Következik azon kérdés megoldása, hogy a fa- és szén mennyiért szállitható, ha ez utóbbi Marosportóig tutajon, onnét pedig vasuton vitetnék Piskiig.

A föntebbiek szerint a szénnel terhelt fa köblábjának szállítása Görgénytől Marosportóig a görgény-piskii szállítás felébe vagy is 1.6 krczárba, a kitett egész fa- és szénmennyiség szállítása tehát $41.263 \text{ frt } 17 = 20.631 \text{ frt } 58 \text{ krba}$ kerülne.

2

Ebből a szénre $\frac{20.631 \text{ frt } 58 \times 2}{3} = 13.754 \text{ frt } 39 \text{ kr}$

annak egy mérőjére pedig $\frac{13.754 \text{ frt } 39}{245.000} = 5.6 \text{ kr}$ esnék. Miután

továbbá Marosportó Piskihez 7 mértföldre van, egy mázsa szén szállítási ára pedig az erdélyi vasutakon mértföldenként 0.8 kr, a szén szállítása Marosportóról Piskire mérőnként 5.6 krba, s így Görgénytől Piskiig $5.6 + 5.6 = 11.2 \text{ krba}$ vagyis ugyanannyiba kerülne, mintha az Görgénytől Piskiig tutajon szállíttatnék.

A fa vagy a fa és szén szállítása együtt véve ellenben így $41.263 \text{ frt } 17 - (20.631 \text{ frt } 58 + 13.754 \text{ frt } 39) = 6.877 \text{ frt } 20$ krral kevesebbe kerülne; miután a tutajbér Marosportótól Szoborszinig, Aradig vagy Szegedig nem nagyobb, mint Piskiről a nevezett állomásokig.

A mellett azonban még más okok is szólanak, hogy azon esetre, ha a szén vizen szállíttatnék, a tutajokkal Marosportón kőszünk ki, a fának egy részét ott fűrészseljük fel, a szenet pedig Marosportóról vasuton szállítsuk el.

Marosportón ugyanis jó kikötőpartok mellett számos kincstári épület és sópajta létezik, melyekben a gőzfűrészhez szükséges személyzet, a fűrészáru és a szén elhelyezhetők. A pajtákát továbbá a nagy vasúttal szárnyvonal köti össze, és végül Marosportón gőzfűrész minden esetben kell állítani és raktártisztet tartani, miután a szászsebesi erdőhivatal 39.000 ölnyi évi fatermését oda kellend szállítani, annak egy részét ott felfűrészelni és a fönmaradó tutajfával együtt eladni.

Ha tehát a görgényi fenyőfa csak Marosportóig és nem Piskiig vitetnék — akkor ez utóbbi helyen nem kellene raktárt alapítani, raktártisztet tartani, külön gőzfűrész építeni s az illető személyzet számára szükséges lakházakról gondoskodni. E mellett tekintet még az is érdemel, hogy egy nagyobb gőzfűrész építése és kezelése sokkal kevesebbe kerül, mint két felényi nagyságúé külön helyeken.

Hátra van megvizsgálni, nem volna-e legcélszerűbb a szenet Görgényről vasuton vinni rendeltetése helyére, a fa megfelelő részét pedig Görgényben fölfűrészelni s az aránylagos mennyiségű tutajfával eladni?

A föntebbiek szerint a szén szállítása Piskiig vizen, vagy Marosportóig tutajon s onnét Piskire vasuton mérőnként 11.2 krba, a szóban forgó egész mennyiségé pedig 27.508 frt 78 krajczárba kerülne.

Egészen vasuton ellenben, miután a távolság Görgény vagy Szászrégentől Piskiig 25 mértföld, a szén szállítási költsége mérőnként 20 krt és összesen 49.000 frtot tenne.

De ha tekintetbe vesszük, hogy az állam a vasuttársulatnak a szállítási bér felét mint garantiát akkor is kénytelen fizetni, ha a szenet nem vasuton szállítja, kitűnik; miszerint a kincstár a szén nevezett mennyiségeért vasuton Görgénytől Piskiig csak 24.500 frtot és mérőnként csak 10 kr szállítási bért fizetne.

A vasut kiépítése Marosvásárhelytől Szászrégenig tehát a szén-szállítási költség szempontjából előnyös; de annak mondható ez nemcsak a kimutatott csekély közvetlen haszon miatt, hanem még azért is; mert ez esetben a föl- és lerakodás szüksége csak egyszer fordulna elé és mert akkor a szenítést sem kellene a tutajozás időszakában erőszakolni, hanem egész éven át lehetne folytatni és a vasgyáraknak is minden időben megfelelő részletekben átszolgáltatni, s ekkép közbeeső állomásokon a szén raktárolását is mellőzni.

Fönnmaradna hátrányul két fűrész fölállításának szüksége, de raktártiszt e mellett is csak Marosportón kellene, mert a görgényi erdőhivatal szervezése szerint a szenítés vezetése és fölügyelete a mocsári erdészt illetné, ki e mellett a görgényi gőzfűrészre is fölügyelhetne és annak számadásait vihetné.

Ha a vasút kiépítése Szászrégenig remélhető és a szén vasuti szállítása határozatba lép: legezélszerűbb lenne, ha a vasgyár vállalat a szenet Görgényben venné át és a vasuti szállítást saját költségén eszközölné.

Ez esetben a nevezett vállalatnak a szén egy mérőjeért a következő alapokon számított árt kellene fizetnie.

Egy öl bükkfa tóára	3	frt.
A fának a raktárba állítása ölenként	5	„
Állandó szénégetők számára szükséges lakházak 60.000 forintnyi építési költségeinek 20 évre számított törlesztési részlete 3.000 frt, és e tőke 10 ⁰ / _o -os kamatai 3.000 frt, összesen 6.000 frt 35.000 öltre felosztva, ölenként	—	frt 17 kr.
Szenítés mérőnként 20 kr s így ölenkét 20×7	1	„ 40 „
összesen ölenként	9	frt 57 kr.
és mérőnként $957:7=1$	frt 37	kr.

Ha ellenben a szénnek Vajdahunyadra állítása az erdőhivatal teendőjét képezné, akkor a vasgyár vállalat a szénnek Görgénytől Hunyadig a főntebbi elvek szerint esetről esetre kiszámítandó szállítási költségeit külön fizetné.

Ha a görgényi faraktárban a fenyőfa fölmetszése végett nagyobb szerű gőzfűrészt kellene állítani, bátorkodnám még ajánlani, hogy ezzel összeköttetésben egy bükk-fahordódonga-gyár is állitassék fel; de csak azon esetre, ha a sótermelés egyáltalában más, az eddiginél sokkal egyszerűbb alapra fektetnék.

A sót ugyanis jelenleg szabályos köbalakban termelik s a szállítónak átlagosan 2°/_o calo engedélyezése mellett adják át; a sóraktárnok pedig a sót 0.25^o/_o calo elszámolhatása mellett kezeli.

Ez eljárás minden sóhivatalnál egy vagy két mázsá-tisztet tesz szükségessé, és a sókezelés ellenőrzése mégis csak bajjal és költséggel jár.

Arra azonban, hogy a só szabályos köbalakban termeltessék, csak azon esetre van az összemorzsolódás megakadályozása és könnyebb raktárolás végett szükség, ha a só másképp mint szabadon nem szállítható. A fogyasztóra nézve az ugyanis a dolog lényegét illetőleg tökéletesen mindegy, hogy ő a sót mily alakban kapja, hacsak egyáltalában nagyobb darabokat is kap marhája számára, nyalatás végett. Egyes fogyasztók balitéleteit pedig a kormány az egész nemzet kárával tekintetbe venni nem lehet hivatva.

A főkérdés tehát az volna, hogy a sónak repesztése lóporral és oly termelése, minő a közönséges kőé azután pedig plombirozott hordókban való szállítása és raktárolása nem egyszerűbb és olcsóbb-e, mint a jelenlegi termelés és szállítás?

Az egyszerűsége nézve elég lesz megjegyezni, hogy a sót, ha abból minden egyes hordóba tökéletesen egyforma mennyiség méretik, csak akkor kell mázsálni, midőn az hordóba rakatik, miglen most a sót négyszer kell megmázsálni. Először a midőn az a bányá mellett raktárba helyeztetik, másodsor a midőn az a fuvarosnak átadatik, harmadszor a fuvarostól való átvétel és negyedszer a raktárból való kiadás alkalmával.

Az ajánlott kezelés mellett a számvitel is lehető legegyszerűbbé válnék; mert az egyes hordók sóértéke teljesen egyenlő lévén, az egész elszámolás az átvett és kiadott hordók ugyanegy értékkel vett számának nyilvántartásából állana. Végül a sóhivatalok scentrója is igen gyorsan, könnyen és biztosan lenne eszközölhető, a

sóhivataloknál nem lévén mit mázsálni, ott a mázsatisztek szüksége is megszűnnek.

Olcsobbnak az ajánlott eljárás csak azon föltevés mellett nevezhető, ha a fogyasztó a hordó kiállítási költségeit vagy azoknak legnagyobb részét megtéríteni tartozik.

Hogy a kincstár nem köteles a vevőknek hordót ajándékba adni, az magában érthető ugyan, de e mellett az eddigi szokás is szól.

Marmarosban ugyanis a hordót ezelőtt annyiba számították be a vevőnek, a mennyibe az a kincstárnak került, és csak a hitelintézettel kötött szerződés folytán lett egy hordó ára 10 krral s a hitelintézet által a sóvevőknek is ez árban beszámítva. A vicliczkai sóbányák, hol a törmeléksó $2\frac{1}{2}$ mázsánként rakatik hordóba, ennek árát a só minden mázsája után 20 krral számítják be a vevőnek.

Föltéve, hogy a hordó itt is a só mázsája után fizetendő 20 krral számíttatnék be; a fogyasztó tehát minden $2\frac{1}{2}$ mázsás hordó után 50 krt tartoznék fizetni, a sótermelés költsége e czímen hordónként vagy $2\frac{1}{2}$ mázsánként 4 krajczárral növekednék. Ily hordó ugyanis 54 krjával kiállitható, a mint ez a következőkből tűnik ki:

Nagyobbszerű gőzfürészszel egybekötött dongagyár, mely évenként 400.000 hordót szolgáltathat, legfeljebb 20.000 forintba kerül. Ez összeget 10 évre számítván, a törlesztés évi részlete 2.000 frt,

E tőke 10%-os kamatja 1.000 „

A hordógyár miatt nagyobbra készítendő gőzgép költségtöbblete 20.000 frt.

Ennek törlesztési részlete szintén 2.000 „

a tőke kamatja 1.000 „

10 munkás, naponként 2 frtjával 7.300 „

A hordókészítés összes költségei tehát 13,300 frt,

és darabonként $3\frac{1}{3}$, vagy kerekszámban 4 kr,

az ahhoz szükséges 1 köbláb bikkfadeszka 20 „

a vasalás 30 „

Összesen 54 kr.

Ezeket előre bocsájtván, az eddigi és az ajánlott sótermelés és kezelés költségeinek összehasonlítására bátorodom áttérni.

Egy mázsa só termelése, tisztán a bányamunkát értve, az utolsó évek átlagában 25 krba került. Évenként körülbelöl egy millió mázsa termeltetvén, a termelés évi költsége tett 250.000 frt.

Ehez járult a fuvarosnak 2⁰/₀-kal megengedett, azaz, ugyanannyi ⁰/₀ termelési költségnek elvesztése 5.000 „

A sóhivatalok cálója ¹/₄⁰/₀-kal, vagyis mázsánként a termelési és szállítási költség ¹/₄⁰/₀-jának elvesztése, tehát $1,000.000 \times 0.025 \times 85 =$ 2.125 „

Fölöslegessé váló mázsatisztek fizetése . . . 30.285 „

Összesen 287.410 frt.

Az ajánlott eljárás mellett a só repszítése mázsánként legfeljebb 8 krba kerülne, s így a termelés költségei összesen egy millió mázsát számítva . 80.000 „

400.000 hordó 4 krjával 16.000 „

A hordók szállítása, azok terhét fél mázsájával számítva, $200.000 \times 60 \text{ kr} =$ 120.000 „

Összesen 216.000 frt.

A különbség az eddigi és az ajánlott eljárás költségei között ezek szerint $287.410 - 216.000 = 71.410$ frt évi megtakaritást mutat. Tekintetbe vehető e mellett még, hogy a bükkfa ily módon értékesítve köblábanként legalább 2 krral nagyobb áron adható el, mint tüzifa-minőségben, a mi 800.000 köbláb mellett ismét 16.000 forint.

Azon sót végül, melynek elsajátítása a mostani kezelés mellett lehetséges, az illetők teljes áron megvenni lennének kénytelenek. Még előnyösbnek látszik a sót megörlení és szövött zsákokban szállítani; mert ez esetben a hordó tetemes vitelköltsége elesnék, s e részt csak a sokkal könnyebb zsák alig számbavehető sulya jönne tekintetbe; és mert az üres zsákot, ha azt a vevő teljes áron megfizetni nem lenne hajlandó, igen könnyen lehetne ismét visszazállítani és ugyanazon célra huzamosb időn át fölhasználni.

Kolozsvár.

A kolozsvári erdőhivatal a Szamosba hajló magurai havasokat, a dobresti uradalmat és eladásig a deési uradalom egy részét foglalja magában.

Az illető erdők	41.000	hold fenyvesre,
	15.157	„ bükkesre és
	1.289	„ tölgyesre,
összesen	57.446	hold erdőre terjednek.

A deési kerületben a használati idő 40 évre tétetett, miután e terület eddig is 40 évi sarjerdőüzemben kezeltetett és földadata ugy is csak néhány közel helység tűzifaszükségletének földözésében áll.

Ez erdőhivatal többi erdőségeire nézve a használati idő a már előadott indokoknál fogva 80 év; a pagonyok mindenike egy üzemosztályt képez.

Az évi tartós termés a szolgáltatások megváltása után még	40.358	öl fenyő
	25.261	„ bükk és
	966	„ tölgyfát teend.

Összesen . 66.585 ölet.

Az eddigi használat ez erdőkben

	3.233	öl fenyő és
	200	„ bükk- és tölgyfára

Összesen . 3.433 öltre terjedett.

Piaczul ez erdők termékeinek Kolozsvár és Nagyvárad szolgálandnak.

Az első a fenyveseknek, melyek fája a Szamoson Kolozsvárig hozható; Nagyvárad pedig a dobresti uradalom bükköseinek. Ez uradalom összes patakjai ugyanis a Fekete-Körösbe folynak és Dobresthez a nevezetesb fapiaczkok igen távol, és ezek is más, szintén a Fekete-Körös mentén fekvő terjedelmes erdőkhez közelebb esnek; ennél fogva a nevezett folyó területén a dobresti uradalom erdőségei nem, de igenis értékesíthetők Nagyváradon, hol 100 köb-

láb fának az ára mai nap 20 frt és az emberek mind a mellett fa szükében szenvednek,

Hogy azonban a Királyerdő fáját Nagyváradra hozzassuk, Dobrestet keskeny, (például mètérnyi) vágányu vasut által kellend Mezötelegddel mint a Nagyvárad-kolozsvári vasutnak Dobresthez legközelebb eső állomásával összekötni. E keskeny vágányú vasutat természetesen még egyéb terhek szállítására is föl lehet használni; Dobrestig a fa usztatni fog.

Mindezekre nézve előmunkálatokra, ugymint a legelőnyösebb vonal kikutatására, terv- és költségvetés készítésére van szükség; ezekre tehát engedélyt kell szerezni s a közlekedési ministeriumot egyszersmind arra isfölkérni, miszerint az eczélra engedélyezett alaplól a szükséges méréseket, terveket és költségvetéseket készíttesse el.

Nagyméltóságod azután ezen nyilvános és közhasznu vasut építésére a törvényhozás engedélyét méltóztatnék kieszközölni, nehogy az illető terület kisajátítása megtagadható legyen. Es is meglévén a szükséges összeg a költségvetésbe vétetnék föl.

Hogy e rendkívüli, de az illető erdők használatát nézetem szerint egyedül biztosító intézkedések jövedelmezők lesznek-e, az a következőkből tűnik ki:

A Királyerdő tartós évi fatermése 25.261 öl, mely fatömeg Mezötelegden ölenként biztosan 10 forintjával lesz értékesíthető, s így a remélhető bevétel 252.610 frtra tehető.

A dobresti uradalom fölszerelése ellenben, tehát: vízfogó, paktaszabályozás, gereblye, lóösvény és raktár	54.000 frt
és az említett keskeny vágányú pálya 3 mtföldje 80.000 ftjával	240.000 „
összesen . . .	294.000 fo-

rintot veend igénybe.

Ebből a föntebbi:

54.000 frt 10 évi, a 240.000 frt 30 évi törlesztését föltve, a törlesztési részlet évenként az első összegre nézve	5.400 frt
ennek 10 ⁰ / ₀ -os kamatja	2.700 „
a második összegre nézve	8.000 „
s annak 10 ⁰ / ₀ -os kamatja	12.000 „
összesen . . .	28.100 frt

Ebből esik a termés egy ölére	1 frt. 11 kr
A fának vágatása, ergetyüzése és usztatása ölenként vasuti szállítás Dobrestről Mezőtelegdig má- zsa- és mérföldenként 1 kr, tehát egy ölre 40 mázsát és a távolságot három mérföldre számítva, ölenként	5 „ — „ 1 „ 20 „
A fa föl- és lerakodása ölenként	— „ 80 „
igazgatási, kezelési és védköltségek, adó és egyéb közterhek egy öl után	— „ 22 „
összesen	8 frt 33 kr

a miből kitűnik, hogy ez erdő a fentebbi beruházások mellett ölenként 1 frt 67 krt, összesen tehát $25.261 \times 167 = 42.185$ frt 87 krt, és holdanként 2 frt 78 kr tiszta jövedelmet szolgáltat, míglen az mostanig 9—15 kr holdankénti jövedelmet adott minden évben.

A kolozsvári egész erdőhivatal remélhető jövedelmei a következőkből tűnnek ki.

Évi bevételek:

40.358 öl fenyőfa 5 frt tóárral	201.790 frt
25.261 „ bükkfa 3 „ „	75.783 „
966 „ tölgyfa 5 „ „	4.830 „
Összesen	282.403 frt.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	2.192 frt 65 kr
Kezelési és védköltségek	16.185 „ — „
Adó és egyéb közterhek	4.575 „ 84 „
A 10 évre számított beruházási költségek 231.500 frtnyi összegének törlesztési részlete . . .	23.150 „ — „
E tőke 10%-os kamatai	11.575 „ — „
A vasuti költség 30 évre számított 240.000 frtnyi összegének törlesztési részlete	8.000 „ — „

E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	12.000 frt — kr.
694 hold művelése 5 frtjával	3.470 „ — „
Összesen	81.148 frt 49 kr.

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonva, marad összes évi tiszta jövedelem 282.403—81.148 frt 49 kr = 201.254 frt 51 kr, és holdanként 201.254 frt 51 : 57446 = 3 frt 50 kr.

B o r g ó.

A borgói erdőhivatal:

60.000 hold fenyvesből és

31.000 „ bükökből áll.

E terület tartós évi fatermése a szolgálmányok megváltása után

53.000 öl fenyőfát és

22.376 „ bükkfát

összesen 75.376 ölet teend, mely fatömegből a kincstár jelenleg mit sem használ.

Piacza e fának Besztercze városa és a Szamos vidéke Deésig; a fenyőfát illetőleg Kolozsvárig és Nagybánya vidékeig.

Föltéve, hogy a beruházásokra szükséges összeg itt 200.000 forintot teend, ez erdők után a következő tiszta jövedelem mérhető.

Évi bevételek.

53.000 öl fenyőfa 5 frt tőárral 265.000 frt

22.376 „ bükkfa 3 „ „ 67.128 „

Összesen 332.128 frt.

Évi kiadások.

Igazgatási költség-részlet 3.473 frt 37 kr.

Kezelési és védköltségek 14.325 „ — „

Adó és egyéb közterhek 7.335 „ 48 „

A 10 évre számított beruházási költség

200.000 ftnyi összegének tör-	
lesztési részlete	20.000 frt — kr.
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	10.000 „ — „
942 hold erdőművelése 5 frtjával	4.710 „ — „
összesen	<u>59.843 frt 85 kr.</u>

Levonva ez összeget a fentebbi bevételekből, kitűnik, miszerint a borgói erdőhivatal tiszta jövedelme évenként összesen 332.128 — 59.843 frt 85 = 272.284 frt 15 kr és holdanként 2 frt 99 kr-ra számítható.

Fogaras.

A fogarasi erdőhivatal jelenleg 14.398 hold erdőre terjed, de a szász nemzet kezén levő fiscalitás közelálló visszaváltása után e hivatal erdősege:

9.400 hold fenyvest,	
23.684 „ bükköst és	
6.314 „ tölgyest	
összesen	<u>39.398 holdat teend.</u>

Ez erdő fájának piacza Fogaras, Brassó és Nagy-Szeben, Segesvár és Medgyes vidéke leend; jövedelme pedig a szolgálmányok megváltása után és ha a szükséges beruházások összege 50.000 frtra tétetik, következőleg tüntethető ki:

Évi bevételek.

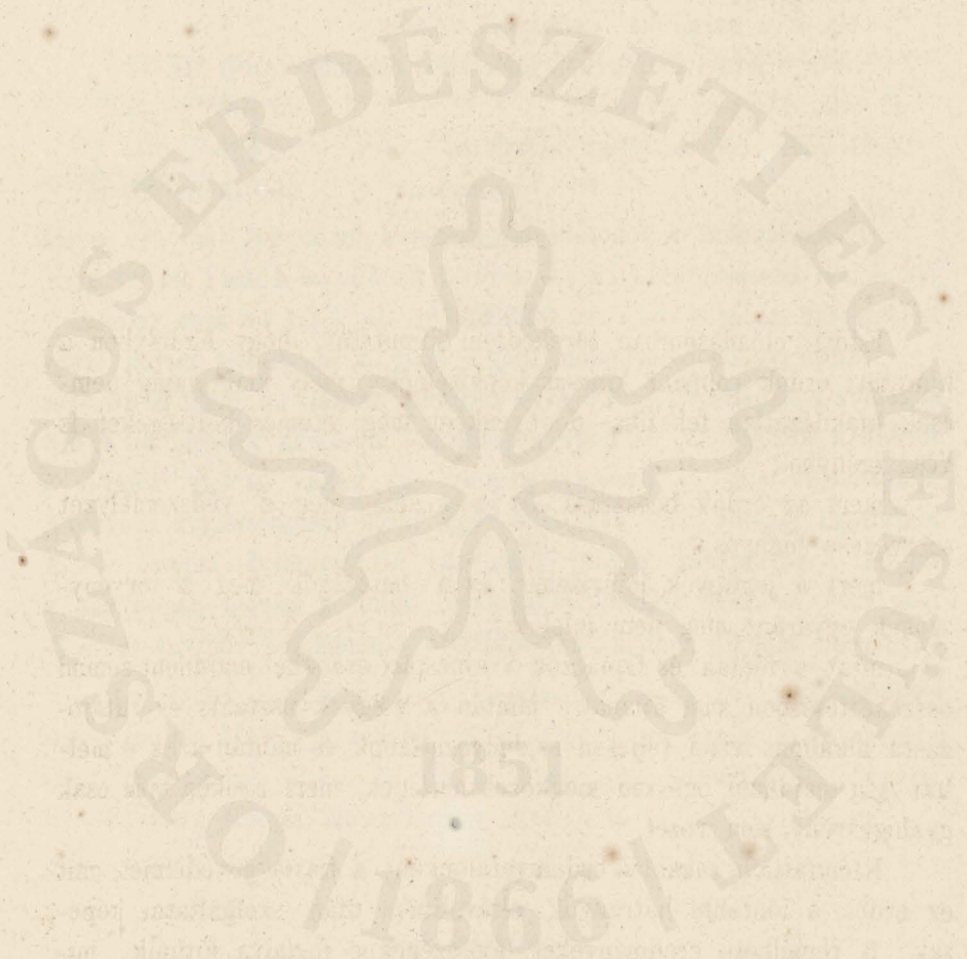
7.049 öl fenyőfa 5 ft tőárral	35.245 frt
10.069 „ bükkfa 3 „ „	30.207 „
3.251 „ tölgyfa 5 „ „	16.255 „
összesen	<u>81.707 frt.</u>

Évi kiadások.

Igazgatási költségrészlet	1503	frt	78	kr.
Kezelési és védköltségek	18940	"	—	"
Adó és egyéb közterhek	5691	"	61	"
A 10 évre számított beruházási költség				
50000 frtnyi összegének törlesztési részlete	5000	frt	—	"
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	2500	"	—	"
486 hold erdő művelése 5 frtjával	2430	"	—	"
Összesen	36065	frt	39	kr.

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonván, az évi tiszta jövedelem összesen $81707 - 36065 \text{ frt } 39 = 45641 \text{ frt } 61 \text{ kr}$, holdanként pedig $45641 \text{ frt } 61 : 39398 = 1 \text{ frt } 16 \text{ kr}$ ra tehető.

Megjegyezni bátorodom még, hogy a pócstelkei birtok erdősegeinek használati ideje 30 évre tétetett, miután az eddig is 30 éves fordában kezeltetett, és hogy a többi pagonyokban a forda 80 évben állapított meg; a persányi pagony egy bükk- és egy tölgy-, a margineni pagony egy fenyő- és egy bükk-üzemosztályra osztott, míglen a porumbáki pagony csak egy üzemosztályt képez. — A meg nem nevezett alárendelt fanemek mind a három pagonyban a vágásrend alapján fognak az uralkodó fanemekkel vegyest fölhasználtatni.

Z á r s z ó.

Eddigi előadásomban törekedtem kimutatni, hogy Erdélyben a kincstári erdők roppant kincset képviselnek, mely mai napig nemcsak kiaknázatlan fekszik, de évenként még tetemes költségeket is vesz igénybe ;

mert az erdők beosztása és a kezelő- meg a védszemélyzet szervezése hiányos ;

mert a jogügyek képvisellete és a hatóságok meg a törvény-
székek egyaránt meg nem felelők ;

mert a fűtak és fapiaczkok a kincstári erdőkkel majdnem semmi összeköttetésben sem állanak, miután a völgyek usztatás és tutajozásra alkalmas vizei teljesen szabályozatlanok és miután azok e mellett még majdnem egészen megközelíthetlennék, mert azokba még csak gyalogösvény sem vezet.

Kimutattam továbbá erdőhivatalonként a tiszta jövedelmet, mit ez erdők a föntebbi hátrányok eltávolítása után szolgáltatni képesek. E remélhető eredményeket főösszegekbe foglalva kitűnik, miszerint a kolozsvári jószágigazgatóság 521.498 holdnyi erdejének évi bevétele 1,784.814 forintot

teend, és hogy ebből :

esik igazgatási költségekre	19.905 frt — 1 ^o / _o
kezelési és védőköltségekre	178.035 „ — 10 ^o / _o
adó és egyéb közterhekre	42.037 „ 80 kr. 2 ^o / _o

beruházások törlesztésére	156.980	frt — kr.	9%
a beruházási tőke kamatjaira	86.490	„ — „	5%
erdőművelésre	30.150	„ — „	2%
tiszta jövedelemre	1,271.216	„ 20 „	71%
és ebből évenként egy holdra	2	„ 44 „	

Az ajánlott összes intézkedések életbeléptetése után évenként összesen 1,271.216 frt 20 krral és holdanként 2 frt 44 krral remélhető tiszta jövedelem magában véve is, de főleg az eddigi 36.000 frt évi veszteséggel összehasonlítva, kielégítőnek fog Nagyméltóságod előtt föltűnni, ha tekintetbe venni méltóztatik:

hogy a fa kiállítási árait lehető legnagyobbra, az eladási árakat ellenben lehető legcsekélyebbre számítottam; hogy a beruházási költségek félannyi idő alatti törlesztését vettem számba, mint a mennyit a dolog természete igényelne;

hogy a beruházási költség kamatjait 10%-kal számítottam;

hogy a bevételeknél csak az erdő főtermékét, a fát vettem tekintetbe, a makkot, legelőt stb. ellenben számításon kívül hagytam;

hogy az erdőművelési költségeket oly nagyokra vettem, mintha évről évre az egész vágástért mesterséges úton kellene beerdősíteni; holott remélhető, miszerint az ajánlott eljárás alapján ezt legfeljebb a tér felén kellend eszközölni;

hogy az összes költségeket az erdőgazdaságra róttam, holott az igazgatási és kezelési költségek aránylagos része a mezőgazdaságot terheli;

és végül:

hogy a bevételek számítása alkalmával azon 55.995 holdnyi tért, mely a szolgálmányosoknak lesz kihasítandó, tekintetbe nem vettem; míg ellenben a kiadásokból a kezelési és védőköltségek, valamint az adó és egyéb közterhek, melyek az illető tér kihasítása után meg lesznek takaríthatók, levonva nincsenek.

TARTALOM.

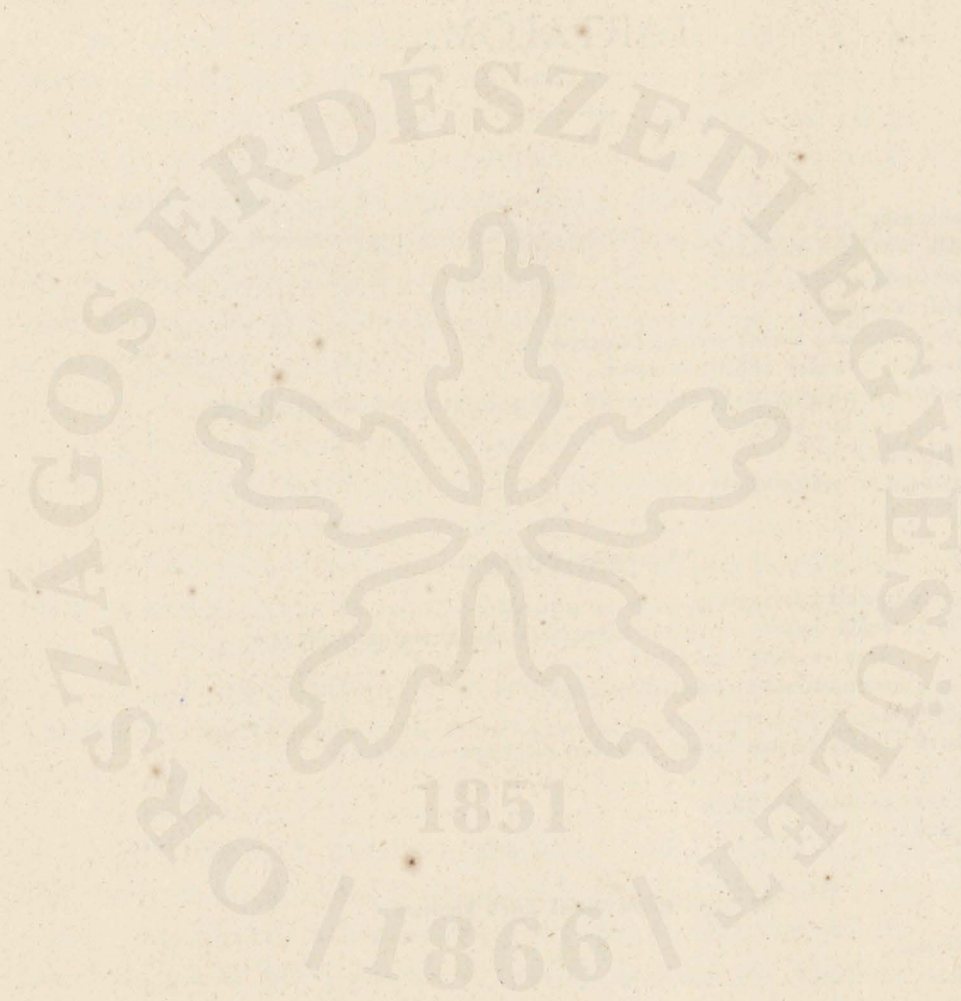
	Oldal
Birtokállomány	1
Az erdők természeti viszonyai	27
Jogi viszonyok	27
A terület beosztása	32
A közös igazgatóság szakok szerinti fölosztása	33
Az alárendelt hivatalok eddigi szervezése	38
A kolozsvári jószágigazgatóság és az ennek alárendelt hivatalok személyzetének uj szervezése	43
A hivataloskodás	57
Erdőhasználat és erdőművelés	61

A gazdaság alapelvei :

a) a használat mennyisége	64
b) az erdők területe, évi tartós fatermése a szolgalmányok megváltása után és eddigi használata	69
c) a használat módja és az erdőművelés	86
Az erdőgazdaság üzleti berendezése	87
A kolozsvári igazgatósághoz tartozó erdőkben szükséges beruházások	89
Tőárak	109
Termelési és szállítási költségek	109
Piaczi árak	110

Az egyes erdőhivatalok üzleti kérdései :

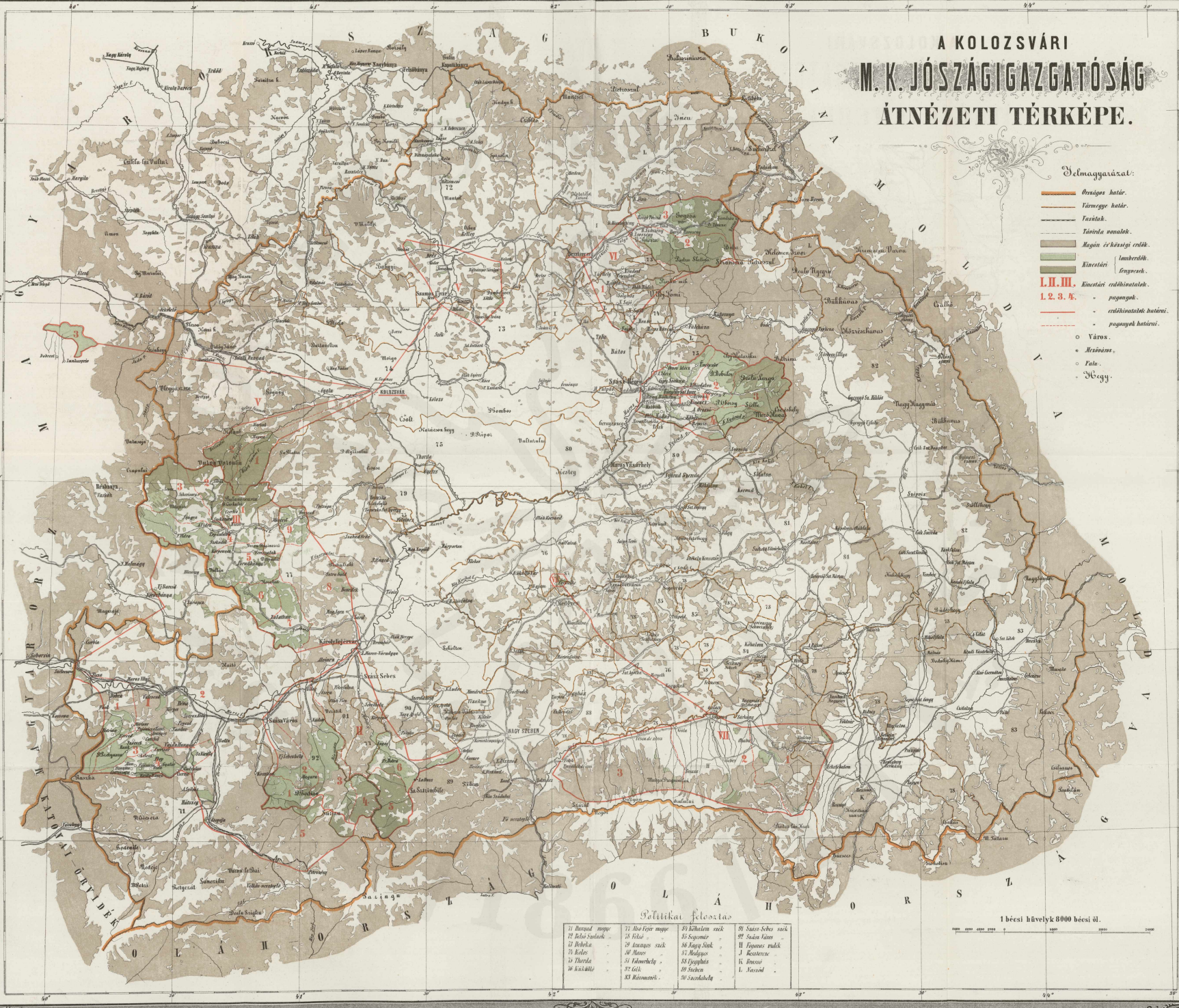
Vajdahunyad	111
Szászsebes	114
Topánfalva	116
Görgény	119
Kolozsvár	134
Borgó	137
Fogarás	138
Zárszó	141

A KOLOZSVÁRI M. K. JÓSZÁGIGAZGATÓSÁG ÁTNÉZETI TÉRKÉPE.

Yelmagyarázat:

- Országos határ.
- Vármegyei határ.
- Vasútvonalok.
- Távírók vonalok.
- Nagyon és közepes erők.
- Kincstári (landrendek).
- Kincstári (engedek).
- I. II. III. Kincstári adóhatárok.
- 1. 2. 3. 4. — pusztagok.
- erődített határok.
- pusztagok határai.
- Város.
- Községek.
- Fala.
- Hegy.

Politikai felosztás

11 Benczúr megye	77 Bóna Fővár megye	87 Kibálton szék	97 Szász-Szeben szék
12 Békás vármegye	78 Csík	88 Sogor meye	98 Szász vármegye
13 Bihar	79 Aranyos szék	89 Ágoston szék	99 Fiumei meye
14 Keles	80 Maros	90 Ágoston szék	J. Keles meye
15 Thurzó	81 Fehérvári szék	91 Gyulafehérvári szék	K. Brassó
16 Kálvária	82 Gék	92 Szeben	L. Brassó
	83 Békés	93 Székely	

1 bécsi hüvelyk 8000 bécsi öl.

1851

/1866/

